שימני כחותם על-לבך כחותם על-זרועך כי-עזה כמות אהבה קשה כשאול קנאה רשפיה רשפי אש שלהבתיה

CÂNTAREA CÂNTĂRILOR

מים רבים לא יוכלו לכבות את-האהבה ונהרות לא ישטפוה אם-יתן איש את-כל-הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו

BIBLIOTHECA ORIENTALIS

BIBLIOTHECA ORIENTALIS

APARIŢIA SERIEI
„BIBLIOTHECA ORIENTALIS"
ESTE SPRIJINITĂ DE
ASOCIAŢIA DE STUDII ORIENTALE
DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

SERIE ÎNGRIJITĂ DE IDEL SEGALL

SUPRACOPERTA ŞI COPERTA V. SOCOLIUC

CÂNTAREA CÂNTĂRILOR

Studiu introductiv de
ZOE DUMITRESCU-BUŞULENGA
Traducere din limba ebraică,
note şi comentarii de
IOAN ALEXANDRU

Editura ştiinţifică şi enciclopedică
BUCUREŞTI, 1977

STUDIU INTRODUCTIV

În gravul, austerul peisaj al cărților canonice din Vechiul Testament, străbătut îndeobște de figuri venerabile, pioase, răsare privirilor uimite ale neavizaților, ca o întrebare mereu deschisă, superba, rara floare a *Cântării cântărilor (Şir haşirim)*. Grațioasa poveste de iubire dintre regele Solomon și Sulamita, oacheșa păstoriță, este una din cele mai vechi pastorale din istoria literaturii universale, păstrînd în străvechea ei structură toată prospețimea și spontaneitatea mișcării unor suflete care se cheamă, se găsesc, se pierd şi se regăsesc, după înaltele legi nescrise ale dragostei.

Sorgintea acestui poem cu răsunet fără sfîrșit prin timp și spațiu pare să fi fost un fapt istoric petrecut în răstimpul domniei încărcate de glorie a lui Solomon (între 970—931 î.e.n.), fiul lui David, şi cântat de el, într-o superbă revărsare liric-dramatică. Vara, mergînd însoțit de curtea sa întreagă înspre răcoroşii munți ai Libanului, regele-poet ar fi aflat-o pe Sulamita, frumoasa păstoriță săracă, de care s-a îndrăgostit.

Dar data reală a formulării definitive a cântecului s-ar așeza, după cei mai moderni şi mai pricepuți exegeţi, în secolul al cincilea înaintea erei noastre. Iar prezența poemului de iubire între cărțile de învăţătură, prezență care a nedumerit pe mulți savanți din cea mai veche tradiție rabinică, a

generat în cursul mileniilor dispute și conjecturi nesfîrșite. Unii dintre interpreți, foarte puțini, care luau poemul într-un sens foarte mărginit, literal, se arătau ostili considerării acestei opere printre textele canonice. Erau aceia pentru care *Cântarea cântărilor*, adică poema poemelor, poemul între poeme, nu avea decît o semnificație strict profană, de cântec de iubire a doi tineri, fiindcă aiăta poate ca singura operă a Vechiului Testament în care nu se profera numele sacru al Divinității. Alți stăruitori asupra textului l-au socotit un epitalam tradițional în toată aria de răsărit a Mării Mediterane, asemănător cântecelor de nuntă ale egiptenilor și grecilor. Într-adevăr, sînt îndestulătoare dovezi ale influențelor egiptene în poemul ebraic, de la forma dramatică pînă la apelativul foarte curent de *soră*, adresat de îndrăgostit iubitei sale. Tot așa se poate vorbi despre înrîurirea exercitată de către cântecele de nuntă ale babilonienilor, care întrețineau cultul lui Tammuz și obișnuiau să vorbească în mitologia lor frecvent despre hierogamii [1]. Pentru alți specialiști mai vechi, poemul se bucura de atributele cu funcțiune didactică ale unei apologii de virtuți matrimoniale sau ale unui argument în favoarea căsătoriei monogame.

Punctul de vedere care a prevalat însă, fixat ca atare pînă astăzi, în interpretarea rabinică și în cea creștină, este acela al alegorismului funciar al *Cântării*, care învăluie enigmatica operă, făcînd-o în cadrul Vechiului Testament la fel de încifrată ca Apocalipsa lui Ioan în Noul Testament. Firește, una este perspectiva exegeților evrei, alta a celor creștini. Dar toți sînt de acord că alegorismul nu mai poate surprinde într-o astfel de lucrare poetic-religioasă, compusă la o sută cincizeci de ani după profetul Iezechiel, primul mare alegorist biblic.

---

1 *Le Cantique des Cantiques* — Préface par R. Tournay, Lecoffre, Paris, 1963, p. 22.

S-a spus de către unii că, sub forma alegorică, s-ar ascunde epopeia însăşi a Exodului, cu rătăcirile şi regăsirile-i dramatice. În acelaşi sens, alţii au văzut în ciudata operă un cânt mistic despre unirea lui Iahve cu poporul lui Izrail. Frumoasa păstoriţă ar fi însuşi poporul ales şi pămîntul sfînt în acelaşi timp, adică în termeni messianici minunata grădină a lui Iahve [1].

Oricum, *Zohar*-ul privea opera aceasta ca pe un rezumat al întregii Scripturi, folosit în ritualul liturgic al Sabat-ului şi mai ales în seder-ul pascal [2]. De aceea savantul A.Robert, ca şi Renée Bloch, au aplicat textului o modalitate de înţelegere în lumina Bibliei întregi. Căci într-un anumit fel, cele mai pertinente priviri aruncate în istoria interpretărilor descoperă o deosebit de interesantă continuitate între tradiţia iudaică a secolului I e.n. şi tradiţia creştină care a sugerat necesitatea unei lecturi alegorice a *Cântării cântărilor*, dat fiind alegorismul general al scrierilor din Noul Testament (unde, de pildă, Sf. Ioan înfăţişează Sionul ca pe iubita din poemă, în Apocalipsă). Fie că vorbea despre aventura transfigurată a îndrăgostiţilor desăvîrşiţi înălţaţi în ceruri (cum susţinea Sf. Hieronymos), fie că vedea în Hristos pe mirele noului Izrail, exegeza creştină descoperea reflecţii poetice despre iubirea lui Hristos faţă de Biserică. Şi astfel, din Sinagogă, ca o trăsură de unire, *Cântarea cântărilor* trecea în Biserica creştină dobîndind acelaşi drept de cetate întru frumuseţe şi semnificaţii adînci. Într-adevăr, privit în contextul întreg al Scripturilor, vocabularul poemului este acela al motivelor clasice, cu care se înscrie într-un cod comun. Regele, păstorul, turma, via, Libanul, dar mai cu seamă mirele şi mireasa, sînt vocabulele-cheie, sensuri ce se descifrează nu fără oarecare anevoinţă.

Structura poemului ajută însă, în linii mari, la desluşirea acelora, deşi unii (ca A. Robert) văd în *Cântarea cântărilor*

---

1 *Le Cantique des Cantiques*, ed. cit., pref. cit., p. 15.
2 *Ibidem*, p. 24.

cinci poeme în progresie constantă, iar alții, printre care și Bossuet, își întemeiază interpretarea pe omologarea celor şapte părţi ale operei cu cele şapte zile ale creaţiei (şase de lucru, a şaptea de odihnă).

De fapt, pe dubla temă a iubirii pasionate şi a descrierii reciproce a îndrăgostiţilor se leagă o structură dramatică, în care o permanentă tensiune e întreţinută de întoarcere și reluare prin refrenele care sudează și în acelaşi timp deosebesc părţile. Pe rînd, îndrăgostiţii laudă iubirea şi se uimesc de frumusețea lor într-un fel de neobișnuită mixtură între prospeţime și solemnitate. Mirele, puternic și misterios, ascunzînd parcă identitatea sa, înalţă imnuri de frumuseţe și slavă miresei, în stilul obișnuit al liricii vechi, cu aceleași comparații trădînd modul de viaţă și scara de valori: „Într-adevăr frumoasă ești tu / Cu adevărat frumoasă ești tu / Ochii tăi columbe. / Îndărăptul voalului tău / Părul tău precum o turmă de capre / Care unduiesc pe muntele Galaad. / Dinții tăi precum o turmă de tunsori / Ce ies din adăpătoare / Care toate au gemeni / Și stearpă fără miel nu-i. / Precum o coardă roșu închisă buzele tale / Și gura graiului tău fermecătoare. / Precum o ruptură de rodie coaptă sînt tîmplele tale / Îndărăptul voalului tău. / Gîtul tău precum turnul lui David / Clădit în rînduri / O mie de scuturi atîrnă de el / Toate trofeele eroilor. / Amîndoi sînii tăi precum doi iezi / Gazele gemene / Ce pasc printre crini..."

Din cînd în cînd, printre înflăcăratele chemări ale iubirii, străbate prospețimea unei naturi fermecătoare, ca în această încîntătoare descriere a primăverii: „Iubitul meu a răspuns şi mi-a zis: / Deșteaptă-te iubita mea, / Frumoasa mea și vino! / Căci iată iarna a trecut / Ploaia s-a dus, a plecat. / Au apărut florile pe pămînt / Timpul tăiatului viei a sosit / Și strigătele turturelelor se aud în țară la noi. / Smochinul și-a pîrguit fructele de primăvară / Și viile în floare împrăştie miros. /Ridică-te iubita mea / Frumoasa mea şi vino!"

Și mereu, peste descripţie, peste uimirea encomiastică, peste un tip de sensibilitate cristalizat în imagini de o rară,

aprinsă şi delicată sensualitate, stăpîneşte ca o poruncă a sufletelor îndrăgostite chemarea puternică, irezistibilă, dînd extraordinara dinamică a acestei preţioase piese lirice.

Tocmai această chemare îngăduie transcenderea frumuseţii imaginilor, a tipului de sensibilitate vorbind despre iubirea ipostaziată într-o lume a unui moment istoric, a unei societăţi, în haina liricii vechilor evrei. Privirea aruncată asupra iubirii se duce dincolo de aspectele ei imediate, ca şi privirea aruncată asupra frumuseţii. Ca în marea poezie a lumii, aci nu mai e vorba de simple figuri de retorică, ci de simboluri care revelă adîncimile arhetipale, unice, esenţiale ale iubirii. Ca la Dante, bunăoară, dincolo de sensul unei poezii imediate, de accesibilitate nemijlocită, depăşind elementele denotaţiilor simple, trecem pe treptele poeziei celei mai înalte care transfigurează. Eroul devine astfel mirele etern, ea este mireasa veşnică, iar întîlnirea lor este nunta, hierogamia, taina supremă a unirii, cu valenţe cosmice şi adînc psihice, tălmăcită ca atare în filosofii antice. Forţa iubirii reuneşte elementele cosmosului, cosmicizează lumea, fuzionează elementele, după cum lipsa iubirii generează durere, haos, sterilitate. Chemarea care răsună în toate rîndurile poemei este una care anunţă şi cheamă toate elementele lumii, de la macro- la microcosm şi pînă în străfundurile sufletului, la unitatea originară, la începătoarea patrie a spiritului. Iubirea străluceşte astfel ca o făgăduinţă supremă a refacerii fiinţei originare în perfecţiunea ei întreagă. Iar nunta, simbol suprem, adevărată sărbătoare a spiritului, încununează marea, tainica iubire dintre făpturi, părţi, fragmente care aspiră să redevină unitate, totalitate, în felurile metaforice în care o

spuneau şi Platon şi Paul din Tars ori chiar alchimiştii medievali; referindu-se la nunta elementelor. Şi această plenitudine a făgăduinţei spiritului, adăugată frumuseţii poetice propriu-zise, dă vechiului poem ebraic valoarea capodoperelor literaturii universale.

ZOE DUMITRESCU-BUŞULENGA

CÂNTAREA CÂNTĂRILOR

Cuvîntul traducătorului

Traducerea de față s-a făcut după textul original ebraic al ediției științifice תורה נביאים וכתובים (*Torah, Năviim Ukătuvim*) — *Biblia Hebraica* edidit Rudolf Kittel, Textum masoreticum curavit P. Kahle, 1966, Württembergische Bibelanstalt, Stuttgart, 1966, — *Canticum canticorum*, îngrijită de F. Horst.

Timpul cînd a fost alcătuită această *Cântare a cântărilor* este mai greu de numit cu precizie. Învățații cad de acord că originea ei este foarte veche și o așază în regatul timpuriu, în veacurile X—IX, în timpul domniei regelui Solomon, fiul lui David. Regelui Solomon îi și este atribuită în primul vers al *Cântării*. Unele forme gramaticale arhaice susțin această afirmație; altele mai noi adeveresc transcrieri și prelucrări tîrzii pînă în perioada postexilică, în veacul III î.e.n., cînd procesul elaborării întregului text pare a fi fost încheiat.

Cântarea cântărilor a fost inclusă în partea a treia a canonului palestinian, fapt care a contribuit într-o măsură hotărîtoare la păstrarea nealterată a textului veacuri de-a rîndul.

Frumusețea, simplitatea, gingășia și noblețea spirituală a acestei cântări lirice a constituit obiectul nenumăratelor exegeze și comentarii de-a lungul veacurilor.

Unul dintre cei mai vechi comentatori, R. Akiba, mort în anul 135 e.n., socotind *Cântarea cântărilor* între celelalte scrieri hagiografice ebraice, ca cea mai curată și sfîntă dintre ele îi dă o interpretare alegorică, cerînd totodată să nu fie profanată prin amestecarea ei între cântecele de petrecere la nunți, spunînd: „Cine va rosti *Cântarea cântărilor* cu voce vibrantă în casa de ospăț a nunților și în acest fel profanînd-o, acela n-are parte de lumea viitoare“ (în Billerbeck, I, p. 516). În acest fel Akiba, prin această poruncă negativă, indică indirect un drum către originea acestei cântări, anume sărbătorile de opt zile legate de evenimentul nunții.

Cea dintîi interpretare alegorică mai extinsă ne provine de la Hippolytus din Roma (m. în anul 235). Hippolytus este cel dintîi care înțelege *Cântarea cântărilor* ca dialog între mire și mireasă. Un pas mai departe pe drumul deschis de Hippolytus face Origene (m. 253/54), care analizează în amănunt, vers cu vers, cuvînt cu cuvînt, întreaga *Cântare*, dîndu-i o interpretare alegorică de-o mare frumusețe și profunzime. Cu îndelung ecou peste veacuri Origene înțelege cartea ca o dramă tainică a iubirii între cuvînt și sufletul omenesc.

Pe aceeași linie este interpretarea spaniolului Gregorio de Elvira (m. 392).

Ambrosius și elevul său Augustin Aureliu, apoi Hieronymos (în veacul IV— începutul celui de-al V-lea), continuă tradiția apologetică alegorică asupra *Cântării.*

În această perioadă Aponius din Roma scrie un comentar în care *Cântarea cântărilor* este înțeleasă ca o carte de înțelepciune.

O direcție mai insolită, însă după Renaștere, cu urmași, propune comentariul lui Teodor din Mopsuestia (350—428), socotind *Cântarea cântărilor* ca o poezie erotică profană.

Evul Mediu numără iluștri comentatori, începînd cu Grigorie cel Mare (540—604), care continuă tradiția patristică a comentariilor alegorice. Veacuri de-a rîndul citit este comentariul lui Beda Venerabilis din veacul al VIII-lea,

continuatorul lui Grigorie. În veacul al XII-lea s-au scris peste 30 de comentarii la *Cântarea cântărilor*.

Rupert von Deutz (1070—1129) din Colonia trece ca întemeietorul exegezei mariologice asupra *Cântării cântărilor*. Continuatorul său este Bernard de Clairvaux (1090—1153) care desăvîrşeşte această interpretare într-un număr de 86 de homilii, dintre care 20 numai despre primele două versuri.

În acelaşi sens lucrează Guillaume de St. Thierry (1085—1148) şi Gilbert of Hoyland, acesta din urmă continuînd homiliile lui Bernard de Clairvaux cu încă 48.

John of Ford încheie munca lui Bernard de Clairvaux cu cele 120 de homilii ale sale.

Surprinzător pentru această perioadă este comentariul unui anumit Toma, care pe lîngă referiri la izvoarele biblice vorbeşte şi de scriitori ca Virgiliu, Ovidiu, Horaţiu şi Boethius.

Comentariul lui Victor de Paris acordă mult spaţiu speculaţiei dogmatice iar Honorius Augustodunensis concepe *Cântarea cântărilor* ca un text dramatic în patru părţi corespunzînd celor patru epoci ale istoriei omenirii.

Luther, în secolul al XVI-lea, vede în *Cântarea cântărilor* un dialog între regele Solomon şi statul său.

Veacurile XVII—XVIII nu aduc noutăţi de interpretare deosebite, mai degrabă reiau vechi comentarii. În această perioadă cad şi unele comentarii aşa-numite mitic-cultice (după Gillis Gerleman, *Ruth. Das Hohelied*, p. 48). Acestea socot *Cântarea cântărilor* ca un dialog între zeul Soarelui şi zeiţa Lunii sau între Adonis şi Tammuz. Aceste comentarii nu se susţin mai tîrziu.

Pe lîngă interpretările alegorice şi mitice se reia comentariul lui Teodor din Mopsuestia, care pune accentul pe caracterul profan al *Cântării*. În acest sens este şi încercarea de interpretare a lui Johann Gottfried Herder: *Lieder der Liebe... aus dem Morgenlande*, 1778. După Herder, *Cântarea cântărilor* este literatură populară, expresie a candorii şi nevinovăţiei. Herder spune: „Există numai o iubire ca şi

un bine şi un adevăr. Dacă nu-ţi iubeşti femeia ta nu-ţi iubeşti nici prietenul, nici părinţii, nici copilul. De te ruşinezi de *Cântarea cântărilor* te ruşinezi şi de femeia care te-a zămislit şi de pruncul ce ţi l-a născut femeia ta iar cel mai mult te ruşinezi de tine însuţi".

Punctul de vedere al lui Herder este reluat în unele privinţe de comentatori mai noi.

Studiul pe text, descoperirea şi adoptarea metodelor comparativ-istorice, a genurilor literare, a circulaţiei motivelor şi formelor asupra textelor vechi a impus noilor comentatori o viziune mai realistă şi mai aproape de adevărul tăinuit de cuvîntul acestor opere. Gunkel, la începutul secolului nostru, prin studiul aprofundat asupra vechii poezii ebraice, în special asupra *Psalmilor*, impune şi aici teoria genurilor literare plecînd de la poezia europeană.

Apoi comentatori mai noi ca: G. Kuhn, G. Ricciotti, A. Feuillet continuă tradiţia alegorică, iar Gillis Gerleman, Ernst Würthwein, J. G. Eichhorn, K. F. Umbreit continuă lucrarea începută de Herder şi mai apoi de Gunkel, însă considerînd ca autor al *Cântării* nu poporul, ci un autor cult, o personalitate de seamă. *Cântarea cântărilor* este lucrarea unei personalităţi de mare cultură şi rafinament dublate de o adîncă şi pilduitoare hăruire poetică în spiritul tradiţiei poporului său.

*

Asupra problemelor de tehnică poetică, în notele legate de fiecare strofă se explică în amănunt cele necesare pentru o înţelegere cît mai adecvată a textului. Aici reluăm cîteva dintre cele mai importante şi de-o mai constantă întrebuinţare.

Cântarea cântărilor este poezie lirică; o adevereşte pe lîngă altele şi foarte rara întrebuinţare a adjectivului. Gerleman socoate aceasta o caracteristică fundamentală a liris-

mului: în *Cântarea cântărilor* adjectivul are rol de accentuare a unui substantiv de vreo 40 de ori. Cîteva doar sînt folosite impersonal, îndeosebi cele referitoare la culori:

שָׁחוֹר (1,5; *5*,12; צַח, אָדוֹם (*5*,11).

Celelalte se referă la persoane.

Rafinamentul versului rezultă din economia cuvintelor. Astfel, avem propoziții cu subiect comun:

אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים (cap. *2*,1)

דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם דָּגוּל מֵרְבָבָה (cap. *5*, 11)

Cele mai multe propoziții sînt nominale, nu verbale. Este vorba de persoane, fapte, despre oameni care numesc, nu despre acțiuni și deveniri. Caracterul monumental al mirelui și al miresei, apariția lor ca desăvîrșiri este mai bine slujită de nume decît de verb.

Repetiția este de asemenea des folosită:

הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה (*1*,15)

שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי (*7*,1)

Prezentarea persoanei se face prin propoziții identice nominale, adesea fără verb între ele: *4*,1; *5*,11; *5*,16; *7*,5.

Rar este folosit un verb în comparație, precum: דָּמָה לְ în *1*,9; *2*,9. Ca termen de comparație des folosită este particula כְּ(k) sau כְּמוֹ (kămo): „Părul tău precum o turmă de capre" (*4*,1) sau „Gîtul tău precum un turn de fildeș" (*7*,5).

Pentru extinderea unei comparații se folosesc propoziții relative și construcții participiale (*4*,1; *5*,14). Uneori *tertium comparationis* este părăsit, pilda se extinde peste puterile termenului comparat, dobîndindu-și autonomie: „Dinții tăi precum o turmă de tunsori / Ce ies din adăpătoare / Care toate au gemeni / Și stearpă fără miel nu-i" (*4*,2).

Lipsesc descrierile, introducerile, dialogurile. Cine vorbește se recunoaște din ce spune și aceasta este marca lirismului. Așa este și în lirica egipteană și cea veche babiloniană (Gerleman, p. 60).

Atenția cade pe persoană, pe de o parte, și, pe de alta, pe natura înconjurătoare, care nu este văzută, ci mirosită: merele miros ca și florile. Persoanele însă au culori: bărbatul este roșu, pletele-i sînt negre precum corbul, fata are pielea neagră arsă de soare, buzele sînt roșii.

Natura concordă cu starea sufletească a omului sau mai bine zis ea își împlinește rînduiala ei nestingherită de prietenoasa pace a desfășurării vieții omenești în preajma ei. Vestită în această privință este chemarea din capitolul 2, întîlnirea mirelui și a miresei odată cu venirea primăverii.

Asemuirea frumuseții miresei cu firea naturii este expresia orînduirii vieții omenești în sînul ei și îndelunga înnobilare prin observație și transfigurare a celor care-i pot fi omului pilduitoare întru moralitate. Nu numai noțiunile abstracte au greutate cînd este vorba de valoarea ființei omenești, ci și cele purtătoare de viață corporală alături de om cuprinse pe drumul unei destinații comune. Ochii, părul, dinții, buzele, tîmplele, sînii, gîtul iubitei nu pot fi asemuite decît cu porumbeii, caprele, rodiile, oile, gazelele, iar mădularele iubitului sînt mai aproape de lumea minerală a naturii, pe de o parte, iar pe de alta, de natura prelucrată de mîna omului, natura atinsă de unealtă devenită obiect. Astfel, capul mirelui este aur, pîntecele — fildeș, părul — lînă de purpură, trupul — cedru, mîinile — drugi de aur, gîtul — turn, picioarele — stîlpi de alabastru, ochii — scăldătoarea Heșbon. Această integrare a obiectului alcătuit de mîna omului în rîndul naturii, a celor de durată, este semnificativă pentru prețul arătat față de lucrarea de toate zilele a înzestrării omenești. Femeia pare mai aproape de natură, bărbatul — de lucrarea asupra naturii, iar prin asemuirea persoanei omenești cu aceste elemente vii sau făcute viabile prin lucrare omul nu-și pierde firea naturii sale, ci și mai grăitor este ridicat la măsura singulară a umanității sale. Nu natura este însuflețită, animată, învestită mitic cu puteri nefirești, ci concreta, particulara sa frumusețe în amănunt este salutată ca atare, omul dobîndind prin conviețuire virtu-

țile darului comunitar în mijlocul unor puteri și frumuseți de-o negrăită, folositoare și odihnitoare pildă înnoitoare și într-ajutătoare pentru om.

Natura Palestinei în existența sa concretă este cea prin care persoanele vorbesc unele cu altele. Astfel apar în *Cântarea cântărilor* făpturile plantelor și animalelor: rodia, crinul, cedrul, palmierul, vița-de-vie cu ciorchini, chiparosul cu floarea lui, mărul, apoi ploaia și roua, zorile și noaptea, umbra, lumina, Luna, stelele, dealul și rîul, izvorul și muntele, pustia și satele alături de vietățile locului ca oaia, columba, gazela, cerbul, calul, capra. Dacă natura este văzută în mare, asupra omului ochiul se oprește în amănunt, admirînd frumusețea desăvîrșită a fiecărui mădular în parte, începînd cu capul de aur, continuînd cu ochii, tîmplele, părul, nările fremătînde, gura purpurie, bărbia și grumazul, umerii și brațele, sînii ca puii de ied, pîntecele, buricul ca un potir pentru vin, coapsele, genunchii, picioarele pînă la talpa piciorului; apoi cerul gurii, dinții pînă la inima cuvîntului care flutură pe buzele neprihănite. Nu se poate delimita unde este admirată persoana propriu-zisă și unde omul în general reprezentat în atît de monumentala artă egipteană care în timpul lui Solomon era cunoscută și admirată în Palestina.

Expresii ca צַח וְאָדוֹם (țah văadom), „strălucitor și roșu“ duc gîndul la policromia vechii plastici egiptene, bărbatul fiind în aceste sculpturi de obicei colorat roșu-brun iar femeia — galbenă (cf. P. Reutersward, *Studien zur Polychromie der Plastik*, I — *Ägypten*, Stockholm, 1958, „Acta Universitatis Stockholmiensis“, III, 1). Figurile din lemn erau aurite și pe sculpturile de alabastru de asemenea se fixa aur, primind astfel o valoare simbolică (W. Deonna, *Questions d'archéologie religieuse et symbolique. I. La dorure partielle des statues* — II, „Revue de l'Histoire des religions“, 68, 1913). Picioarele ca stîlpi de alabastru amintesc nemijlocit de plastica egipteană, unde picioarele statuilor de alabastru odihneau pe o talpă masivă de picior din aur. Gerleman vorbește despre o influență a acestei arte plastice egiptene asupra autorului

Cântării cântărilor, fiind un argument în plus pentru susținerea părerii că opera provine de la un autor cult familiar cu arta, rafinat și conștient în cele mai mici amănunte de sensul și dimensiunea lucrării sale; departe de a fi o creație colectivă populară, ea este lucrarea unei personalități anonime izvorîtă din tradiția poporului său.

Admirarea în amănunt a mădularelor ființei iubite este un loc comun în literatura universală, prezent în literatura elină și latină, ca și în Evul Mediu. În literatura veche ebraică, în textele descoperite la Qumran, într-un comentariu la *Geneză* se vorbește despre Sara precum despre mireasa din *Cântarea cântărilor*: „Cît de frumoși (יאין) sînt ochii ei, și cît de dorit (רגג) nasul său și toată floarea feței sale, cît de frumos (יאא) este sînul ei, și cît de frumoasă (שפיר) întreaga ei strălucire, și cît de frumoase (שפירן) brațele ei, și mîinile ei cît de desăvîrșite (כלילן)... Cît de frumoase (יאין) palmele ei și cît de lungi și subțiri degetele mîinilor ei. Toate fecioarele și miresele ce intră în cămara ei, nu-s mai frumoase decît ea (ישפרן מנהא) și peste toate femeile ea este frumoasă (שופר שפרה) și frumusețea ei le întrece pe toate. Și în toată frumusețea ei este și multă înțelepciune..." *(A Genesis Apocryphon. A Scroll from the Wilderness of Judaea*, Ierusalim, 1956).

Frumusețea trupului în *Cântarea cântărilor* nu-i admirată de sine, ea este cuprinsă în frumusețea și armonia naturii. Natura îi răspunde acestei frumuseți cu mirosurile și înfloririle sale. Este o ordine și o armonie în toate și poezia o sesizează ca atare. Ceea ce caracterizează poezia aceasta veche ebraică după C.v. Rad este „voința penetrantă de luminare și ordonare rațională a lumii în care omul se află, voința spre cunoaștere și fixare a ordinii atît în ce privește desfășurarea vieții omenești cît și în ce privește fenomenele naturii". Arbitrarul confuz, irațional nu-i admis, el nefăcînd parte din realitățile ființei omenești și a naturii acolo unde acestea se manifestă plenar adunîndu-și rodnicia.

O fată este frumoasă pentru că devine soție, aproape întotdeauna în această literatură frumoasă este soția, femeia roditoare: ea este cerboaica minunată, sau căprioara (*Proverbe*, V, 19).

Pentru că frumusețea în sine este iluzorie și nimicnicie (*Proverbe*, XXXI, 30), femeia nu-i niciodată lăudată pentru frumusețea ei, frumusețea este îmbinată întotdeauna cu moralitatea, cu înțelepciunea, priceperea, hărnicia, castitatea, tăcerea. Așa este Sara, logodnica lui Tobie, așa este Rebeca (*Geneză*, XXIV, 16), așa este Rahel (*Geneză*, XXIX, 20) sau Tamar (II-*Samuel*, XIII,2). Cuvîntul „frumos" (יָפֶה, iafe) referitor la frumusețea omului apare în vechea literatură ebraică de 28 de ori, dintre care de 11 ori în *Cântarea cântărilor*, iar de 17 ori în celelalte texte. Frumoși sînt: Sara, Rahel, Iosif, o sclavă, David, Abigail, Tamar, Abșalom, Abisag, fetele tinere în Izrail (*Amos*, VIII, 13), fiicele lui Iov (*Iov*, XLII, 15), Estera (*Estera*, II, 7) și de 11 ori mirele și mireasa din *Cântarea cântărilor*.

Starea omului în mijlocul naturii în floare este de bucurie, aceasta fiind certitudinea păcii și buneivoiri slujitoare și odihnitoare a acesteia față de om.

Un loc aparte în *Cântarea cântărilor* îl ocupă mirosul miresmelor. Omul nu numai vede, aude, pipăie, degustă natura, ci și o miroase, îi soarbe miresmele în sufletul său. Pămîntul emană prin diferite plante, flori, fructe, semințe, mirurile și mirosurile sale binefăcătoare. Dacă natura plantelor și viețuitoarelor este cea a Palestinei, plantele profund mirositoare în *Cântarea cântărilor* sînt aduse din Orient. Numele lor exact este explicat în amănunt în note și nu revenim asupra lor. Caracterul exotic al acestor miruri și parfumuri nu poate fi tăgăduit, intenția autorului fiind și aceea de a îmbălsăma și împrospăta și înfrumuseța bucuria nunții cu toate darurile și miresmele pămîntului. Important nu era așadar de unde sînt, ci faptul că există atît de adînc grăitoare

pe fața acestui pămînt, undeva ele cresc și revarsă mireasmă și podoabă.

Că a fost interpretată alegoric, mitic, simbolic sau realist-critic, literar, cuvînt cu cuvînt, *Cântarea cântărilor* a fost și este socotită de către toți cercetătorii ei o capodoperă a liricii universale. Unii au văzut în ea o dramă, alții un dialog, alții un simbol, unii o antologie de 30 de poezii erotice strînse laolaltă, de sine-stătătoare ce se rosteau în cele opt zile de sărbătoare legate de evenimentul nunții; unii o socot poezie populară, alții cântare cultă de mare rafinament. *Cântarea cântărilor* își păstrează pînă astăzi frumusețea și prospețimea neegalate. Chiar și cititorului modern trăind într-o civilizație tehnic mai avansată simțul iubirii frumosului i-a rămas neschimbat: aflat în fața acestui imn al iubirii îl degustă cu aceeași bucurie care i-a fericit veacuri de-a rîndul pe înaintașii săi.

În literatura noastră această capodoperă a pătruns cu cele dintîi traduceri ce s-au făcut în limba română. Au citit-o și răscitit-o și scriitorii noștri. Unii dintre cărturarii noștri scriitori s-au apropiat de litera ei originală și au adus-o în grai românesc. Urme ale lecturii adînci a acestei *Cântări* găsim și în cronicari și în poeții moderni Ion Eliade Rădulescu, Văcăreștii, Eminescu și Coșbuc, Voiculescu și Sadoveanu, Arghezi și Gala Galaction, Goga sau în traducerea în versuri a lui Em. Păsculescu-Orlea.

Traducerea de față a izvorît din iubirea față de frumusețea textului, din dorința de-a pătrunde cît mai adînc posibil în această neistovită frumusețe atît de aproape de sufletul fiecărui om care se străduie cît îi stă în puteri să devină mai bun și mai frumos, prilej de bucurie și înseninare și împăciuitoare înțelepciune pentru ceilalți.

IOAN ALEXANDRU

Bibliografie

Hippolytus, *Kommentar zum Hohenlied*, 1902
Origenes, Origenis *Homiliae in Canticum canticorum*, 1925
O. Rousseau, Origène, *Homélies sur le Cantique des Cantiques*, 1954
Gregorio de Elvira, *Tractatus de Epithalamio seu Explanatio beati Gregorii Eliberritani in Cantica canticorum*, în Migne, *P. L.*, Suppl. I 1958
Gregorie cel Mare, *Super Cantica canticorum expositio*, în Migne, *P. L.*, 79
Aponius, *In Canticum canticorum explanatio*, în Migne, *P. L.*, Suppl. I, 1958
Beda Venerabilis, *In Cantica canticorum allegorica expositio*, în Migne, *P. L.*, 91
Bruno de Segni, S. Brunonis Astensis episcopi Signiensis *Expositio in Cantica canticorum*, în Migne, *P. L.*, 164
Rupert von Deutz, *In Cantica canticorum de incarnatione Domini commentarii*, în Migne, *P. L.*, 168
Bernard de Clairvaux, *Sermones in Cantica canticorum*, în Migne, *P. L.*, 183
Guillaume de St. Thierry, *Expositio super Cantica canticorum*, în Migne, *P. L.*, 180
Thomas Cisterciensis, *In Cantica canticorum commentarii*, în Migne, *P. L.*, 206
Gilbert of Hoyland, *Sermones in Canticum Salomonis*, în Migne, *P. L.*, 184
Honorius Augustodunensis, *Expositio in Cantica canticorum*, în Migne, *P. L.*, 172
—, *Sigillum Beatae Mariae ubi exponuntur Cantica canticorum*, în Migne, *P. L.*, 172
F. Lambert, *In Cantica canticorum Salomonis*, Commentarii Wittenbergae praelecti, 1524

J. Dove, *The Conversion of Solomon.* A Direction to Holinesse of Life, handled by way of commentary upon the Whole Booke of Canticles, 1613
G. Sanctius, *In Canticum canticorum commentarii*, 1616
M. Ghislieri [Pius V], Commentarii Michaelis Ghislerii in *Canticum canticorum Salomonis* iuxta lectiones vulgatam, hebraeam et graecas, 1617
J. Coccejus, *Cogitationes de Cantico Canticorum Salomonis*, 1665
J. Durham, *Clavis Cantici*, 1669
A. Sennert, שיר השירים. *Canticum canticorum Salomonis*, 1671
P. Lyserus, *Dispositiones und gründliche Erklärungen des Hohen Liedes Salomonis*, aus dem Grundtexte und Schriften des Kirchenväter bewähret, 1691
Ca. Lapide, *Commentarius in Ecclesiasten, Canticum canticorum et Librum Sapientiae*, 1725
J. W. F. Hezel, *Neue Übersetzung und Erklärung des Hohenliedes*, 1777
J. G. von Herder, *Lieder der Liebe, die ältesten und schönsten aus dem Morgenlande*, 1778
K. F. Umbreit, *Lied der Liebe*, 1820
F. Delitzsch, *Das Hohelied untersucht und ausgelegt*, 1851
C. D. Ginsburg, *The Song of Songs* with a Commentary, Historical and Critical, 1857
F. Weissbach, *Das Hohe Lied Salomos* erklärt, übersetzt und in seiner kunstreichen poetischen Form dargestellt, 1858
E. Renan, *Le Cantique des Cantiques*, 1884
—, *Le Cantique des Cantiques*, 1889
K. Budde, *Das Hohelied erklärt*, 1898
S. Minocchi, *Il Cantico dei Cantici di Salomone*, 1898
W. W. Cannon, *The Song of Songs*, edited as a Dramatic Poem, 1913
S. Mowinckel, *Sangenes Sang*, 1919
W. Staerk, *Das Hohelied:* Die Schriften des Alten Testaments in Auswahl übersetzt und erklärt von H. Gunkel, 1920
M. Thilo, *Das Hohelied* neu übersetzt und ästhetisch-sittlich beurteilt, 1921
W. Wittekindt, *Das Hohe Lied und seine Beziehungen zum Ištarkult*, 1927
A. Kaminka, in חמש מגלות, 1930
B. Gemser, *Spreuken II, Prediker en Hooglied van Salomo*, 1931
W. O. E. Oesterley, *The Song of Songs*, 1936
L. Golding, *The Song of Songs.* Newly Interpreted and Rendered as a Masque, 1938
N. H. Torczyner, *Šir hašširim*, 1943

G. Geslin, *Cantique des Cantiques*. Trad. avec commentaire littéraire, moral et théologique, 1949—1950
A. Robert, *Le Cantique des Cantiques*, 1951
P. de Ambroggi, *Cantico dei Cantici* — dramma del amore sacro, 1952
R. Gordis, *The Song of Songs*: Texts and Studies of the Jewish Theological Seminary of America, 1954
H. Ringgren, *Das Hohe Lied*, 1958
G. A. F. Knight, *Esther. Song of Songs. Lamentations.* Introduction and Commentary, 1955
T. J. Meek and H. T. Kerr, *The Song of Songs*: The Interpreter's Bible, V, 1956
M. Halter, שיר השירים, 1959
W. Rudolph, *Das Buch Ruth. Das Hohe Lied. Die Klagelieder*, 1962
Gillis Gerleman, *Ruth. Das Hohelied.* Biblischer Kommentar, 1965
Ernst Würthwein, *Die fünf Megilloth*, 1969.
M. Neaga, *Comentariu la Cântarea cântărilor*

Studii speciale

J. Meursius, *Eusebii, Polychronii, Pselli in Canticum canticorum expositiones graecae*, 1617
J. F. Breithaupt, *R. Salomonis Jarchi commentarius hebraicus in librr. Josuae... et Canticum canticorum latine* versus 1714
E. Cunitz, *Histoire critique de l'interprétation du Cantique des Cantiques*, 1834
F. Uhlemann, *De varia Cantici Canticorum interpretandi ratione*, 1839
W. Riedel, *Die älteste Auffassung des Hohenliedes*, 1898
S. Euringer, *Die Auffassung des Hohenliedes bei den Abessiniern*, 1900
P. Vulliaud, *Le Cantique des Cantiques d'après la tradition juive*, 1925
K. Habersaat, *Das Hohelied bei den Kirchenvätern und anderen christlichen Erklärern vom 2—13. Jahrhundert*, 1934
C. Spicq, *Esquisse d'une histoire de l'éxegèse latine au moyen âge*, 1944
A. Robert, *Le genre littéraire du Cantique des Cantiques*, 1945
L. Welsersheimb, *Das Kirchenbild der griechischen Väterkommentare zum Hohen Lied*, 1948
P. Simon, *Sponsa Cantici. Die Deutung des Braut des Hohenliedes in der vornizänischen griechischen Theologie und in der lateinischen Theologie des 3. und 4. Jahrhunderts*, 1951
A. Rivera, *Sentido mariologico del Cantar de los cantares*, în „Ephemerides Mariologicae", I, 1951
E. E. Urbach, *Rabbinic Exegesis and Origenes' Commentaries on the Song of Songs and Jewish-Christian Polemics*, 1960—61

V. Zapletal, *Das Hohelied* kritisch und metrisch untersucht, 1907
J. Bloch, *A Critical Examinaticn of the Text of the Syriac Version of the Song of Songs*, 1921—22
M. H. Goshen-Gottstein, *Philologische Miszellen zu den Qumrantexten. Die Schönheit Saras und der waṣf im Hohenliede*, 1959—60
Cvanden Eynde, *La version syriaque du commentaire de Grégoire de Nysse sur le Cantique des Cantiques*, 1939
W. Rudolph, *Das Hohe Lied im Kanon*, 1942

Asupra liricii egiptene

W. M. Müller, *Die Liebespoesie der alten Ägypter*, 1899
É. Suys, *Les chants d'amour du Papyrus Chester Beatty* I, 1932
A. Erman, *Die Literatur der Ägypter*, 1923
F. Dornseiff, *Ägyptische Liebeslieder, Hoheslied, Sappho, Theokrit*, 1936
S. Schott, *Altägyptische Liebeslieder*, eingeleitet und übertragen, 1950
A. Rosenwasser, *La poesia amatoria en el antiguo Egipto*, 1945

Studii

A. Bruno, *Das Hohe Lied. Das Buch Hiob*. Eine rhythmische und textkritische Untersuchung nebst einer Einführung in das *Hohe Lied*, 1956
S. Segert, *Die Versform des Hohenliedes*; Charisteria Orientalia Ioanni Rypka, 1956
D. Lys, *Le plus beau chant de la création*. Préliminaire à une exégèse du *Cantique des Cantiques*, 1958
J. Winandy, *Le Cantique des Cantiques*. Poème d'amour mué en écrit de sagesse, 1960

Literatură babiloniană

J. J. van Dijk, *La sagesse suméro-accadienne*, Commentationes orientales, I, 1954
W. G. Lambert, *Babylonian Wisdom Literature*, 1960
O. Loret, *Zum Problem des Eros im Hohenlied*, 1964
W. F. Albright, *Archaic survivals in the Text of Canticles*, 1963

P. Billerbeck, *Kommentar zum N. T. aus Talmud und Midrasch*, I—V. 1961-69

H. Ringgren, *Hieros gamos i Egypten, Sumer och Israel*, 1960

Documentare

1. תורה נביאים וכתובים — *Biblia Hebraica*, edidit Rudolf Kittel, textum masoreticum curavit P. Kahle, Wurttembergische Bibelanstalt, Stuttgart, 1966

2. *Concordantiae Veteris Testamenti* Hebraicae atque Aramaicae secundum textum masoreticum a Paulo Kahle in *Biblia Hebraica* edidit Rudolfus Kittel curatum. Adiuvante Leonhardo Rost composuit et manu scripsit Gerhardus Lisowsky. Editio secunda, Wurttembergische Bibelanstalt, Stuttgart, 1958

3. Wilhelm Gesenius' hebräisches und aramäisches *Handwörterbuch über das Alte Testament*, bearbeitet von Dr. Frants Buhl, Springer Verlag, Berlin, Göttingen-Heidelberg, ediţia a 17-a, 1962

4. *Hebräische Grammatik* fur den akademischen Unterricht von Oskar Grether, Claudius Verlag, München, ediţia a 4-a, 1967

5. *Gramatica limbii ebraice vechi* de Ioan Alexandru, Universitatea din Bucureşti, Centrul de multiplicare, Bucureşti, 1975

6. *Septuaginta* I, II, edidit Alfred Rahlfs, editio octava, Württembergische Bibelanstalt, Stuttgart, 1965

7. *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Verlag Kohlhammer GMBH, Stuttgart-Berlin-Köln-Mainz, 1970

8. Paul Riessler, *Altjüdisches Schrifttum*, Ausserhalb der Bibel, Kerle Verlag, Heidelberg, ediţia a 2-a, 1966

9. *Die texte vom Toten Meer*, I—II, Ernst Reinhardt Verlag, München-Basel, 1960

10. *Novum Testamentum Graece* cum apparatu critico, curavit Eberhard Nestle, Württembergische Bibelanstalt, Stuttgart, Grossdruck-Ausgabe, 1968

11. *Biblia*, Bucureşti, 1975

12. *Библия*, Москва, 1968

13. *Altorientalische texte zum A. T.*, Berlin und Leipzig, Verlag Walter de Gruyter, 1926

14. *Gîndirea asiro-babiloniană în texte*, în „Bibliotheca orientalis", trad. şi note de Athanase Negoiţă, stud. introd. de Constantin Daniel, Editura ştiinţifică, Bucureşti, 1975

15. *Gîndirea egipteană antică în texte*, în „Bibliotheca orientalis", traducere, stud. introd. şi note de Constantin Daniel, Editura ştiinţifică, Bucureşti, 1974

16. *Grammatik des jüdisch-palästinischen aramäisch* von Gustav Dalman, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 1960
17. *Hebräische Grammatik*, I—II, von Rudolf Meyer, Walter de Gruyter, Berlin, 1966
18. Constantin Daniel, *Orientalia mirabilia* 1, Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1976
19. Thorleif Boman, *Das hebräische Denken im Vergleich mit dem griechischen*, Vandenhoeck-Ruprecht in Göttingen, ediţia a V-a, 1968
20. Martin Noth, *Geschichte Israels*, Vandenhoeck-Rupprecht, Göttingen, ediţia a 7-a, 1950
21. Joachim Jeremias, *Aba*, Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen, 1966
22. Hermann Gunkel, *Einleitung in die Psalmen*, Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen, 1966, ediţia a 2-a
23. Johannes vom Kreuz, *Das Lied der Liebe*, Johannes Verlag, Einsiedeln, 1963
24. Hermas, *Le Pasteur*, Les Éditions du Cerf, 1958
25. Aurelius Augustinus, *Die Auslegungen der Psalmen*, Verlag Ferdinand Schöningh, Paderborn, 1955
26. W. A. Visser' T Hooft, *Rembrandt et la Bible*, Neuchâtel et Paris, 1947
27. Hermann Gunkel, *Die Psalmen*, Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen, ediţia a 5-a, 1968
28. Angelus Silesius, *Sämmtliche Poetische Werke*, Band I—III, Carl Hanser Verlag, München, 1949—1952
29. Wilhelm Nyssen, *Bildgesang der Erde*. Aussenfresken der Moldauklöster in Rumänien, Paulinus Verlag, Trier, 1977
30. Léon Chestov, *Athènes et Jérusalem*, Flammarion, 1967
31. Mircea Eliade, *Images et symboles*, Gallimard, 1952
32. Pindar, I—II, Bucureşti, 1975
33. Romanos le Mélode, *Hymnes*, I—IV, Les Éditions du Cerf, Paris, 1964

Reproducerile

Claus Westermann, Herder, Freiburg, 1976
L'Ancien Testament, Henri Galbiati, Institut St-Gaetan, 1976
Kleiner Bildatlas zur Bibel, Gütersloher Verlagshaus, 1960
Rembrandt, Bertelsmann Kunstverlag Gesamtwerk, Amsterdam, 1968
Dresdner Galerie, Leipzig, 1966
Merian, *Jerusalem*, Hoffmann und Campe Verlag, Hamburg, Heft 12
L'arte racconta, I mosaici di S. Vitale a Ravenna, Skira, 1965

שִׁיר הַשִּׁירִים
Cântarea cântărilor

א

1. 1. Cântarea cântărilor [1] a lui [2] Solomon
2. El mă sărută [3] din sărutările gurii sale
Căci mai bună-i iubirea ta [4] decît vinul.
3. O [5], mirosul [6] mirurilor tale cît e de bun!
Mir înviorător [7] este numele tău
De aceea te iubesc fecioarele.
4. Trage-mă [8] după tine, să ne grăbim!
Regele [9] m-a introdus în cămara [10] sa
Vom [11] sărbători și ne vom bucura în tine
Vom lăuda iubirea ta mai mult decît vinul.
Pe drept ești iubit.
5. Neagră [12] sînt eu însă, totuși frumoasă
Fiice ale Ierusalimului [13]
Precum corturile din Chedar [14]
Precum învelitoarea [15] corturilor din Șalma [16].
6. Nu vă uitați la mine [17] că sînt înnegrită
Căci soarele m-a străfulgerat.
Fiii maicii [18] mele s-au înfuriat pe mine.
M-au numit îngrijitoarea viilor [19].
Via mea proprie nu mi-am păzit-o.
7. Spune-mi tu mie, cel iubit al sufletului meu
Unde pășunezi [20]
Unde odihnești la amiază

Căci de ce să fiu eu ca una ce rătăcește [21]
Încolo și-ncoace pe la turmele suraților tăi?
8. Dacă tu nu știi asta [22]
Cea mai frumoasă dintre femei
Urmează numai pe urmele oilor [23]
Și paște mielele tale
Lîngă staurele păstorilor.
9. Unei iepe [24] la carul lui Faraon
Te asemăn pe tine iubita mea.
10. Frumoși sînt obrajii tăi între cercei
Gîtul tău cu mărgele de coral.
11. Lănțișoare de aur [25] vrem să făurim pentru tine
Cu perle de argint [26].
12. Cîtă vreme [27] regele umbla-mprejurul mesei [28]
Nardul meu [29] dărui mirosul său [30].
13. Snop de mir [31] este iubitul meu pentru mine
Care între sînii mei înoptează.
14. Ciorchine [32] de cipreș în floare este iubitul meu pentru mine
În viile din En-Ghedi [33].
15. Uite [34] cît de frumoasă ești tu iubita mea
Cu adevărat tu ești frumoasă
Ochii tăi sînt porumbei [35].
16. Uite cît de frumos ești tu iubitul meu
Cu adevărat iubit
Și sălașul [36] nostru verde proaspăt [37].
17. Grinzi casei noastre sînt cedrii
Căpriorii noștri din chiparoși [38].

ב

2. 1. Eu sînt o narcisă din Șaron [1]
Un crin al văilor [2].
2. Precum un crin între scaieți [3]
Astfel iubita mea între fete.
3. Precum un măr [4] între copacii pădurii
Astfel iubitul meu între tineri

Un trib semitic. Frescă dintr-un mormînt egiptean aflat la 270 km sud de Cairo, la Beni-Hasan, al slujbaşului Khnumhotep. Anul este al şaselea al lui Sesostris al II-lea, adică 1892 î.e.n. Între coarnele ţapului se vede un sceptru crestat cu alb, însemn al unui demnitar beduin. Hieroglifele de deasupra capului său spun: „stăpîn unei ţări străine". Lîngă nasul său îi este scris numele: Abisar. Textul spune: „Sosirea din campania de aducere a culorilor pentru ochi, a 37 de asiaţi" (37 în cifre).

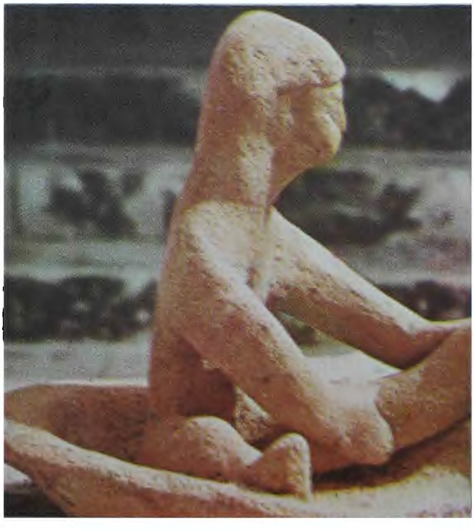

Femeie făcînd baie. Ceramică din epoca a doua a fierului (*Muzeul din Ierusalim*)

Femei cu tamburine şi flaute la nunţi şi sărbători

Mireasă împodobită de nuntă în Palestina *(Muzeul din Ierusalim)*

Mozaic din Basilica bizantină San Vitale din Ravenna (secolul VI e.n.). Columbă şi viţă-de-vie

Capitel bizantin din epoca lui Justinian. Ravenna Columbe şi rodii

Rembrandt. Isaac şi Rebeca. Ilustraţie la *Cântarea cântărilor*, îndeosebi pentru capitolele *5*, *7*

Mozaic din Madaba (secolul VI e.n). Cea mai veche hartă păstrată a Ierusalimului

Pustia stîncoasă a Iudeii între Marea Moartă şi Ierusalim. Nefiind pustiu nisipos drumul cămilei este anevoios

Ierichonul arheologic, cetate locuită din anul 8 000 î.e.n. Pe fundal muntele Karantania

Stînga sus: Sfeşnicul lui Solomon — model arhaic aflat pe o monedă de bronz din timpul lui Antigonos (secolul I î.c.n).

Dreapta sus: Crinul pustiei de atîtea ori prezent în poezia veche nu numai ebraică, crinul fiind simbolul lumii vegetale, iar columba a zburătoarelor

Izvorul Iordanului la Banias

Iordanul primăvara

Turnul lui David — Ierusalim

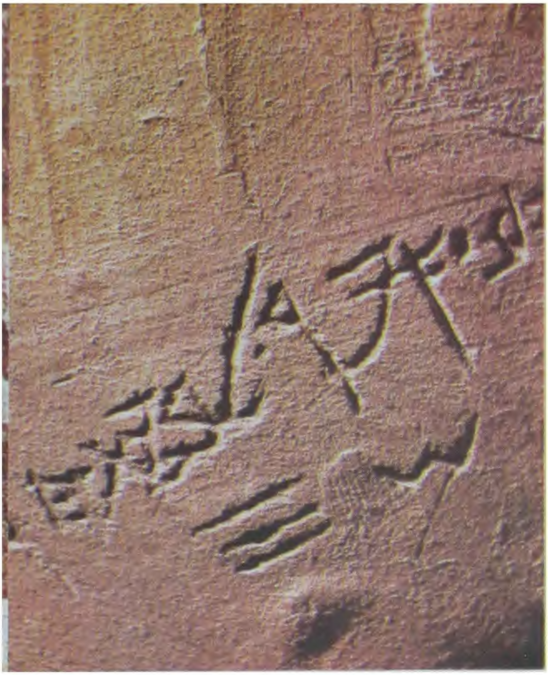

Ceramică din secolul VIII î.e.n. pe care e scris: „Aur din Ofir spre Beit-Horon. 30 şekeli“ *(Muzeul din Ierusalim)*

Cazan de bronz din secolul VIII î.e.n. reprezentînd un turn de apărare. Lucrare de influenţă asiriană *(Muzeul din Basel)*

În umbra lui îmi place să mă odihnesc
Şi fructul său este dulce pentru cerul gurii mele[5].
4. El m-a condus[6] în casa vinului[7]
Şi steagul[8] ei deasupra mea este iubire[9].
5. Întăriţi-mă[10] cu turte de struguri[11]
Împrospătaţi-mă cu mere
Căci eu sînt bolnavă[12] de iubire.
6. Stînga lui este sub capul meu
Şi dreapta sa mă îmbrăţişează[13].
7. Vă jur[14] pe voi fiice ale Ierusalimului[15]
Pe gazele ori pe ciutele cîmpului
Nu tulburaţi şi nu deşteptaţi
Iubirea pînă cînd o să-i placă ei.
8. Ascultă![16] iubitul meu
Iată-l aici[17], vine
Sărind peste munţi
Plutind peste dealuri[18].
9. Asemeni este iubitul meu unei gazele[19]
Sau unui pui[20] de cerb.
Iată-l acolo, stînd în faţa peretelui nostru[21]
Se uită pe fereastră, pîndeşte printre[22] gratii[23].
10. Iubitul meu a răspuns şi mi-a zis[24]:
Deşteaptă-te[25] iubita mea,
Frumoasa[26] mea şi vino![27]
11. Căci iată iarna[28] a trecut
Ploaia s-a dus, a plecat[29].
12. Au apărut florile pe pămînt[30]
Timpul tăiatului viei[31] a sosit
Şi strigătele turturelelor[32] se aud în ţară la noi.
13. Smochinul şi-a pîrguit[33] fructele de primăvară
Şi viile în floare[34] împrăştie miros.
Ridică-te iubita mea
Frumoasa mea şi vino!
14. Columba mea, în crăpăturile stîncilor
În ascunzătoarea cărăruii muntelui[35].

Arată-mi privirea ta
Lasă-mă să aud glasul tău,
Căci glasul tău e blînd
Şi privirea ta plăcută.
15. Prinde-ţi-ne vulpile
Vulpile mici
Pustietoarele viilor
Şi a viilor noastre în floare![36]
16. Iubitul meu este al meu şi eu sînt a lui[37]
El păstoreşte printre crini.
17. Pînă[38] ce ziua mai adie
Şi se lasă umbrele
Întoarce-te, asemeni, tu
Iubitul meu, unei gazele
Sau unui pui de cerb
Pe munţii Beter[39].

ג

3. 1. În culcuşul meu în ceasurile nopţii[1] l-am căutat
Pe cel iubit al sufletului meu
L-am căutat şi nu l-am găsit[2].
2. Am să mă scol[3] şi să cutreier prin oraş
Pe străzi şi prin pieţe[4]
Să-l caut pe cel iubit al sufletului meu,
L-am căutat şi nu l-am găsit[5].
3. Pe mine m-au găsit[6] paznicii
Ce cutreierau prin oraş;[7]
Cel pe care-l iubeşte sufletul meu l-aţi văzut?
4. Abia m-am depărtat de ei,
Îl găsii pe cel iubit al sufletului meu
L-am prins şi nu l-am lăsat
Pînă l-am condus în casa maicii mele
În chilia[8] celei ce m-a născut.

5. Vă jur pe voi fiice ale Ierusalimului
Pe gazele ori pe ciutele cîmpului
Nu tulburați și nu deșteptați
Iubirea pînă ce îi va plăcea ei.
6. Cine este aceasta [9] ce se ridică din pustie [10]
Precum coloana de fum [11]
Învolburată în mir și tămîie [12]
Din toate miresmele negustorului? [13]
7. Iată, lectica lui Solomon [14]
Șaizeci de eroi o înconjoară
Din eroii țării.
8. Toți sînt purtători de lance
Exersați pentru luptă
Fiecare cu sabia sa la șold
Împotriva spaimei din ceasurile nopții [15].
9. Un tron [16] și-a făcut regele
Solomon, din lemn de Liban.
10. Coloanele lui le-a făcut de argint,
Spătarul [17] de aur,
Scaunul [18] din purpură
În mijloc fiind gătit cu pietre de preț
Din dragostea [19] fiicelor Ierusalimului.
11. Veniți și priviți fiice ale Sionului
Pe regele Solomon sub coroana
Cu care maica sa l-a încoronat
În ziua nunții lui,
În ziua sărbătoririi inimii lui [20].

ד

4. 1. Într-adevăr frumoasă ești tu
Cu adevărat frumoasă ești tu
Ochii tăi columbe [1].

Îndărăptul voalului tău [2]
Părul tău [3] precum o turmă [4] de capre
Care unduiesc pe muntele Galaad[5].
2. Dinții tăi [6] precum o turmă de tunsori [7]
Ce ies din adăpătoare [8]
Care toate au gemeni [9]
Și stearpă fără miel nu-i.
3. Precum o coardă [10] roșu închisă buzele tale
Și gura graiului [11] tău fermecătoare.
Precum o ruptură de rodie [12] coaptă sînt tîmplele tale
Îndărăptul voalului tău.
4. Gîtul tău precum turnul lui David [13]
Clădit în rînduri [14]
O mie de scuturi atîrnă de el
Toate trofeele eroilor[15].
5. Amîndoi sînii [16] tăi precum doi iezi
Gazele [17] gemene
Ce pasc printre crini.
6. Pînă ce ziua mai adie
Și se lasă umbrele [18]
Vreau să mă duc pe muntele de mir
Și la dealul de tămîie[19].
7. În întregime ești frumoasă iubita mea
Și nici-o pată nu-i în tine[20].
8. Cu mine din Liban tu, mireasă[21],
Cu mine din Liban vino,
Coboară de pe vîrful Amana [22]
De pe vîrful Senir și Hermon
Din culcușurile leilor
De pe munții leoparzilor.
9. Tu ai robit inima mea [23], sora mea mireasă[24],
Inima mea cu unul [25] din ochii tăi,
Cu una din podoabele gîtului tău[26].
10. Cît de frumoasă-i iubirea ta[27], sora mea mireasă
Iubirea ta cu cît e mai bună decît vinul

Şi mirosul mirurilor tale [28]
Decît toate balsamurile.
11. Miere groasă picură buzele tale [29]
Miere şi lapte-i [30] sub limba ta,
Şi mirosul veşmintelor tale
Precum mirosul Libanului[31].
12. O grădină [32] zăvorîtă eşti tu sora mea mireasă
O grădină zăvorîtă[33], un izvor pecetluit[34].
13. Mlădiţele tale [35] o livadă de rodii
Cu fructe minunate [36]
Cıpreşi [37] cu narduri[38].
14. Nard şi şofran[39], trestie aromată [40] şi scorţişoară [41]
Cu toate miresmele arborilor [42]
Mir [43] şi aloe [44]
Cu toate cele mai bune balsamuri[45].
15. Izvor grădinilor [46]
Fîntînă apelor vii [47]
Ce se revarsă din Liban[48].
16. Deşteaptă-te vînt [49] de miazănoapte şi vino vînt de miazăzi:
Cutremură grădina mea ca miresmele să curgă
Să vină iubitul meu în grădina sa
Şi să mănînce gustoasele ei fructe!

ה

5. 1. Am venit în grădina mea, sora mea mireasă
Am strîns mirul meu cu balsamul meu
Am mîncat fagurul meu[1], împreună cu mierea mea
Am băut vinul meu împreună cu laptele meu
Mîncaţi voi iubiţilor [2]
Beţi şi îmbătaţi-vă de iubire[3].
2. Eu dormeam însă [4] inima mea era trează
Auzi, iubitul meu [5] bate,
Deschide-mi sora mea, iubita mea
Columba mea, preacurata mea [6]

Căci capul meu [7] este încărcat cu rouă [8]
Buclele mele cu picăturile nopţii.
3. Am dezbrăcat cămaşa mea [9]
Cum s-o îmbrac iar
Am spălat picioarele mele [10]
Cum să le întinez?
4. Iubitul meu a strecurat [11] mîna sa prin deschizătură [12]
Şi m-am cutremurat lăuntric [13] pentru el [14].
5. Eu [15] m-am ridicat pentru a-i deschide iubitului meu
Şi mîinile mele picurau mir [16]
Şi degetele mele revărsau mir [17]
Pe clanţa zarului [18].
6. Am deschis eu iubitului meu
Dar iubitul meu tocmai plecase [19]
Mi-am dat sufletul [20] cînd el vorbea [21]
L-am căutat şi nu l-am găsit [22]
L-am strigat şi nu mi-a răspuns.
7. Pe mine mă găsiră paznicii
Care cutreieră oraşul
Ei m-au lovit m-au zdrobit
Mi-au sfîşiat voalul de deasupra
Veghetorii zidurilor [23].
8. Eu vă jur pe voi
Fiice ale Ierusalimului [24]
Dacă îl găsiţi pe iubitul meu
Ce îi spuneţi voi lui ?
Căci eu sînt bolnavă de iubire.
9. Cine-i iubitul tău între iubiţi? [25]
Frumoasa între femei
Cine-i iubitul tău între iubiţi
Că astfel ne juri pe noi?
10. Iubitul meu [26] este alb şi roşu [27]
Deosebit [28] din zece mii.
11. Capul său aur, aur curat [29]
Buclele lui, teacă de flori de curmal [30]
Negru precum un corb.

12. Ochii lui precum porumbeii [31]
Pe apa pîrîurilor
Care se scaldă în lapte
Şi se odihnesc în belşug[32].
13. Obrajii lui asemeni unei grădini de balsam [33]
Turnuri de miresme [34]
Buzele lui crini [35]
Ce picură mir vărsat[36].
14. Mîinile lui tăvălugi [37] de aur
Tivite cu tarşiş
Pîntecele [38] său lespede de fildeş [39]
Acoperit cu safire[40].
15. Şoldurile lui columne de alabastru [41]
Întemeiate pe soclu [42] de aur curat
Apariţia lui [43] precum Libanul
Fără asemănare [44] cum cedrii.
16. Cerul gurii lui dulceaţă
Şi toată fiinţa lui iubire
Acesta este iubitul meu şi acesta prietenul meu
Fiice ale Ierusalimului.

ו

6. 1. Încotro a plecat iubitul tău [1]
Frumoasa între femei
Unde s-a dus iubitul tău
Ca noi să-l căutăm cu tine?
2. Iubitul meu a coborît în grădina lui [2]
Spre aşternuturile de balsam
Pentru a păstori în grădini [3]
Şi a culege crini.
3. Eu a iubitului meu şi iubitul meu al meu [4]
Cel ce păstoreşte între crini.

4. Frumoasă ești iubita mea precum Tirța [5]
Blîndă precum Ierusalimul
Cumplită [6] precum cetele războinice.
5. Întoarce-ți ochii [7] tăi de la mine
Căci ei m-au smintit [8]
Părul tău cum o turmă de capre
Care coboară Galaadul.
6. Dinții tăi precum o turmă de miei
Ce ies din adăpătoare
Care toate au gemeni
Și stearpă fără miel nu-i.
7. Precum o felie de rodie sînt tîmplele tale
Îndărăptul voalului tău.
8. Șaizeci sînt ele [9] regine [10]
Și optzeci concubine [11]
Și femei fără număr[12].
9. Una-i ea columba mea, preacurata mea
Singură-i [13] ea la mama sa
Aleasa, ea, a născătoarei ei
Fiicele [14] o văd pe ea și o laudă
Reginele și concubinele o sărbătoresc.
10. Cine-i aceasta ce se ridică asemeni zorilor de ziuă
Frumoasă asemeni strălucirii lunii [15]
Mai limpede [16] decît soarele
Înspăimîntătoare precum nălucile ?
11. În grădina [17] nucului am coborît
Pentru a vedea valea înmugurită [18]
Pentru a vedea via dacă a erupt
Și rodiile dacă dau în floare[19].
12. Nu știu cum sufletul meu
S-a legat de carele lui Aminadib[20].

ז

7. 1. Întoarce-te, întoarce-te Sulamita [1]
Întoarce-te, întoarce-te să te privim!
Ce [2] vreți să priviți la Sulamita
Precum la o horă[3] în tabăra sfîntă.

2. Cît [4] de frumoase sînt picioarele [5] tale în sandale
Tu fiică nobilă [7]
Unduirile [8] şoldurilor tale precum odoarele [9]
Fapta mîinilor [10] unui lucrător[11].
3. Buricul [12] tău cupă [13] rotundă [14]
Vinul aromat [15] să nu lipsească
Trupul tău un stog de grîu [16]
Înconjurat de crini.
4. Sînii tăi amîndoi precum doi iezi
Gemenii unei gazele[17].
5. Gîtul tău precum un turn de fildeş
Ochii tăi iazuri [18] în Heşbon [19]
La poarta Bat-Rabbim
Nasul tău precum turnul Libanului [20]
Ce arată spre Damasc.
6. Capul tău peste tine precum Carmelul [21]
Și pletele [22] capului tău cum purpura
Un rege este legat la adăpători[23].
7. Cît de frumoasă [24] și cît de blîndă eşti tu iubita [25]
Fiică a bucuriilor [26]
8. Vlăstărirea [27] ta seamănă [28] unui palmier [29]
Și sînii tăi, struguri[30].
9. Eu am spus: vreau să urc în palmier
Să apuc ciorchinii lui [31]
Și să fie sînii tăi precum strugurii viței
Şi suflarea nărilor tale asemeni merelor[32].
10. Și cerul gurii tale asemeni vinului celui bun
Ce alunecă lin pentru iubitul meu [33]
Şi mustos picură pe buzele adormiților[34].
11. Eu sînt pentru iubitul meu
Şi el după mine tînjeşte[35].
12. Vino, iubitul meu să ieşim în țară [36]
Să înnoptăm pe sate[37].
13. Hai în zori [38] să intrăm în vii să vedem
De au mijit mlădițele

Mugurii [39] de s-au deschis [40]
Rodiile de au dat în floare [41]
Acolo îți voi dărui
Iubirea [42] mea ție.
14. Merele [43] iubirii revarsă mirosul lor
Şi la ușa noastră [44] tot felul de fructe aromate
Noi cît și vechi [45]
Iubitul meu le-am păstrat pentru tine.

ח

8. 1. O de mi-ai fi tu mie ca un frate [1]
Să te hrănească sînul maicii mele
De te-aş întîlni în drum
Să te pot săruta fără ca ei să mă prigonească [2].
2. Te-aş aduce în casa maicii mele
Tu ai să mă înveți [3] pe mine
Eu am să-ți dau să bei din vinul cel aromat
Din mustul [4] rodiilor mele.
3. Stînga lui sub capul meu
Şi dreapta sa mă îmbrățișează.
4. Vă jur pe voi
Fiice ale Ierusalimului [5]
De ce să tulburați și de ce să deşteptați
Iubirea pînă cînd va dori ea.
5. Cine [6] este aceasta, ce urcă din pustie [7]
Sprijinindu-se de iubitul ei?
Sub măr te-am deşteptat pe tine [8]
Acolo te-a născut [9] maica ta
Acolo te-a primit în dureri născătoarea ta [10].
6. Fă-mă precum o pecete pe inima ta
Precum o pecete inel [11] pe mîna ta
Căci [12] puternică precum moartea este iubirea [13]
Grea precum imperiul morții gelozia [14]

Cărbunii ei cărbuni de foc
Flacără mistuitoare a lui Iahve[15].
7. Ape mari [16]
Nu pot a stinge iubirea
Şi fluvii nu o pot îneca
De-ar da omul
Tot avutul [17] casei sale pentru iubire
Cu dispreţ va fi el dispreţuit[18].
8. O soră avem noi mică [19]
Şi sîni ea încă nu are
Ce să facem cu sora noastră
În ziua cînd se va vorbi pentru ea?[20]
9. Dacă-i un zid [21] ea, ridicăm pe el
Un meterez de argint
Iar dacă-i o uşă ea,
O închidem cu gard de cedru.
10. Eu sînt un zid
Şi sînii mei asemeni unor turnuri.
Astfel am fost în ochii lui
Asemeni celui ce găseşte pacea iubirii[22].
11. O vie a avut Solomon
În Baal-Hamon [23]
El a dat via la veghetori
Fiecare [24] va aduce pentru roada ei o mie de arginţi[25].
12. Via mea e înaintea mea [26]
Mia pentru tine Solomon
Şi două sute pentru paznicii rodului ei.
13. Tu ceea ce sălăşluieşti [27] prin grădini ceilalţi [28]
Pot asculta glasul tău, lasă-mă să-l aud şi eu[29].
14. Grăbeşte-te [30] iubitul meu
Şi te aseamănă unei gazele
Sau unui pui de cerb
Pe munţii de balsam[31].

Septembrie 1972 — septembrie 1976, Rohia

IOAN ALEXANDRU

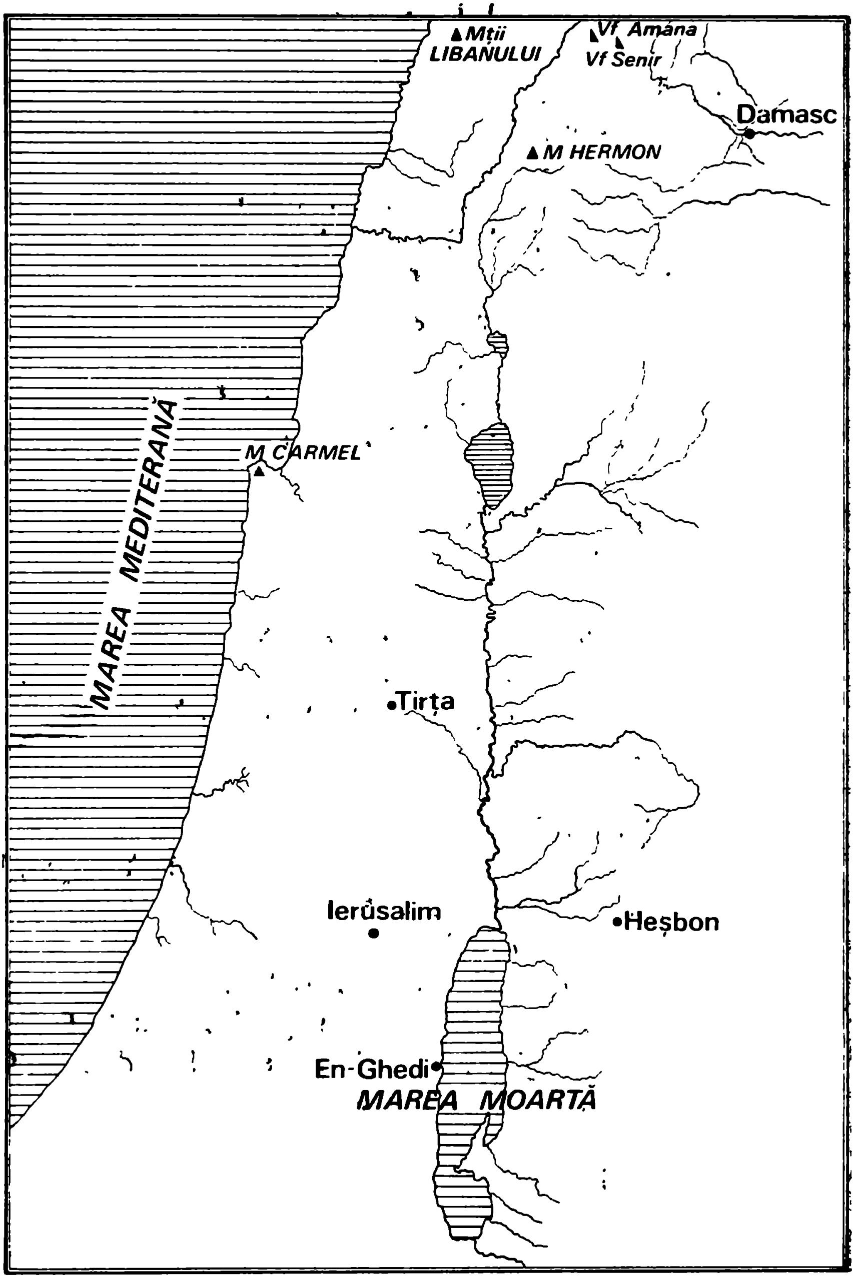

Geografia Cântării cântărilor

NOTE

1

[1] *Cântarea cântărilor*. Ca în poezia veche egipteană, cântările de dragoste poartă un titlu (cf. și S. Schott, *Altägyptische Liebeslieder*, 1950). שִׁיר (șir) înseamnă „poezie" legată de cult, însă și „cântare de lume" sau „odă triumfală" sau „cânt de biruință", precum în *Judecători*, V, 12. Un astfel de cântec putea fi însoțit de instrumente muzicale, — cf. *Amos*, VI, 5. שִׁיר הַשִּׁירִים *(Șir hașirim)* are înțeles superlativ: „cel mai frumos dintre cântece", precum הֲבֵל הֲבָלִים (Habeil habalim), „cel mai fragil dintre cele fragile". Legătura partitiv genitivală cu înțelesul superlativ a luat din vechime în latină această frumoasă asociere: *Canticum canticorum* după care s-a tradus în multe dintre limbile lumii.

[2] אֲשֶׁר לְ (așer l), „care", pronumele relativ mai nou, căci forma veche ce apare în tot cursul poemei este שֶׁ (șe). ל *(lamed) auctoris* indică proveniența, forma de dativ. Cuvînt de cuvînt tradus ar fi: „Cel mai cântec dintre cântece care este al lui Solomon". Conform tradiției (I-*Regi*, V, 12), Solomon a compus o mie cinci cântări, — o indicație în plus asupra originii *Cântării cântărilor* din epoca atît de înfloritoare cultural a domniei acestui înțelept, harnic și dăruit rege peste Izrail (între anii 970—931 î.e.n.). Titlul a fost adăugat mai tîrziu.

[3] נָשַׁק (nașac), rădăcina asiriană *nasaku*, înseamnă „a săruta", „a atinge", —aici un kal imperfect. Aici vorbește fata adresîndu-se tînărului. Este un dialog între cei doi iubiți unde intervine din cînd în cînd poetul ca a treia persoană.

[4] *Septuaginta* a înțeles דַּדֶּיךָ (dadeiha) tradus prin μαστοί σου; aici în text דֹּדֶיךָ (dodeiha), iubirea ta.

[5] ל *(lamed) emphaticus*, — „cu adevărat", sau: „o" — ridică tonul.

[6] רֵיחַ (reiah) și רוּחַ (ruah), „spirit", „vînt", „miros", aici înrudit cu spiritul, vîntul, ar fi: „O, mirosul mirurilor tale cît e de bun!" *Septuaginta* traduce: ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα.

[7] *Septuaginta*: ἐκκενωθέν — mir vărsat, golit este numele tău. Aici vorbește poetul ce caracterizează pe mire și s-ar încheia prima strofă cu un vers generalizator ca și versul final al strofei următoare alcătuită tot din cinci versuri.

[8] מָשְׁכֵה (mașoh), „a încorda", „a trage", „a lua". Iarăși vorbește mireasa.

[9] Regele. Mirele redat aici ca rege. Versul precedent e la persoana a doua, iar acesta vorbește la persoana a treia. Acest schimb de persoane este frecvent în toată *Cântarea*.

[10] חֶדֶר (heder), „cămară" întunecată unde cei ce se iubesc pot fi singuri (II-*Regi*, IX, 2).

[11] Iarăşi vorbeşte poetul. După unii cercetători *Cântarea cântărilor* ar fi o culegere de 30 de poezii scurte de dragoste. Aceste două strofe ar fi prima din aceste poezii. Ar fi de adăugat o scurtă poezie de dragoste egipteană cu care strofele noastre ar putea avea unele afinități:

„Îl sărut înaintea alor săi
Și nu mă rușinez dinaintea oamenilor,
Ci mă bucur de pisma lor,
Pentru că tu mă recunoști"

(din S. Schott, *op cit.*, 43).

[12] שְׁחוֹר (șahor), „negru" este culoarea jalei și suferinței. În *Plîngerile lui Ieremia*, IV, 7; V, 10, culoarea morții este opusă albului și roșului care sînt semne ale vieții și bucuriei. — Faptul că mireasa se numește neagră, unii cercetători o socot egipteancă, una din soațele lui Solomon.

[13] יְרוּשָׁלַיִם (Ierușalaim — Ierusalimul), cetatea păcii. — Fiice ale Ierusalimului. *Septuaginta*: Ἰθυγατέρες Ἰσραήλ.

Ierusalim sub regele David (1010–†970 î.e.n.) devine locul central de cult în Izrail.

[14] קֵדָר (Chedar), un trib de beduini din pustie. În campania lui Assurbanipal împotriva arabilor este pomenit printre alți regi supuși și regele din Ki-da-ri.

[15] יְרִיעָה (ieriah) înseamnă „învelitoare“, faţa de pînză ce acoperă cortul (şi care are culoare neagră fiind din păr de capră), dar are înţelesul şi de cort, precum אֹהֶל (ohel). În *Exod*, XXVI şi XXXVI, se vorbeşte de acoperămîntul din stofe preţioase al cortului mărturiei. Expresia se referă la cortul lui Solomon. Fata este neagră, de curt aristocratică, ce ţine de curtea regelui. -Pînza cortului era dealtfel şi simbolul bolţii cereşti. Cerul era asemuit unui cort desfăcut (*Psalm*, 104).

[16] שַׂלְמָה (Şalmah). Şalmeii sînt în *Targum* şi *Midraş*, un popor nomad arab. Masoreţii au înţeles cuvîntul ca Solomon (שְׁלֹמֹה — Şlomoh) avînd aceleaşi consoane. Şalma rămîne cuvîntul astăzi unanim acceptat.

[17] Iarăşi vorbeşte fata, de astă dată despre sine. Interpretările mitologice văd în acest vers o aluzie la zeul asirian al soarelui שֶׁמֶשׁ (Şamaş) (= Tammuz), a cărui slujitoare purta veşmînt negru peste pielea albă.

[18] Fraţii — ca păzitorii fecioriei surorii lor în tradiţia orientală.

[19] Fata devine păzitoarea viilor, dar de propria sa vie nu mai poartă grijă. Fecioria asemuită viţei-de-vie este un motiv vechi oriental de regăsit şi în poezia veche egipteană. Ocupîndu-se de vii, propria sa vie nu o poate păzi şi din această pricină este arsă de soare. Via (κῆπος şi *hortus*) este din vechime simbolul fecioriei.

[20] Din lumea viţei-de-vie trecem în cea păstorească. Fata este păstoriţă ce-şi caută iubitul păstor pe cîmp unde îşi paşte turma lîngă staurele păstorilor. De luat în seamă este faptul că ea îl caută pe băiat.

[21] עֹטְיָה (otiah), „acoperită“, „tăinuită“ — o femeie în veşmînt de jale ca semn al jeluirii după cineva *Septuaginta*: ὡς περιβαλλομένη, „ca una ce se tăinuie“ Dacă aici este vorba de veşmîntul ce tăinuie o femeie părăsită ca în *Geneza*, XXXVIII, 14 este foarte puţin probabil.

[22] Iarăşi vorbeşte poetul. I se indică fetei să caute sălaşele păstorilor unde noaptea odihnesc turmele (vezi Dalman, *Arbeit und Sitte*, VI, p. 232).

[23] Mai exact: Ţine-te de urmele הַמְּשֵׁךְ (himaşeih) mielului sau iedului — a vietăţii mici. Aici se încheie încă o scurtă poezie

[24] לְסֻסָתִי (lăsusati) — terminaţia nu-i sufix personal, cum a înţeles *Septuaginta*: τῇ ἵππῳ μου, ci un *chirek compaginis*, o ter

minaţie poetică, o vocală ritmică. סס (sus), „cal" apare de circa 130 de ori în *V.T.*, dar la feminin o singură dată în acest vers. La egipteni ca şi la greci calul era folosit numai la tracţiune la care cu două roţi; la călărit abia în a XXV-a dinastie, în timpul regelui etiopian Pianchi avem dovezi că ar fi fost folosit. Spre deosebire de bou şi măgar, animale de povară, calul ţine de parada regească, animal domnesc folosit la vînătoare în Egipt. Inscripţia Amenophis al II-lea vorbeşte despre cal, tot aşa poezia veche egipteană:

„Ah, de-ai vrea să te grăbeşti
Să-ţi vezi iubita
Precum un cal pe cîmpul de luptă"

(în S. Schott, *op. cit.*, 46,2).

În lirica greacă fata este asemănată cu calul, în poezia lui Alkman şi Anacreon. Ultimul numeşte femeia πῶλη θρηκίη.

În Egipt calul este admirat pentru iuţeala lui; în Elada şi aici în textul nostru este admirată frumuseţea lui, nobleţea sa împărătească. Iată-l pe tînăr într-o veche poezie egipteană:

„Oh, de-ai veni la mine
Ca un buiestru de-al regelui
De toate iepele ales
Cel mai bun din herghelii"

[25] *Septuaginta*: ὁμοιώματα χρυσίου, aici iarăşi vorbeşte poetul.

[26] *Septuaginta*: μετὰ στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου, poate e vorba de picăţelele cenuşii-argintii ale turturelei.

[27] עַד (ad) înseamnă aici „cîtă vreme", nu „pînă".

[28] מֵסַב (meisab) de la סָבַב (sabab), „a merge roată", înseamnă jur împrejur mişcîndu-se, a face o rundă (vezi IV-*Regi*, XXIII, 7). Mirele şi mireasa se află în c sa nunţii.

[29] נֵרְדְּ (nard), nar ste un parfum foarte preţios extras dintr-o iarbă din Himalaia, *Nardostachys Jatamansi de Candolle* din familia *Valeriana*, o grăsime foarte bine mirositoare care aminteşte a Patchouli. Nardul mai apare numai în *Cântarea cântărilor*, *4*, 13. Versul aminteşte ospeţele egiptene unde regele şi oaspeţii săi erau încoronaţi cu ghirlande şi flori de lotus şi se ospătau din cupe preţioase cu vin oferit de stăpîna casei. Nu lipseau cîntăreţii. În Egipt s-au descoperit statuiete-figurine

purtînd amfore sau vase cu parfum pe umeri (vezi W. Wolf, *Die Kunst Ägyptens*, 1957). Vezi asemănarea cu ospăţul din lumea elină a lui Pindar.

[30] רֵיחַ (reiah), parfumul, mirosul este aci sufletul plantelor înrudit cu רוּחַ (ruah), sufletul omului.

[31] צְרוֹר (ţăror), „săculeţ", snopişor pentru lucruri de preţ, bani (*Geneză*, XLII, 35). Aici e vorba de un săculeţ cu mir purtat de fete şi tinere femei între sîni. Mirul este o tămîie puternic mirositoare din familia *Commifora abessinica*, adusă din sudul Arabiei în Palestina. Picură dintr-un copac asemănător salcîmului, *Balsamodendron myrrha*. מֹר (mor) din asirianul *murru* a dat μύῤῥα în greceşte.

[32] אֶשְׁכֹּל (eşkol), „strugure", „ciorchine"; כֹּפֶר (kpor), „de cipreş", ciorchine de floare de cipreş — *Lawsonia alba*. Este o floare galbenă, îndesată, cu un miros foarte puternic.

[33] עֵין גֶּדִי (En-Ghedi), „izvorul caprelor", este o oază în pustia Iudeii la apus de Marea Moartă. Pliniu, în *Istoria naturală*, V, 17, vorbeşte de fertilitatea acestui loc unde cresc palmierii, iar Hieronymos vorbeşte despre balsam şi viţa-de-vie. În acest loc au trăit esenienii — după Pliniu şi Josephus Flavius. Despre En-Ghedi, vezi *Onomastica Sacra*, Lagarde, 1887.

[34] הִנֵּה (hineih), „iată", „uite", *affirmativum* — , cf. arab *inna*.

[35] Porumbelul, din pricina murmurului său continuu, este simbol al jeluirii în *Isaia*, XXXVIII, 14, *Iezechiel*, VII, 16 sau al nepriceperii în *Osea*, VII, 11. Numai în *Cântarea cântărilor* este folosit ca simbol al curăţeniei şi neprihănirii.

Dalman spune că ochii limpezi cu desele clipiri amintesc de ochii fecioarei (*op. cit.*, VII). În reliefurile, tablourile şi pictura egipteană apare ochiul sub formă de pasăre. Arta hieratică egipteană este izvorul acestor versuri, după Gerleman.

[36] עֶרֶשׂ (eres), „sălaş", „colibă nobilă", „leagăn" (vezi *Psalmi*, VI, 7; *Iov*, VII, 13).

[37] רַעֲנָן (raanan), luxuriant, bogat în verdeaţă.

[38] Era obiceiul în Orient ca la naşterea unui băiat să se sădească un cedru, iar a unei fete — un chiparos. Cînd sosea ziua nunţii cedrul şi chiparosul erau doborîţi şi din ei se făcea baldachinul nupţial. Versul

vorbeşte aici despre o nuntă împărătească unde acoperişul casei nu-i din sicomor sau stejar obişnuit, ci din lemn nobil din care Solomon a ridicat Templul şi palatul său în Ierusalim.

2

[1] Iarăşi vorbeşte fata. Ce fel de floare este nu-i încă stabilit. Dalman (*op. cit.*, I) socoate „toate florile în formă de potir"

Narcisa (חֲבַצֶּלֶת, habaţelet) apare numai în *Isaia*, XXXV, 1. Probabil numele vine din asiriană: *habaşillatu* — fir de trestie — *Asphodelus microcorpus* sau din cuvîntul ebraic compus: בָּצָל (baţal) şi חֲצִי (haţi) „jumătate ceapă"; floarea asemenea liliacului, cea veşnică. Dalman crede că-i vorba de ceapa de mare sau narcisă. E vorba de o floare de mare mai răspîndită : שׁוֹשַׁנָּה (şoşanah). *Septuaginta* a înţeles mai general ἄνθος τοῦ πεδίου.

[2] Fata vorbeşte cu modestie despre sine. Obiectul admiraţiei ei este ubitul. În iubire omul descoperă că nu-şi este sieşi de ajuns, că celălalt este măsură şi frumuseţe pentru măsura proprie.

O narcisă sau floare a văilor, o oarecare îşi spune fata că este.

[3] Iubitul reia asemănarea miresei cu crinul dar îl aşază între scaieţi şi în acest fel valoarea şi frumuseţea lui sînt puse în adevărata lor lumină. În fabula lui Ioas (IV-*Regi*, XIV, 9), scaiul este ultima dintre plante ca valoare În *Iov*, XXXI, 40, scaiul este o buruiană. Iubita este singura floare între neflori. Iubirea o ridică întru unicitate.

[4] Fata reia în paralelă asemănarea Iubitul este asemeni mărului între copacii pădurii. תַּפּוּחַ (tapuah) s-a socotit că-i vorba de o localitate sau de un alt pom, citric Însă în vechime mărul era mult mai mult cultivat în Palestina decît mai apoi sau astăzi. Să se observe aici mai multa vorbire iubitoare a miresei.

[5] Este exprimat aici gîndul că mirele este ocrotitorul miresei, în umbra lui ea îşi află odihna şi împlinirea.

[6] Cu acest vers ne aflăm în ziua nunţii în casa mirelui. *Septuaginta* a înţeles imperativ

[7] בֵּית הַיָּיִן (beit haiain), ‚casa vinului". Mai apare în *Ieremia*, XVI, 8, *Eclesiast*, VII, 2 şi *Cartea Esterei*, VII, 8. După Dalman, *op.cit.*, IV, este o cameră de cinste în casa din faţă. Poate fi şi o colibă anume ridicată, un cort verde cu prilejul nunţii în casa mirelui.

[8] דֶּגֶל (deghel) este un cuvînt rar aici; mai apare numai o dată în text ca semn de cîmp, steguleț. La Qumran, în sulul despre războ (IQMV 3), acest cuvînt mai apare cu înțeles militar. Cuvîntul aici folosit poate fi o indicație că mirele ar fi un luptător. Este însă o presupunere. În poezia veche arabă apare steagul atîrnat — *gāya* — ca semn că acolo-i un loc al vinului.

De fapt, această casă a vinului este casa mirelui, este casa iubirii și n-are nimic comun cu o casă unde se vinde vin.

[9] אַהֲבָה (ahabah), „iubire", nearticulat, ca un nume propriu. Iubirea aici ca și în celelalte texte din literatura veche înseamnă iubirea legiuită în căsătorie. Așa cum frumoasă este femeia care naște prunci și-i demnă de iubire, tot așa întîlnirea între doi tineri nu poate fi vorbită de bine și luată în cuvînt decît legiuită fiind. Economia cuvîntului celor vechi apare și aici limpede. Ei nu vorbeau decît despre cele care întăresc și cresc moral și spiritual peste veacuri. Apoi nunta era atît de adînc prețuită și sărbătorită că se vorbea despre toate momentele ei ca despre un ritual. Abia prin nuntă omul intra în rînduiala unui popor, i se încredințau vrednicii și taine ale patriei și părinților. Pilduitoare este nunta lui Iacob căruia în drum spre mireasă i se revelează tradiția părinților săi, iar în ceasul cînd casa lui e plină de prunci pe umerii lui se pun toate nădăjduirile și bucuriile poporului său.

Acest ceas al nunții, aducerea miresei în casa vinului, înscrierea ei în seminția viței cum se va spune mai tîrziu este cel mai sărbătoresc al lumii vechi semite.

[10] רָפַד (rafad) — piel și סָמַךְ (samah) — tot piel înseamnă „a ocroti", „a sprijini", „a întări", „a înnoi", sînt sinonime. *Septuaginta*: στοιβάσατέ με.

[11] אֲשִׁישָׁה (așișah) — „turte de struguri" sau de strugurei sînt folosite în cult, sînt și simboluri ale iubirii. *Septuaginta*: ἐν μύροις, „în miruri".

[12] Iubirea ca boală este un topos frecvent și în vechea poezie egipteană.

[13] Într-un celebru tablou, Rembrandt redă aceste versuri.

[14] Jurămînt sacru arhaic pe gazele și ciute care erau fecioarele zeiței iubirii. În Izrail se preia se pare acest vechi înțeles. Aici invocarea lor este în vederea ocrotirii iubirii, nu a inițierii erotice.

[15] בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם (bănot Ieruşalaim), „fiice ale Ierusalimului", — aici topos literar.

16 קוֹל (col), „voce“, „strigăt“, cu genitiv întrebuințat ca interjecție.

17 זֶה — הִנֵּה (hinei zeh), „iată“, „aici“. זֶה (zeh) — pronume demonstrativ cu înțeles adverbial. După aceasta începe o nouă scurtă poezie: versurile 10-14 — la fereastra miresei căreia i se vestește sosirea primăverii. Aceste prime patru versuri scurte, dinamice redau graba iubitului ce vine în zori de departe peste munți și văi asemenea unui pui de cerb.

18 *Septuaginta* adaugă: ἐπὶ τά ὄρη βαιθήλ, ceea ce corespunde versului 17 עַל־הָרֵי בָתֶר (al-harei Bater), însă versul 17 în *Septuaginta* este altfel tradus: ἐπὶ ὄρη κοιλωμάτων.

19 Gazela amintită în II-*Samuel*, 2—18 are piciorul iute. N-are nici un sens mitologic aici.

20 עֹפֶר (ofer), „animal tînăr“, „pui“ ce apare de cinci ori numai în *Cântarea cântărilor* în legătură cu cerbul sau gazela.

21 כֹּתֶל (kotel) — cu sufix de plural — „peretele nostru“, pentru că fata se află în casa părinților.

22 מִן (min), „din“ — văzut dinăuntrul încăperii de unde vorbește fata; *Septuaginta*: διά.

23 חֲרַכִּים (harakim) — „gratii“ de fereastră. Motivul amintește poezia clasică elină de dragoste, așa-numitul rostit la ușă — *paraklausithyron*. Nici vechii poezii egiptene nu-i este străin motivul.

24 Versurile 10—14 alcătuiesc o poezie lirică de sine, poate cea mai frumoasă redare a venirii primăverii din toată literatura veche ebraică. Bucuria deșteptării naturii la viață este cuprinsă în amănunt semnificativ în versuri pline de mireasma prospețimii. Plecarea ploilor lasă cîmpul în floare și vița-de-vie gata să-și înceapă lucrarea. Este vremea cântărilor și a bucuriei de a fi iarăși împreună sub bolta cerească, de-a se vedea și auzi cei ce se iubesc unul pe altul în ocrotitoarea și înnoitoarea natură.

25 קוּמִי לָךְ (cumi lah), „deșteaptă-te“, cu *Dativus ethicus*. *Septuaginta* traduce cu două imperative: ἀνάστα ἐλθέ.

26 *Septuaginta* adaugă: περιστερά μου.

27 וּלְכִי־לָךְ (ulhi lah), „vino cu mine“, vino afară.

28 סְתָו (stav), „iarnă“, סְתָיו (staiv), „iarnă“ — vremea ploilor.

29 Aici se urmează două verbe unul pe altul: חָלַף (halaf), הָלַךְ (halah), „s-a dus“, „a plecat“ — accentuează retragerea ploilor Dealtfel toată această descriere a naturii este alcătuită din propoziții verbale.

30 הָאָרֶץ (haareț), „pămîntul“ sau „țara“. Mereu pămîntul are aceste două semnificații indisolubile. Primul semn al primăverii este apariția ploilor.

31 Al doilea semn al primăverii este עֵת הַזָּמִיר (eit hazamir) — timpul tăiatului viilor sau „timpul cântării“.

Calendarul agricol de la Gezer amintește vremea tăiatului viei care cade înainte de cules Dalman crede că și în *Cântarea cântărilor* e vorba de amintirea toamnei ce începe primăvara prin prima tăiere a viei, pregătind tăierea cea de-a doua înaintea culesului *(op cit*, IV).

„Timpul“, עֵת (eit) amintit o singură dată în *Cântarea cântărilor* aici în legătură cu irupерea primăverii

32 Gînguritul turturelelor este cel de-al treilea semn al sosirii primăverii aici Turtureaua ca semn al vremii și în *Ieremia*, VIII, 7.

33 חָנְטָה (hanot) — un verb ce nu mai apare decît în *Geneză*, L. 2, 26 în legătură cu îmbălsămarea lui Iacob și Iosif. Însemnînd „a îmbălsăma“, a doua semnificație a lui este „a înroși“, „a se coace“.

Cei vechi vedeau însă în schimbarea culorilor un miracol A trece floarea în fruct, iar acesta din verde devenind gălbui era semnul bunătății și rînduielii divinului. Astfel, a traduce: „smochinul și-a îmbălsămat fructele“ ar fi înțeles arhaic potrivit. *Septuaginta* traduce în general ἐξήνεγκε.

34 סְמָדַר (smadar), „înflorire“. De fapt e vorba de vremea scuturării florii de viță cînd mirosul e mai adînc. Strofa se încheie cu repetarea chemării fetei din versurile de mai sus. *Septuaginta*: ἄμπελοι.

35 בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה (bâseiter hamadreigah). *Septuaginta*: ἐχόμενα τοῦ προτειχίσματος.

Iubita asemănată columbei imaculate ce se tăinuie în crăpăturile stîncilor. Acolo în munți mirelui îi este dat să-i audă glasul, să-i vadă ochii blînzi ca într-o epifanie. În bucuria acestei vederi întreaga poezie se încheie.

36 Această strofă e socotită o poezie în sine. Constă într-un strigăt de ocrotire a viilor cînd acestea sînt în floare, să nu fie distruse de vulpi.

Este vorba de o strigare din vremea nunții, strigare cu dublu înțeles: vulpile sînt pețitorii ce vor să fure mireasa în vremea nunții. Ele amenință fecioria miresei asemănată cu floarea viței-de-vie. În *Iezechiel*, XIII, 4 falșii profeți sînt socotiți vulpi.

[37] Noua poezie de două strofe care încheie capitolul *2* este expresia unirii mirelui cu mireasa. Poezia începe cu strigătul de bucurie al miresei: „Iubitul meu este al meu şi eu sînt a lui". E asemănat păstorului ce paşte oile între crini. Versurile au două semnificații. Întîi, el ca păstor e plecat departe cu oile la păscut, iar cînd se lasă umbrele el se întoarce și se întîlneşte cu iubita sa. Cea de-a doua semnificație, plecînd de la verbul רָעָה (raoh) — „a paşte" şi de la simbolul liliacului, ca farmecele miresei, ar vorbi despre bucuria întîlnirii celor ce se iubesc, mai ales că שׁוֹשַׁן (șoșan), „crinul" este numele mai multor flori.

[38] עַד (ad), „pînă", se poate traduce și: „prin", „cînd". Atunci versul ar întări cea de-a doua semnificație a strofei ca. și verbul רָעָה (raoh) ce se poate traduce și prin „a face cort", „a păzi", „a ocroti". Aici e vorba de vîntul de seară ce adie după apusul soarelui, împrăştiind miresmele grădinilor. Și acest vînt are semnificație, este vîntul de seară din *Geneză* a cărui bătaie stîrnește aducerea-aminte.

[39] עַל-הָרֵי בָתֶר (al-harei Bater), „pe munții Bater". *Septuaginta*: ὄρη κοιλωμάτων. S-a socotit de către unii că בֶּתֶר (Beter) este numele unei plante aromatice din India și Siria. Unii socot că-i vorba de o localitate Bettir, lîngă Ierusalim. Alții pleacă de la etimologia rădăcinii בָּתַר (batar), „a despărţi", ar fi muntele despărţirii, aici munții ce ne despart. În cap. *8*, 14 reapare: „munții de balsam" הָרֵי בְשָׂמִים (harei băsamim), iar în *4*, 6, הַר הַמּוֹר (har hamor), „muntele de mir." Gerleman crede că şi muntele Beter este numele unui loc de balsam, ţara smirnei și tămîiei, țara Punt — loc ideal ce apare și în vechea poezie egipteană:

„Felurite păsări coboară din Punt
Peste Egipt îmbălsămate cu mir"
sau
„Cînd o îmbrăţişez
Și cînd braţele ei în jurul meu se întind
E precum în Punt,
E precum mireasmă de aloe"

(In Schott, *op. cit.*, 50 și 66)

Aşadar, munţii Beter sînt loc ideal al înmiresmării, de unde pogoară mirele la mireasă iute ca o gazelă sau un cerb însetat.

[1] בַּלֵּילוֹת (baleilot) — pluralul, fiind vorba de noaptea împărțită în ceasuri ca în Evul Mediu. Egiptenii numeau ziua de dimineață pînă dimineață; mesopotamienii — de seara pînă seara și o zi era împărțită în 12 bêru de cîte două ore fiecare. Fiecare bêru avea 30 de unități de cîte patru minute. Noaptea și ziua erau împărțite în șase străji de cîte doi bêru fiecare, adică patru ore. În Izrail mult timp ziua era socotită ca începînd de dimineață ca în Egipt; noaptea era împărțită în trei străji de cîte patru ore fiecare. Cf. R. de Vaux.

Folosirea pluralului pentru numirea unui întreg împărțit este frecventă în ebraică.

Aceste șase strofe de cîte trei versuri fiecare descriu visul miresei. Ceea ce ea visează nu putea fi o realitate în Izrail, unde legea interzicea fetelor ieșirea din casa părinților noaptea și aducerea în casa lor a celui iubit. Fata visează dorința inimii ei. Vezi J. Jeremias, Die gesellschaftliche Stellung der Frau, în cartea *Jerusalem zur Zeit Jesu*, 1962, pp. 395—415.

[2] *Septuaginta* adaugă: ἐκάλεσα αὐτὸν καὶ οὐχ ὑπήκουσέν μου — reluare a versului 6, cap. *5*.

[3] אָקוּמָה (acumah), un imperfect care înseamnă „trezire", „deșteptare", „înviere" — de la rădăcina קום (cum) „a se scula".

[4] שְׁוָקִים (șvachim), pluralul de la שׁוּק (șuc), „piață". *Septuaginta*: ἐν ταῖς ἀγοραῖς.

[5] *Septuaginta* adaugă: ἐκαλεσα αὐτὸν καὶ οὐχ ὑπήκουσέν μου.

[6] מָצָא (mațo) înseamnă „a întîlni", „a găsi" — de aici: masoreții, „cei care au găsit".

[7] Lipsa particulei interogative dă propoziției următoare mai multă viață; *Septuaginta* adaugă: μή.

[8] חֶדֶר (heder), „cămară", „chilie", cel mai intim ungher al casei. Unii cercetători moderni au socotit această poezie mitologică, fiind un cântec cultual vechi despre Iștar care își caută soțul Marduk, dispărut — să-l aducă în cămara ei. Cercetările mai noi s-au depărtat de această interpretare.

Poezia este o mică bijuterie perfect alcătuită, ce se rostea în timpul celor opt zile ale sărbătorii nunții, fiind expresia dorinței miresei de-a deveni mamă, care însemna desăvîrșirea femeii în Izrail.

[9] מִי זֹאת (mi zot), — înțeles neutru, după unii feminin: „cine este aceasta“, referindu-se la mireasa care e adusă în casa mirelui.

Această nouă poezie care încheie acest capitol descrie în versuri pline de toată mireasma vechiului Orient procesiunea nunții, aducerea miresei însoțită de prietenii mirelui în casa mamei acestuia.

Poezia începe cu o întrebare greu de descifrat. Aceasta sau acesta ce se ridică din pustie ca niște columne de fum. Poate fi el, mirele sau ea, mireasa. Ca în alte cazuri poezia poate primi prin neutru ambele semnificații.

Și mirele și mireasa apar din pustie. Interpreții au văzut aici o simbolică descriere a intrării triburilor iudaice din pustie în Canaan, alții — aducerea miresei lui Solomon (o prințesă egipteană) pe Sion. Cercetările din ultima vreme văd aici ecoul poeziei egiptene care descrie alaiul anual de la Theba a comemorării morților din valea pustiei, numită: frumoasa sărbătoare Opet, cînd zeul Amon din Karnak vizita în templul din Luxor pe zeița Mut (cf. W. Wolf, *Das schöne Fest von Opet)*. Oricum, poetul de la curtea lui Solomon știa de aceste procesiuni ale împăcării și înfrățirii celor morți cu cei vii din vechiul Egipt practicate milenii de-a rîndul.

[10] מִן — הַמִּדְבָּר (min hamidbar), „din pustie“, unii au tradus: „din depărtare“, „din loc străin“, iar alegoric: „dintre morți“, „cine-i cel ce se ridică din mormînt“, văzînd aici o prefigurare messianică. *Septuaginta*: ἀπὸ τῆς ἐρήμου — „din pustie“.

[11] תִּימְרוֹת עָשָׁן (timrot așan), „coloana de fum“ — apare și în *Ioil*, III, 3. Este vorba de fumul ce iese din stîlpii de rășină ce ard prelungind tulpinele acestora, așa cum flacăra lumînării de ceară e una cu trupul subțire al acesteia.

[12] Cum se alcătuiesc miresmele aromate avem un întreg capitol în *Exod*, XXX, mai ales versurile 34—38. Iar despre norul de fum de smirnă și tămîie vorbește *Leviticul*, XVI, 12—13 și *Iezechiel*, VIII, 11.

[13] רוֹכֵל (roheil), „negustor de miresme“. *Septuaginta* traduce prin: μυρεψός — „amestecător de miresme“.

[14] מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה (mitato șelișlomoh) — expresie emfatică — „lectică“, pentru „cortul care este al lui Solomon“. Versurile 7—8 descriu cortul de nuntă al regelui păzit de 60 de eroi, 60 fiind cifră simbolică, escortă înarmată prezentă și în poezia erotică egipteană. *Septuaginta*: ἡ κλίνη τοῦ Σαλωμων.

[15] בַּלֵּילוֹת (baleilot) — *plural compositionis* ca în cap. III,1.

16 אַפִּרְיוֹן (apirion), „casă mare", „tron", scaun de dus pe umeri în care stă regele. *Septuaginta* reia cuvîntul φορεῖον — poate „foișor" ar fi mai bine în română. E vorba de patul de nuntă, cămara mirelui și a miresei, baldachinul.

17 רְפִידָה (răfidah) — רָפַד (rapad) în vers 5, cap. *2*: „a bucura", „a veseli", înseamnă însă aici „ocrotitor", „acoperiș" sau „podea" „susținător", „spătar".

18 מֶרְכָּב (merkab), „salteaua", „scaunul", partea pe care se șade. מֶרְכָּבָה (merkabah) înseamnă „car", în care se stă. *Septuaginta*: ἐπίβασις αὐτοῦ πορφυρᾶ.

19 *Septuaginta* traduce cu ἀγάπη, „iubire", nu eros. Acest vers nu-i în rînduială. *Septuaginta* traduce אַהֲבָה (ahabah), „iubire"; alții propun că-i vorba de הבנים — cuvînt egiptean, *hbnj* — „lemn tare", negru, un abanos nobil în care se săpau diferite forme și imagini — un fel de mozaic aici Noi am păstrat traducerile mai vechi ce redau textul masoret atîta vreme cît propoziția nu-i lămurită lingvistic.

20 בְּיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ (băiom simhat libo) — „în ziua sărbătorii inimii lui" este o expresie fericită ce numește ziua nunții, moment crucial în viața omului ce intră din natură în rînduiala vieții morale. Astfel se încheie cel de-al treilea capitol al cărții acesteia plină de frumusețe și perfecțiune cu fiecare vers.

4

1 Reluare a versului 15, cap. *1*. Amintire a picturii egiptene, unde ochiul e asemeni unei păsări.

2 *Septuaginta* a înțeles cuvîntul צַמָּה (țamah) ca verbul צמת (țamat), „a tăcea".

3 שַׂעַר (seiar) — *Septuagintá*: τρίχωμα, în loc de obișnuitul θρίξ.

4 *Septuaginta* — plural ἀγέλαι. Frezura capului în pictura egipteană e asemănătoare după Gerleman.

5 În unele manuscrise numai, מִן הַגִּלְעָד (min-haghilad), tot așa în *Septuaginta*: ἀπὸ τοῦ Γαλααδ. Galaadul e o localitate la răsărit de Iordan *(Judecători*, X, 17). De asemenea, este un munte *(Geneză*, XXXI, 21). Este amintit ca un loc bun de pășunat, rodnic

(*Numeri*, XXXII, 1; *Ieremia*, L, 19), ca loc bun pentru turme alături de Carmel și Basan. — גָּלַשׁ(galaș), „unduiesc", înseamnă și „zburdă", „sar".

[6] Aici e descrisă mireasa, este admirată frumusețea ei. *Cântarea cântărilor* este singulară în literatura ebraică veche în acest sens. Celelalte cărți vorbesc despre stări de spirit interioare mai mult. Și natura e văzută în dinamica sa ordonată de logos precum în *Psalmi*. Aici însă în *Cântarea cântărilor* biruie descrierea. Este admirată desăvîrșita frumusețe care pentru mire este mireasa. În acest sens poate fi vorba de un adînc umanism aici. Obiectul celui mai curat și desăvîrșit lirism este chipul miresei în care nici o pată nu-i. Toți comentatorii, de-a lungul veacurilor, au căzut de acord în această privință. O mai frumoasă și transfigurată apariție a chipului miresei în ochii mirelui în lumea veche este greu dacă nu imposibil de găsit.

Aici descrierea începe de la ochi. Este admirat părul pe care fecioarele în timpul nunții aveau voie să-l poarte despletit ca semn al curăției și feciorei lor. Părul vălurind ca o turmă de capre trebuie să fie imaginea fecioarei despletite dansînd în timpul nunții. Numai mireasa avea voie să poarte astfel părul în timpul nunții ca simbol al curăției desăvîrșite. Ochii columbei — perle neprihănite. Simbolul columbei este mereu curăția imaculată întreagă curată. Ochii și obrajii transpar în dosul voalului. Dinții albi desăvîrșiți și ei în cele două rînduri, cei de sus avînd jos pe geamănul lor întocmai. Imaginea este de-o mare prospețime — picăturile de apă sclipind în soare de pe oile albe proaspăt tunse și în acest fel și mai albe fiind, ce ies din scăldătoare.

[7] קָצַב (cațab), „tăiat", „tuns". Acest cuvînt mai apare o singură dată în IV—*Regi*, *6*, 6.

[8] רַחְצָה (rahțah), „adăpătoare" sau „scăldătoare", apare încă în cap. *6*, 7.

[9] תְּאוֹם — תְּאוֹמִים (tăom-tăomim) — „gemeni"; תּוֹאֲמִים (toamim), hifil, „a naște gemeni", apare încă o dată în cap. *6*, 6. *Septuaginta*: διδυμεύουσαι.

[10] În ebraică articolul e folosit și comparativ. Autorul vorbește de o sfoară, coardă purpurie, accentuînd în acest fel subțirimea lor. Nu sensualitatea e pusă în lumină, ci cântarea ca o strună pe un instrument atinsă de puterea cuvîntului.

[11] מִדְבָּרֵיךְ (midbareih) —, nu-i vorba de instrumentul vorbirii, gura, ci de acțiunea ei, „cuvîntul" (דָּבָר, dabar) care numește aici gura al cărei farmec și rost este încoronat de rostire, de grai. Este încă o dată

accentuată partea spirituală a trupului. Gura este ca un boboc înrourat de trandafir, ca un potir în care sălăşluieşte cuvîntul. Frumuseţea miresei vine din această armonie a făpturii ei în care naturaleţea e trecută în spirit. Nu-i vorba, aşadar, de ceva fruSt, primitiv sensual ca în mare parte din poezia orientală, ci de un îndelung proces de strunire a cărnii întru nobleţe spirituală. Rafinamentul alcătuitorului acestui cântec e dovedit şi aici — originea cultă a cântării ce finisează fiecare amănunt.

[12] Rodia apare şi în poezia egipteană. Este mărul Orientului, are mulţi sîmburi. Fiecare sîmbure este îmbrăcat într-o membrană roză moale. Unii au socotit că-i vorba de cerul gurii miresei ca o rodie. Dar e vorba de tîmple, de obraji ce transpar prin crăpătura voalului. Rodia — *malum punicum* sau *malum granatum* — este simbolul rodniciei. Faptul că faţa miresei vorbeşte de rodnicia ei este încă o dată semnul spiritualizării. Imaginea vorbeşte despre ceasul apropierii nunţii cînd mireasa îşi ridică voalul ca mirele să-i vadă faţa. Deja voalul e dat puţin la o parte, faţa miresei poate fi văzută puţin cît o ruptură de rodie. Trebuie amintit că roşul este culoarea-simbol a vieţii în lumea ebraică.

[13] Despre acest turn al lui David nu se ştie nimic El nu-i identic cu cel actual. Nu-i vorba neapărat de înălţime, ci de eleganţă şi statornicie. În *Talmud* e lăudat şi gîtul scurt ca semn al frumuseţii. Prin מִגְדָּל (migdal), „turn", se înţelege o cetate a unei dinastii, un fel de burg sau acropolă ca loc de refugiu în vremi de restrişte *(Judecători*, IX, 46). În urma săpăturilor s-a dat în Gibea de turnul lui Saul, de cetatea lui, mică, însă alcătuită cu grijă şi puternică.

[14] תַּלְפִּיָּה (talpiah) — din rădăcina לָפָא (lapa), „a clădi în ordine", „a aşeza ordonat". E vorba poate de podoabele gîtului miresei atît de bogate în Orient, ordonate precum scuturile pe turnul lui David. Nu asemănarea gîtului cu turnul stă în intenţia autorului, ci asemănarea podoabelor, sensul iarăşi spiritual al statorniciei şi privegherii. Aşa cum stă turnul de veghe aşa şi mireasa îşi păstrează curăţia şi onoarea, neîntorcînd capul încoace şi încolo. Colierul de aur atîrnat de către mire la gîtul miresei era semn că a ales-o să-i vină podoabă a casei, era o încoronare a virtuţilor fecioarei păstrată pînă în vremea nunţii, aşa cum pe turnul cetăţii davidice erau aduse trofeele de biruinţă.

[15] שֶׁלֶט, un cuvînt dificil. *Septuaginta* îl traduce felurit, aici cu βολίδες; în alte locuri unde apare *(Ieremia*, LI, 11; *Iezechiel*, XXVII, 11) cu τὰς φαρέτρας. E vorba de trofeele eroilor. Cuvîntul apare şi în textele de la Qumran şi înseamnă „armă de aruncat", „arcuri".

O mie de scuturi este o cifră, simbol al plinătății. Încă o aluzie la frumusețea și curăția desăvîrșită a fetei ce va păși pragul nunții.

[16] Amîndoi sînii — accentuează contemplarea în amănunt a desăvîrșirii creaturii, minimalizînd sensualitatea.

[17] צְבִיָּה (țăviah) — femininul de la „gazelă" apare și în cap. 7, 4. Iedul asociat sînului vorbește de aceeași nevinovăție.

[18] Versul 17, cap. 2 reluat. Vîntul de apus către seară.

[19] Muntele de mir și dealul de tămîie — iarăși locuri ideale unde iubirea își caută sălaș. Mirul și tămîia, ca miresme, ca și în tot Orientul, sînt hrana spiritului pe care nara tremurîndă le inspiră. Așa cum gurii i se da vin și pîine bună de sărbători în loc de apă tot așa și nărilor în loc de aer obișnuit — mireasmă de preț.

[20] Versul încheie această desăvîrșită poezie în sine ce ridică mireasa în urma contemplării ei în rîndul creaturilor curate. Despre nici o ființă nu se poate spune mai mult: a fi fără nici o prihană, frumusețe adevărată. În textul *Genezei*, după fiecare zi toate sînt socotite bune. Omul este desăvîrșit și frumos, iar acum în ceasul nunții mireasa e podoaba fără pereche a universului. Ceea ce omul este mai ales în ceasul nunții apare mai limpede în lumină.

[21] כַּלָּה (kalah), „mireasa", prima oară fecioara e numită astfel. Aceste șase versuri sînt socotite un fragment dintr-o poezie de sine.
Ea este în contrast cu caracterul liniștit și natura blîndă în mijlocul căreia s-a desfășurat pînă acum *Cântarea*. Muntele de mir și dealul de tămîie indică sudul; muntele leoparzilor și culcușul leilor-nordul. Mirele își caută mireasa ascunsă în acest loc primejdios Pare a fi vorba de primejdiile vieții ce amenință viața miresei, după unii comentatori.

[22] *Septuaginta* a înțeles: ἀπὸ ἀρχῆς πίστεως; în loc de numele muntelui a înțeles אֱמֻנָה (emunah), „credință". Amana, Senir și Hermonul sînt 3 vîrfuri dintr-un masiv ce culminează cu Hermonul (2814 m înălțime).
Părerea că aici ar fi vorba de rămășițe mitologice, anume un strigăt al zeiței Iștar, nu a găsit aderenți.

[23] לִבֵּב (leibab), „inima", forma de piel ce apare numai aici, לִבַּבְתִּנִי (libabtini), greu de lămurit. Înrudirea cu *labba* — arab, „a lega cu funie ceva gol" n-a găsit aderenți. Pare a spune: Tu ai înviat inima mea, tu ai legat inima mea. Aici nu-i sensul de înfrîngere (în latină: *vulnerasti*), ci de deșteptare la viață.

[24] אֲחֹתִי כַלָּה (ahoti kalah), „sora mea mireasă“. Numai aici această asociaţie care apare şi în poezia egipteană.

[25] אֶחָד (ahad), „unul“, un singur ochi, poate fi vorba și de o singură privire.

[26] Îi este de ajuns mirelui să vadă una din perlele ce-i împodobesc gîtul ca să devină fericit. Că-i vorba de o amuletă ce-l poate vrăji pe cel iubit, reminiscenţă mitică, nu s-a adeverit.

[27] דֹּדַיִךְ (dodaih), „iubirea ta“.

[28] *Septuaginta*: μύρων σου.

[29] E vorba de dulceaţa cuvîntului ce picură ca mierea de pe buzele ubitei. Însă tot atît de bine semnifică și neprihănirea sărutului.

[30] Mierea şi laptele sînt atributele tărîmului făgăduinței. Găsirea iubitei înseamnă găsirea tărîmului făgăduit. Pînă acuma mirele a admirat frumusețea miresei, acum îi degustă mireasma frumuseții.

[31] Din cedrii Libanului se extrăgea un parfum deosebit de preţios.

[32] Toate aceste versuri la care se adaugă primul din capitolul următor sînt o descriere și o degustare a frumuseții miresei de către mirele ei. Mireasa e asemănată unei grădini, unui paradis (פַּרְדֵּס, pardeis) (cuvînt de origine persană), grădină în care cresc tot felul de pomi exotici, în afară de rodiu care crește și în Palestina. Pomii — amintiţi pentru miresmele lor, pentru parfumul și mirosul lor deosebit.

Aici se citeşte גַּן (gan), „grădină“, în loc de imposibilul גַּל (gal). Cuvîntul se repetă. Grădina însemna aproape întotdeauna un loc cu pomi roditori (*Ieremia*, XXIX, 5; *Deuteronom*, XI, 10). O fîntînă sau un izvor era condiția unei grădini în Orient în vechime.

[33] נָעוּל (naul), grădina are o poartă închisă cu un zăvor.

[34] מַעְיָן חָתוּם (maian hatum), izvorul pecetluit înăuntrul grădinii.

[35] שְׁלָחַיִךְ (șălahaih), „mlădiţele“ sau „crengile tale“, ca la vița-de-vie vlăstarele. Mireasa e în floare în pragul nunţii în toată frumusețea înmiresmării sale. שֶׁלַח (şelah) înseamnă propriu-zis ceva „trimis“, „aruncat“, aşa cum îşi aruncă mărul vlăstarele.

[36] מְגָדִים (măgadim). *Septuaginta* a tradus cu ἀκρόδρυα, „pomi roditori" întregul vers; μετὰ καρποῦ ἀκροδρύων — tot aşa traduce în cap. *4*, 16 şi în *7*, 14. ἀκρόδρυα este o foarte generală denumire a pomilor fructiferi rar folosită la singular.

[7] Vezi cap. *1*, 14.

[38] נְרָדִים (năradim), — din sanscrită *naladă*, care dă nardul.

[39] כַּרְכֹּם (karkom) — numai aici în *Vechiul Testament*. Cuvîntul denumeşte două plante, printre care „şofranul", *crocus sativus*, folosit şi la vopsit. Aici e vorba, după Dalman *(op. cit.*, II) de o plantă din India, *curcuma longa*, înrudită la floare cu şofranul şi din rădăcinile căreia se extrage un ulei eteric galben sau cenuşiu-portocaliu.

[40] קָנֶה בֹשֶׂם (căneih bosem), trestie aromată, *Acorus calamus*, o plantă aromată de mlaştină din Asia centrală, plantă puternic mirositoare. Din ea se extrage uleiul pentru mirungere *(Exod*, XXX, 23). Din *Ieremia*, VI, 20 şi *Iezechiel*, XXVII, 19, ştim că această plantă este importată de foarte departe.

[41] קִנָּמוֹן (chinamon) — *cinnamomum* din Asia tropicală. China era ţara cea mai importatoare de scorţişoară a lumii vechi.

[42] לְבוֹנָה, עֲצֵי (aţei lăbonah), arbori de tămîie din Arabia *(Ieremia*, VI, 20; *Isaia*, LX, 6).

[43] Pomii de mir tot de import, *commiphora*, cresc în Arabia şi Abisinia. Expediţia reginei egiptene Hatşepsut în ţara Punt a adus arbori de tămîie şi mir în Egipt pentru grădinile ei.

[44] Arborele de aloe din India — *aquilaria ogallocha* — are o răşină brun închisă foarte frumos mirositoare folosită şi ca drog în medicină.

[45] כָּל־רָאשֵׁי בְשָׂמִים (kol-raşei băsamim), „toate cele mai bune balsamuri". בְּשָׂמִים (băsamim) — nu-i clar de-i vorba de arborii de balsam sau de balsam productul lor. (În *Exod*, XXX, 23; *Iezechiel*, XXVII, 22, unde ראֹשׁ (roş) înseamnă ca şi aici: „cel mai bun", „capul" lucrului). Arborele acesta creşte pe coastele Arabiei şi lîngă Marea Moartă; înfrunzeşte numai după ploaie.

[46] După descrierea pomilor ce cresc în grădină urmează izvorul. גַּנִּים (ganim), „grădini", — plural comun.

[47] מַיִם חַיִּים (maim haim), „apă vie", mereu e vorba de fîntînă.

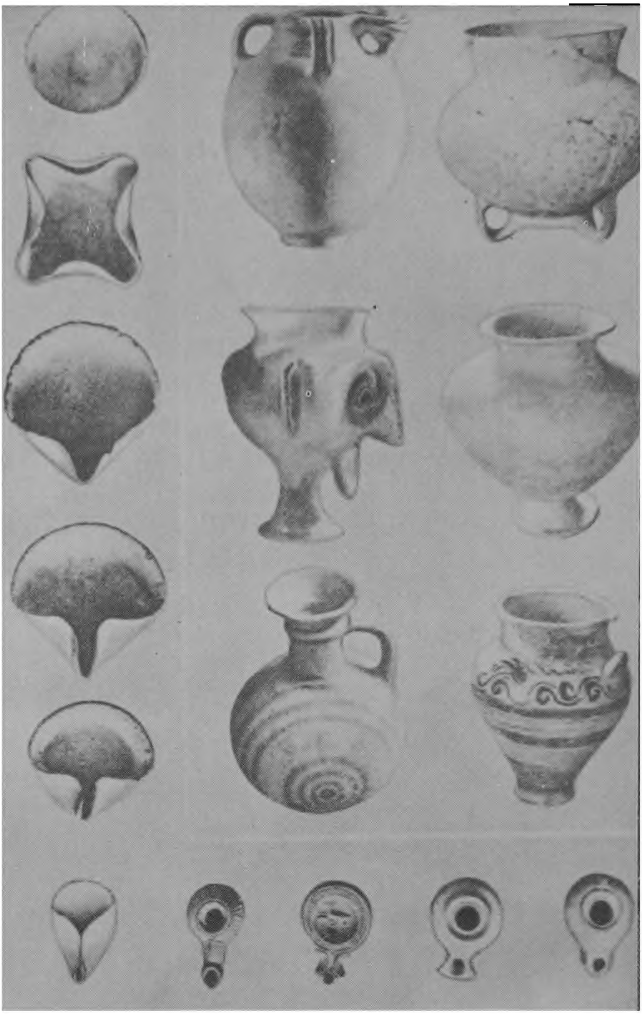

Ceramică din Palestina La stînga şi jos evoluţia opaiţelor din cele mai vechi timpuri pînă în epoca greco-romană. La început lampa era rotundă. Apoi în patru colţuri cu patru fitile Apoi fitilul a fost separat treptat pentru a fi mai bine fixat. În dreapta, şase vase şi ulcioare din ceramică. Important este cel care prezintă faţa unui om în profil, cu nasul drept şi barbă — toată lucrarea avînd 21 cm înălţime. Din epoca hicsoşilor; descoperită la Ierichon. Cele trei ulcioare din dreapta, din epoca bronzului mijlociu (2 000—1 600 î e n). Vasul de jos este micenian, poate din import

Gustave Doré. Solomon primește pe regina din Saba

Gustave - Doré. - Judecata - lui - Solomon -

_Gustave_Doré._Solomon_bătrîn

Statuia unui scrib din Imperiul Vechi egiptean, mileniul III î e.n. Ţine un sul de papirus pe genunchi şi scrie cu mîna dreaptă. Capul este lucrat îndeosebi cu grijă. Un portret rafinat dovedind înalta dezvoltare a artei o mie de ani înainte de Moise

Macheta templului lui Solomon Reconstrucţie după cercetările arheologilor J Wright şi Forst Albright. Cele două coloane — numite în textele istorice Iakin şi Boaz — erau din bronz, înalte de peste 10 m

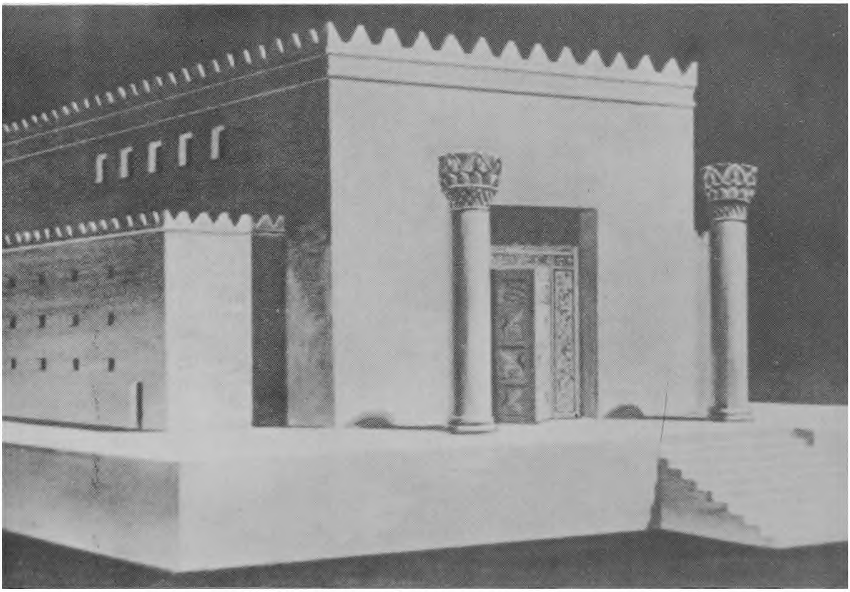

Pustia Neghcb din sudul Palestinei

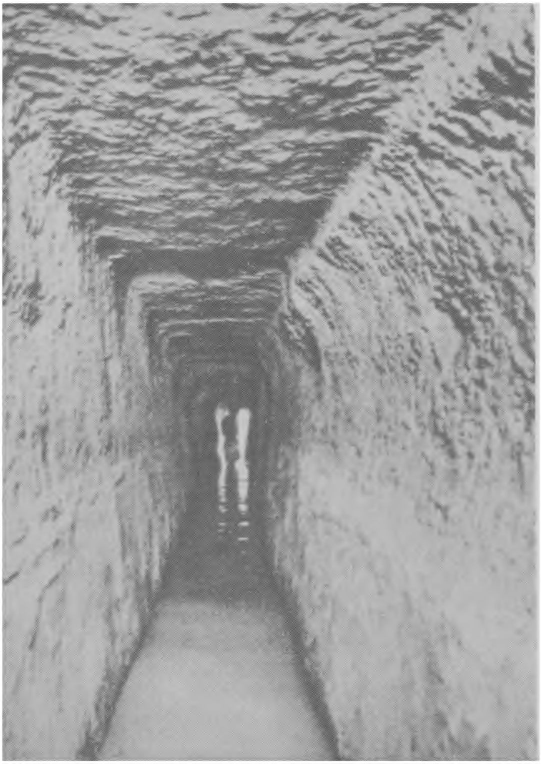

Două canale de apă de izvor În stînga, cel din Ghibeon. Cel din dreapta, din Ierusalim, construit în timpul regelui Heskia (II-*Regi*, XX, 20). Acest tunel conducea apa izvorului Ghihon într-un bazin în partea mai joasă a Ierusalimului numită scăldătoarea Siloanului (*Ioan*, IX, 7)

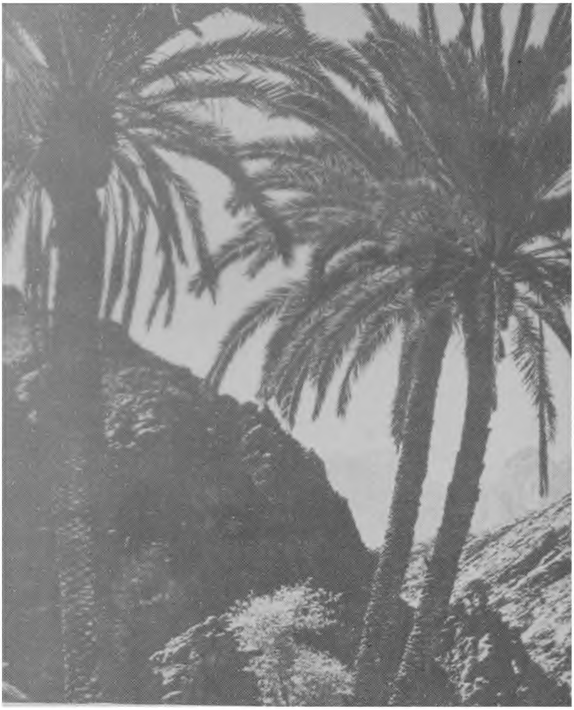

Oaza Feiran

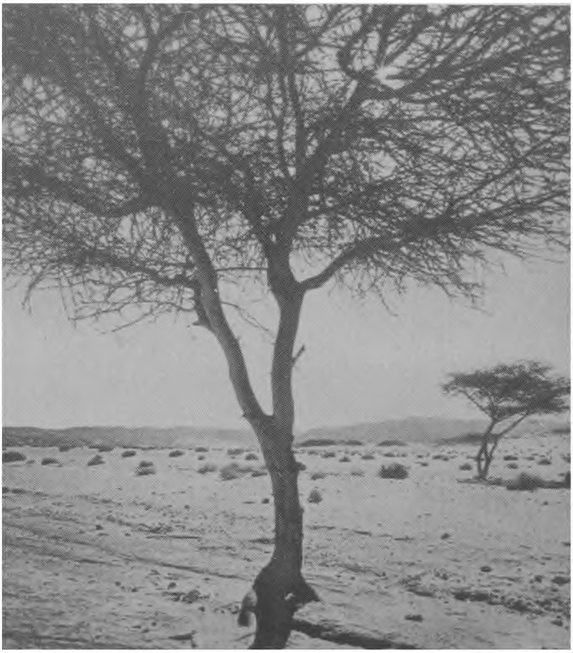

Salcîmi în pustiu Din lemn de salcîm face Moise lada Legămîntului
Salcîmul este simbolul vieții. Jertfelnicul arderii de tot, de asemenea din salcîm

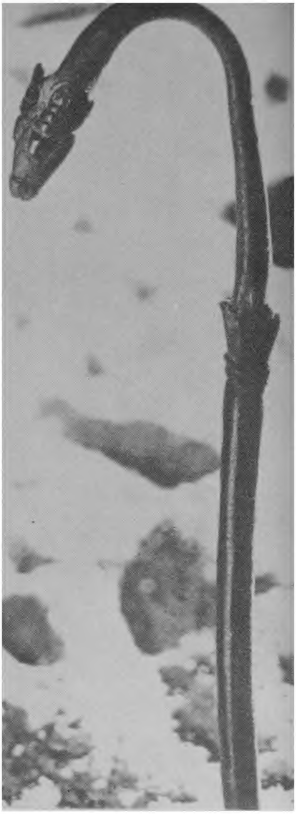

Un şarpe de aramă — obiect de cult din Arabia sudică de dinainte de Moise

Sus stînga: Războinic hitit cu trompetă de luptă. Sfîrşitul mileniului II î.e.n. *(Muzeul din Ankara)*

Jos stînga: Piatră de cult în ruină din vechiul Sichem

48 נֹזְלִים מִן־לְבָנוֹן (nozlim min-lăbanon), „ce se revarsă din Liban“, ca semn al curăţeniei şi prospeţimii lor, expresie superlativă pentru a numi apa cea mai bună provenind din munţii zăpezilor.

49 De la izvor ochii sînt ridicaţi spre cer şi mireasa cheamă vîntul peste înmiresmata grădină să-i reverse miresmele de dragul mirelui. Imaginea este printre cele mai frumoase şi mişcătoare posibile. Vînturile cutremură grădina şi miresmele curg pe pămînt. Mirele mînăncă miresmele aşa cum în alte locuri omul e chemat să mănînce cuvîntul dulce în gură şi amar apoi.
Ţine de această lume densitatea mirosurilor, violentarea adesea a gustului obişnuit.

5

1 יַעַר (iaar), „fagure“; mierea mîncată din fagure este cea mai bună şi proaspătă (Robert Tornow, *De apium mellisque apud veteres significatione*, 1893).
În aceste versuri vorbeşte mirele.

2 *Septuaginta* traduce: „voi prietenilor“.

3 *Septuaginta* n-a înţeles דּוֹדִים (dodim) ca acuzativ şi abstract, ci ca vocativ personal. ἀδελφοί; *Vulgata*: *carissimi*.

4 Versurile 1—8 descriu visul miresei. O stare de vis, starea treziei inimii ca sălaş al adevărului. Este o dorire a miresei pentru mire care apare, atinge uşa închisă cu puterea miresmelor, a mirurilor, a feciorie. Nu o poate deschide, întîlnirea nu are loc. Totul se desfăşoară în această curată şi dureroasă apropiere, adulmecare reciprocă admirativă în propoziţii verbale — însă prin contrast.

5 *Septuaginta* are încă un adaos: ἐπὶ τὴν θύραν.

6 Mireasa este: „sora mea, iubita mea, columba mea“, de fiecare dată repetat posesivul, culminînd cu: „desăvîrşita mea, neprihănita mea, totul pentru mine“.

7 שֶׁרֹּאשִׁי (şeroşi), שֶׁ (şe) cu sens cauzal.

8 Roua este mereu semnul binecuvîntării. Mirele se arată plin de rouă ca un pom binecuvîntat încărcat de mărire şi frumuseţe. Roua apare

des în acest sens, în: *Geneză*, XXVII, 28, 39; *Deuteronom*, XXXII, 2; XXXIII, 13; *Psalmi*, CXXXII, 3; *Proverbe*, XIX, 12; *Isaia*, XXVI, 19; *Osea*, XIV, 6; *Zaharia*, VIII, 12.

[9] כֻּתֹּנֶת (kutonet), o „cămașă“ de in sau de lînă purtată atît de femei cît și de bărbați pe sub veșminte. Puteau fi mai lungi sau mai scurte, cu mînecă pînă la coate sau de-a lungul brațului (A. Barrois, *Manuel d'Archéologie biblique*, I, 478).

[10] Sufixul persoanei a 3-a plural feminin e redat adesea prin masculin.

[11] שָׁלַח (șalah), „strecoară“, „întinde“.

[12] Aici e vorba probabil de o deschizătură în ușă sau în perete prin care intră lumina, prin care se poate strecura mîna ca să tragă zăvorul. הוֹר (hor) înseamnă „gaură“, „peșteră“ și poate fi de diferite mărimi.

[13] הָמָה (hamah), o stare emoțională care trebuie înțeleasă fizic. Simțămintele sînt foarte puternice și trupul reacționează imediat la lucrarea lor Nările gustă mirosurile, ochii sorb chipul, pipăitul aude fața lucrurilor. Aceasta explică și dinamica vorbirii și indestructibila legătură între gînd și realitate; gîndul este mereu încarnat, plin de eveniment sensibil.

[14] Multe manuscrise au עָלַי.

[15] Acest „eu“ așezat pleonast ca subiect apare în textele foarte vechi (*Judecători*, V, 3; XI, 7, 9; *Isaia*, XXXVIII, 10; *Ieremia*, XXVII, 6).

[16] Un foarte mult discutat vers. De unde provine acest mir. Unii socot că versul are directă legătură cu ultimul; עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל (al kapot hamanul), „cu clanța zăvorului“; anume mirele a vărsat mir prin gaura cheii și acesta s-a scurs înăuntru, iar mireasa cînd atinge clanța degetele ei se umplu de mir. E citat în acest sens Lucrețiu, *De rerum natura*, IV, 1177-79, unde iubitul aruncă flori pe pragul iubitei și împodobește stîlpii casei cu cununi. Tot așa se pare că în Babilon era un obicei asemănător (cf. A. Salonen, *Die Türen des Alten Mesopotamien*, 1961). Aici se spune clar că mîinile picurau mir. Degetele miresei emanau această mireasmă accentuînd în acest fel naturalețea ei.

[17] מוֹר עֹבֵר (mor obeir). *Septuaginta*: σμύρναν πλήρη. *Vulgata*: *myrrha probatissima*. Nu-i sigur dacă-i vorba de mir care a fost vărsat de cineva sau dacă e vorba de calitatea mirului ca fluid.

Locul citat din Pliniu, *Istoria naturală*, XII, 68, unde arborele de mir varsă de la sine acest suc înmiresmat este o preluare greşită din Teofrast. Acolo unde interpretările merg spre o erotizare forţată a versului se încearcă situarea miresei într-un cadru sărăcit. Aici însă fiind vorba de desăvîrşita ei curăţenie, de podobia şi de la sine, din inima ei de priveghi îmbălsămîndu-şi casa, fiinţa şi viaţa.

[18] Despre încuietoarea uşilor în Iudeea nu se ştiu multe lucruri. Cea mai des folosită era cleampa de lemn precum în uşile noastre de la ţară.

[19] חָמַק עָבָר (hamac abar), două verbe ce spun cam acelaşi lucru. *Septuaginta* traduce prin unul singur: παρῆλθεν.

[20] יָצְאָה נַפְשִׁי (iaţah nafşi), „mi-am pierdut sufletul", „am leşinat", am putea spune din pricina spaimei neaşteptate ca în *Geneză*, XLII, 28.

[21] בְּדַבְּרוֹ (bădabro), „cînd el vorbea". Se referă aici la vorbirea mirelui care a pricinuit tulburarea sufletului sau plecarea lui este cea care a făcut-o să-şi piardă firea? Unii susţin că e vorba de rădăcina arabă *dbr*, „a întoarce spatele", „a fugi", dar nu-i sigur.

[22] Ca în cap. *3*, 2, בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ. (bicaştihu vălo măţatihu).

[23] Paznicii oraşului, ca în cap. *3*, 3. Aceştia o duc la veghetorii zidurilor unde trebuie să fi fost un fel de poliţie. Acolo i se sfîşie voalul întrucît este luată drept o femeie de moravuri uşoare care nu avea voie să poarte voal. Ieşirea unei fecioare noaptea în oraş era sever oprită de lege. În legile vechi asiriene, dimpotrivă, era pedepsită dacă umbla noaptea fără voal pe drum.

[24] Evocarea fiicelor Ierusalimului, ca în cap. *2*, 7.

[25] Singularul arată adesea în ebraică o colectivitate.

[26] Urmează acum descrierea mirelui de către mireasă, descriere unică în toată *Cântarea cântărilor*. Descrierea, ca şi a miresei de către mire, începe cu capul mirelui pînă la picioare, după ce e arătată viaţa puternică de care este stăpînit. Mireasa e asemănată unei grădini; metaforele ce-i descriu frumuseţea sînt mai mult din lumea plantelor. Mirele, în schimb, asemănat mai degrabă muntelui şi metaforele sînt luate din lumea mineralelor, iar cedrul de la sfîrşit e pomenit mai degrabă pentru tăria lui decît pentru mireasmă O descriere asemănătoare a

marelui preot Simon în *Iisus Sirah*, cap. L, 5—10. Acolo însă idealizarea este mai accentuată. Şi aici e vorba de un tip ideal de frumuseţe legat însă puternic de realitatea naturală a frumuseţii individuale. Versurile alcătuite din propoziţii nominale, de regulă subiect plus predicat urmîndu-se obişnuit; comparaţiile se alcătuiesc din propoziţii identice („Capul său este aur", „buzele sale crini"); mai rar apare prepoziţia comparativă כּ (kă) — „obrajii săi sînt precum o grădină de balsam".

צַח (ţah), „alb", „strălucitor", —e vorba de sănătatea şi seninătatea lui.

[27] אָדוֹם (adom), „roşu", este culoarea preferată veche ebraică: buzele sînt roşii, obrajii — semnul sîngelui viu şi vieţii în pace şi bucurie.

[28] דָּגוּל (dagul), „ales", „ridicat", „deosebit". *Septuaginta* foloseşte un termen militar: ἐκλελοχισμένος.

[29] Capul este aur curat (כֶּתֶם פָּז, ketem paz)—, aşa în *Isaia*, XIII, 12.

פָּז (paz), s-a presupus că este numele unei pietre semipreţioase identică topazului, un chrysolit. Este însă un nume dat aurului. Aurul aici poate avea însemnătate simbolică pentru valoarea şi luminozitatea lui; aşa cum aurul e de preţ printre metale tot aşa capul printre mădulare. Homer vorbeşte şi el de capul lui Odiseu întraurit *(Odiseea*, VI, 232), mai puţin direct însă.

[30] תַּלְתַּלִּים (taltalim), — un cuvînt greu de explicat. *Septuaginta* traduce prin ἐλάτη, teaca florii de palmier. Antiochus Monachus (secolul VII e.n.) spune despre ἐλάτη că înăuntru este ca zăpada de albă, iar în afară neagră (Migne, *P.G.*, 89, 1453). Şi aici părul e negru ca un corb. Asemănarea părului cu o coroană de copac este obişnuită şi în literatura greacă, unde κόμη este metaforic coroana copacului. Şi în vechea poezie arabă părul este asemănat cu viţa-de-vie sau curmalul.

[31] Asemănarea ochilor cu porumbeii în cap. *1*, 15 şi *4*, 1. Aici apare particula כּ (kă). Baia în lapte trebuie să se refere la sănătatea şi bunăstarea mirelui. Aşa cum mireasa este lapte şi miere ca un tărîm al făgăduinţei, tot aşa mirele. Cf. şi *Geneză*, XLIX, 12; *Exod*, III, 8, 17.

[32] יֹשְׁבוֹת עַל־מִלֵּאת (ioşbot al-mileit), „şed în belşug", „se odihnesc", de la Sabat. *Septuaginta*: καθήμεναι ἐπὶ πληρώματα.

Este şi sensul de împlinire, ochi blînzi ai păcii şi liniştirii, nu speriaţi, nu fulgerători, fără umbră de patimă, ochiul sărbătorii în care-i sălaşul tihnei şi a păcii inimii.

33 עֲרוּגָה (arugah), locul unde cresc plante și pomi. Cuvîntul apare numai aici, în cap. *6*, 2 și în *Iezechiel*, XVII, 7, 10. În *Iezechiel* e vorba de vița-de-vie, aici de arborele de balsam. *Septuaginta*: φιάλαι. — מֶרְקָחִים (mercahim), „balsam" sau plante de pregătit mirul. E vorba de prospețimea și frumoasa mireasmă a feței mirelui.

34 מִגְדָּלוֹת (migdălot), „turnurile" ce apar aici sînt destul de greu de explicat.
E vorba de un parfum ce se varsă pe capul mirelui. Într-o poezie erotică egipteană se spune: „pune mir pe capul tău" (în Schott, *op. cit.*, 55).

35 *Septuaginta* traduce înainte particula כְּ (kă): כְּשׁוֹשַׁנִּים (kășoșanim) — „crinii" sînt diferite flori în formă de potir (cf. Dalman, *op. cit.*, I, 360).

36 Același mir vărsat, — asemănare cu cap. *4*, 11.

37 גְּלִיל (glil) — o bîrnă cilindrică la ușă care poate fi asemuită unui deget. *Septuaginta* traduce: τορευταὶ χρυσαί. Această descriere a mirelui a pictat-o Rembrandt într-o celebră lucrare a sa.

38 מֵעִים (meim), „pîntece", „trup". *Septuaginta*: κοιλία, „lăuntrurile omului"; poate fi și καρδία, „inima" omului.

39 עֶשֶׁת (eșet) — mai greu de tradus — „masă luxoasă". În textele de la Qumran apare cuvîntul (3 Q 15) עשׁתות זהב (aștot zahab), „bare din aur". Așadar aici e vorba de bară de fildeș. În Egiptul vechi erau cărămizi în această formă cu o gaură în mijloc. Asemănarea pielii cu fildeșul apare și la Homer (*Odiseea*, XVIII, 196). — תַּרְשִׁישׁ (tarșiș) — „tarșișul" nu-i identificat.

40 סַפִּיר (sapir), nu este safirul, ci numele vechi pentru lapislazuli. Era o piatră albastră cu puncte aurii. *Septuaginta*: ἐπὶ λίθου σαπφείρου. — עָלַף (alaf), „a acoperi", „a face neputincios".

41 שֵׁשׁ (șeiș), din egipteană *šš* — alabastru (calcium carbonat — $CaCO_3$), o piatră de calcar alb strălucitoare ce nu trebuie confundată cu gipsul de alabastru. În toată literatura veche ebraică acest cuvînt apare aici și în *Cartea Esterei*, I, 6. Egiptenii foloseau alabastrul pentru vase, statui. Șoldurile de alabastru pe soclu de aur pare o imagine sculpturală. Autorul s-a referit poate la o operă de artă.

42 אֶדֶן (eden), „soclu", la construirea corturilor, pe care se așezau bîrnele (*Exod*, XXVI, 26). În *Iov*, XXXVIII, 6 sînt stîlpii pămîntului.

În plastica egipteană soclul era sprijinul statuii (W. Wolf, *Die Kunst Ägyptens*, 1957). *Septuaginta*: στύλοι μαρμάρινοι.

[43] מַרְאֵה (march), „apariție", „făptură", toată ființa văzută din afară. *Septuaginta* a tradus חֲדִיָּה (hadiah), „sînul său."

[44] בָּחוּר (bahur), „ales", „neasemuit" — ca participiu pasiv. În Targum עולם și la Symmachus, νεανίσκος, „tînăr", o traducere de nejustificat aici. *Septuaginta* traduce corect.

Cedrii aleși sînt cedri curții și frumusețea trupească a lui Saul (I-*Samuel*, IX, 2).

Capitolul se încheie cu revenirea la dulceața gurii mirelui מַמְתַּקִּים (mamtachim) și la ființa lui întreagă ce emană iubire.

6

[1] Visul s-a terminat; ceea ce în vis apare devine realitate. Apar crinii, balsamurile, grădina. Această strofă pare un intermezzo; unii socot aceasta o strofă de legătură între două poezii diferite. Însă începînd în capitol nou întrebarea din partea fiicelor Ierusalimului primește o semnificație mai adîncă prin răspunsul ce urmează

[2] *Septuaginta A*: grădina *mea*. Iubiții nu se mai caută, ei s-au găsit.

[3] Același limbaj deja întîlnit cu dublu sens — iubitul ca grădinar și păstor. Grădina în care își paște el oile este o imagine a iubirii față de mireasă. Grădina este aici la plural גַּנִּים (ganim). Este vorba de farmecul miresei.

[4] Versul trei este poate încoronarea cea mai adîncă și laconic exprimată a întregii *Cântări* („Eu (sînt) a iubitului meu și iubitul meu (este) al meu"). Deplinătatea posesiunii, odihna curată și desăvîrșită a eului în ființa celui iubit.

[5] תִּרְצָה (Tirța). Tirța a fost capitala regatului de Nord după Ieroboam (III-*Regi*, XIV, 17), o jumătate de veac pînă ce Omri mută capitala în Samaria (III-*Regi*, XVI, 23—24). Arheologic, Tirța încă nu se știe precis unde era. Se bănuie că în actualul Tell el-Fara (cf R. de Vaux). *Septuaginta* nu-l socoate nume propriu și traduce: ὡς εὐδοκία. Aici vorbește iarăși mirele.

[6] *Septuaginta*: θάμβος. Abscons este versul întreg: אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת (aiumah kanidgalot). אֲיֻמָּה (aiumah), cuvîntul apare în *6*, 10 și

în *Avacum*, I, 7 — se sugerează că mireasa este o ființă înspăimîntătoare. Sentimentul iubirii deșteptat în mire pare atît de puternic ca un fapt cumplit. הַנִּדְגָּלוֹת (hanidgalot) — o imagine cumplită ca Nergal, zeul infernului babilonian. Rudolph înțelege cuvîntul ca legat etimologic de akkadianul *dagālu*, „a vedea", „apariție", un fel de Fata Morgana. Tot Rudolph crede că este vorba de un zodiac arhaic. *Septuaginta*: τεταγμέναι — se traduce acest cuvînt.

[7] Ochii par a fi cei mai primejdioși. Prin ei iubirea pune stăpînire definitivă pe cel iubit. Versurile 5—7 sînt o reluare aproape identică a versurilor 1—3 din cap. *4*. Este reluată frumusețea capului, părului, dinților, tîmplelor și mai ales a ochilor care neliniștesc sufletul și-l iau în stăpînire. Originea folosirii voalului care ascunde ochii în această primejdie se află.

[8] רָהַב (rahab), „a fi neliniștit". Aici la hifil. *Septuaginta*: ἀνεπτέρωσάν με. *Vulgata*: *me avolare fecerunt*. Versurile următoare, ca în cap *4*,1—3.

[9] הֵמָּה (heimah) în loc de הֵנָּה (heinah). Înlocuirea femininului cu masculinul e rară. Este arătat un harem în contrast cu iubita, pentru a scoate și mai mult în relief persoana ei.

[10] מַלְכָּה (malkah), „regină", nu-i folosit niciodată pentru soția unui rege în Izrail în epoca veche (cf. Ernst Würthwein, ***Die fünf Megilloth***, 185).

[11] פִּלֶגֶשׁ (pilegheș) — un cuvînt străin. La origine numele unei femei care locuiește în casa părinților încă și soțul ei vine aici la ea. Cînd această formă de căsătorie a dispărut cuvîntul a primit sensul de concubină.

[12] עַלְמָה (almah), tînără femeie care n-a născut încă.

[13] Iubita nu-i unică numai pentru iubitul ei, ci singură la maică-sa, accentuînd în acest fel unicitatea iubitei.

[14] בָּנוֹת (banot) — „tinerele femei", „fiicele", corespunde lui עֲלָמוֹת (alamot).

[15] לְבָנָה (lăbanah), „alba", ca nume dat lunii mereu în paralelă cu חַמָּה (hamah), „jar", pentru soare.

[16] ברר, „curat", „ales", „limpede". Frumusețea unică a miresei e asemănată lunii și soarelui în ceea ce luminează ele ca și cu

Fata Morgana. Pînă acuma iubita era asemuită naturii pămîntene; acum asemănarea este ridicată între astre, unde imaginile cresc gradual: lună-soare-nălucă.

[17] גִּנָּה (ghinah) — feminin unic în *Cântarea cântărilor*; în rest גַּן (gan) — masculinul. Deși cresc în grădină, rodii, viță-de-vie, curmali e numită grădina nucului, cel mai iernatic pom în Palestina după Josephus Flavius (*Bellum judaicum*, III, 8, 10): φυτῶν τὸ χειμεριώτατον. În interpretările iudaice tîrzii, nucul este simbolul celui de-al doilea Templu după exil. Dealurile Genizaretului erau prielnice nucilor.

[18] אֵב (eib), „muguri"; tot așa în *Iov*, VIII, 12, singurul loc unde mai apare acest cuvînt. *Septuaginta*: γενήμασιν. -נַחַל (nahal) — unii socot că nu-i vorba de vale, ci de palmier, conform arab *nahl*. נחל (nahal) este o vale, un pîrîu, astfel e înțeles în ugaritică: „valea unde cresc palmierii".

[19] *Septuaginta* adaugă: ἐκεῖ δώσω τοὺς μαστούς μου σοί.

[20] *Septuaginta*: 'Αμ(ε)ιναδάβ. *Vulgata*: Aminadab — ca nume propriu, însă vocala finală schimbată.

Acest vers final este greu de explicat și pare fără legătură cu restul: לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי (lo iadati nafși), „nu știu sufletul meu". מַרְכְּבוֹת עַמִּי־נָדִיב (markăbot ami-nadib), „carele lui Aminadib". Cine-i acest Aminadib sau Aminadab (*Septuaginta*; *Vulgata*) e greu de precizat E o persoană istorică sau e vorba de două cuvinte: עַמִּי (ami) și נָדִיב (nadib) care iar sînt greu de explicat. Unii socot că-i vorba de un Don Juan al vremii așa cum în Egipt era prințul Mehi Gerleman crede că numele său este Ammi-Nadib — nume de prinț care trebuie să fi avut același rol ca și Mehi în Egipt.

7

[1] Mireasa este admirată din nou. Mirele o cheamă pe nume, o admiră și pleacă iarăși în zori de primăvară în sînul naturii. שׁוּלַמִּית (Șulamit) — nume greu de identificat. Este confundată cu שׁוּנַמִּית (Șunamit), vestită pentru frumusețea ei, Abișag din Sunem (III-*Regi*, *1*, 3; *2*, 17, 21), fecioara care l-a îngrijit pe regele David la bătrînețe. Unii cred că este partenerul feminin al lui Solomon (שְׁלֹמֹה, Șlomoh) care ar fi mirele, iar שְׁלוֹמִית (Șlomit) ar fi mireasa. Este numele miresei mirelui.

Septuaginta A: Σουλαμιτις; *Septuaginta B*: Σουμανειτις.

[2] מַה (mah), „ce" adverbial. *Septuaginta* l-a înțeles ca pronume interogativ: τί ὄψεσθε ἐν τῇ Σουλαμίτιαι.

[3] מְחֹלַת (măholat), „horă"; מְחֹלְלַת (măholălat), „dansatoare". E vorba de hora fecioarei în ceasul nunții ei, al sărbătorii.

[4] Acum începe descrierea frumoasei mirese văzută la horă dansînd.

[5] Spre deosebire de celelalte descrieri care începeau de la ochi și cap și coborau, aici descrierea începe de la picioarele care dansează hora nunții.

פַּעַם (paam), „pas", „o dată", înțelesul de mișcare, nu רֶגֶל (reghel), numele obișnuit pentru „picior". *Septuaginta* redă mișcarea: διαβήματα.

[6] נַעַל (naal), „sandala din talpă", cu curea, astfel că degetele rămîneau descoperite.

[7] בַּת־נָדִיב (bat-nadib), „fiică nobilă", „prințesă"; de observat că apare același נָדִיב (nadib) ca la Ami-nadib.

[8] חַמּוּקֵי (hamuchei), de la verbul חָמַק (hamac), „a îndoi", „a se răsuci", „a apleca", „a se undui toată în dans". *Septuaginta*: ῥυθμοι. E vorba de ritmica domoală a dansului oriental.

[9] חֲלִי (hali) — poate fi un „colier", ca în cap. 4,4, din aur sau din faianță, accentul e pus pe material, pe ceea ce este făcut de mîna lucrătorului, așa cum unduirile sînt fapta mișcării, a dansului. Nu naturalul static e admirat, ci lucrarea lui.

[10] יְדֵי (iădei), „mîini", formă prescurtată. În *Septuaginta A*, la fel; în rest lipsește.

[11] אָמָּן (aman), „meșter", „lucrător" — din akkadiană: *ummānu*, înrudit cu Amon (din *Proverbe*, VIII, 31).

[12] שֹׁר (șor), „buric" sau ața de legat buricul. În *Septuaginta* la fel: ὀμφαλός. שֹׁר poate fi și „poală", conform arab *sirr*, „taină" *(pudiendum muliebre)*. Buricul în sculptura egipteană poate fi asemănător unei cupe.

[13] אַגַּן (agan), „cupă", „disc", conform akkadianului *agan(n)u*. Apare încă în *Exod*, XXIV, 6 și *Isaia*, XXII, 24.

[14] סַהַר (sahar), „rotund", ceva rotunjit; în aramaică סַהֲרָא (sahra), „luna".

[15] מֶגֶז (meghez), „amestec de vin cu apă".

[16] Asemănarea trupului cu un stog de grîu trebuie să fie ca tertium comparationis o referință la culoarea auriu-arămie a grîului. Obiceiul ca stogul pe arie să fie înconjurat de flori nu-i o dovadă că aici e vorba de așa ceva. Oricum, vinul și grîul cu referință la trupul miresei au putut da naștere la diferite interpretări mai vechi și mai noi.

[17] *Septuaginta* a introdus aici versul 5, cap. *4*. Gîtul-turn, cf. *4*,*4*.

[18] Vechile traduceri introduc un כ (kă), „cum", „precum" iazurile.

[19] Heșbonul este vechiul oraș al regilor amorei, Sihon (*Numeri*, XXI, 27), apoi cunoscut ca oraș moabit (*Isaia*, XV, 4; *Ieremia*, XLVIII, 2, 34, 45), situat astăzi la 20 km sud-vest de Ammon. Nu știm însă nimic de scăldătoare, de iazuri ori de poartă. Iazurile trebuie să fi fost lîngă poarta centrală.

Bat Rabbim trebuie să fie o localitate spre care ducea drumul ieșind din Heșbon pe poarta cu acest nume.

[20] Nici turnul Libanului nu-i cunoscut. Poate e vorba de un turn de pază.

[21] Carmelul, de vreo 20 km lungime, pînă la 552 m înălțime, este muntele dintre Marea Mediterană și dealurile Iezreel. E amintit adesea pentru frumusețea lui (*Isaia*, XXXV, 2; *Ieremia*, XLVI, 18).

[22] דַּלָּה (dalah), „plete"; e vorba de urzeala din războiul de țesut. Aici despre șuvițele lungi, părul desfăcut al fecioarei în timpul nunții. Părul ca purpura se referă la culoarea purpurie

[23] Pletele părului deșteaptă imaginea următoare: un rege e legat la adăpători sau la bucle, vorba fiind de plete. Unii traduc versul în acest fel; וְהַטִּים (răhatim) — cu „sul" de la războiul de țesut și de aci purpura regească răsucită, învîrtită, pe sulul războiului. Poate în acest fel se exprimă desimea, frumusețea organică și sănătoasă a părului bogat al miresei despletit în ziua sărbătorii nunții ei.

[24] Mirele își exprimă dorul după iubita lui. Versurile 7—10 cuprind acest dor căruia mireasa îi răspunde în versurile ce încheie acest penultim capitol.

[25] Poate aici trebuie citit אֲהֻבָה (ahubah), participiu al verbului אָהֹב (ahob), „a iubi".

[26] בַּת־תַּעֲנוּגִים (bat-taanughim), „fiică a bucuriilor".

[27] *Septuaginta:* μέγεθος în loc de ὕψος.

[28] În loc de particola comparativă כְּ (kă) apare verbul דָּמָה (damoh), „a semăna" (cf. cap. *1*, 9; *2*, 9).-זֹאת (zot), „aceasta" — demonstrativum aici, ca subiectul unei propoziții nominale, unde קוֹמָתֵךְ (comateih), „statura ta", „vlăstărirea ta", este predicat, urmînd astfel să traducem: „aceasta este vlăstărirea ta care se aseamănă unui palmier"

[29] Asemănarea trupului adolescentin cu palmierul apare numai aici. Dar numele de Tamara (palmier) dat fetelor e prezent adesea (*Geneză*, XXXVIII, 6; II-*Samuel*, *13*, 33; *14*, 28), fiind expresia unui ideal de frumusețe. Subțire, înalt, crescut — așa e trupul fecioarelor.

[30] אֶשְׁכֹּל (eșkol) —sînt de obicei „strugurii" viei, aici însă contextul numește ciorchinii palmierului. Compararea sînilor cu fructele curmalilor este frecventă în Orient. Curmalele pot fi de diferite forme și mărimi, de la galben-deschis la cenușiu-întunecat și auriu-purpuriu; ele pot fi aproape rotunde ca merele sau lunguiețe sau ovale.

[31] Versul nu poate avea semnificație erotică aici, întrucît și astăzi unicul mijloc de a culege roade este cățăratul în vîrful copacului. *Septuaginta:* τῶν ὕψεων αὐτου. *Vulgata: fructus eius.*.

[32] Același simț al mirosului prezent și în poezia egipteană; un vers egiptean spune: „Singur suflul narei tale ține-n viață inima mea" (în Hermann, *Altagyptische Liebesdichtung*, 94, cf. Gerleman, 203).
Exista în Orient sărutul prin atingerea nasului care însemna simțirea suflării celui iubit.

[33] Pînă aici vorbește mirele, iar cu această expresie: לְדוֹדִי (lădodi), „iubitul meu", răspunde mireasa. Iubitul spune: „Să fie sînii tăi precum strugurii viței / Și suflarea nărilor tale asemeni merelor / Și cerul gurii tale asemeni vinului celui bun". Iar iubita îi continuă vorba: „Ce alunecă lin pentru iubitul meu"; (דָּבַב, dabab), „a picura", — în arabă *dbb*, „a luneca").

[34] בְּשִׂפְתֵי יְשֵׁנִים (bisfataim rășibim), „buzele adormiților".

[35] Începe cu un nou imn scurt care poate conduce tînăra pereche în cămara nunții.

[36] Cîmpul sau ţara ca imagine a braţelor iubitei. În literatura ugaritică are acest sens („Eu vreau «cîmpul» ei să-l prefac în vie şi «cîmpul ei iubit» în grădină de pomi roditori“. Gordon, *Ugaritic Textbook*, 2, 1965). Mai plauzibilă însă este ieşirea pe cîmp în ţară în zori de primăvară cînd natura dă în muguri. Ambele sensuri sînt posibile şi nu se exclud ca în atîtea cazuri. Tematic sînt amintite aici cap. *2*, 8 şi *6*, 11. S-a propus schimbarea cuvîntului בַּכְּפָרִים (bakfarim), „în ţară“, cu înţeles colectiv, cu: בַּכְּרָמִים (bakramim), „în vii“.

[37] כְּפָרִים (kfarim) înseamnă „sate“, nu ca în cap. *1*, 14; *4*, 13. *Septuaginta*: ἐν κώμαις. *Vulgata*: *in villis*. Paralela κῶμαι şi ἀγροί şi în *Marcu*, VI, 36; *Luca*, IX, 12.

[38] Aici se repetă chemarea de ieşire. Nu înseamnă mai întîi înnoptarea în sate şi în zori pătrunderea în vii, ci reluarea îndemnului adresat celui iubit.

[39] סְמָדַר (smadar), „muguri“, — cf. *2*, 13.

[40] פִּתַּח (pitah) — un termen horticol mai puţin folosit.

[41] Cf. *6*, 11.

[42] דֹּדַי (dodai), „iubirea mea“.

[43] E descrisă aici o scenă simplă şi concretă a casei iubitei. - דּוּדָאִים (dudaim), „merele“ iubitei pot trece şi ca mandragore, deşi sensul erotic al acestora aici e lipsă. E greu de dovedit că-i vorba aici de mandragore în sensul din *Geneză*, XXX, 14—16. Din cele mai vechi traduceri merele acestea ale iubirii s-au confundat cu mandragorele *(mandragora officinalis* — un fruct mediteranian galben-auriu). Cuvîntul aici este colectiv şi numeşte mai multe fructe. În vremea *Septuagintei* însă mandragora era cunoscută ca plantă şi nu avea importanţa erotică specială de mai tîrziu (cf. Gerleman, 210).

[44] פְּתָחֵינוּ (pătaheinu) — plural generalizat ca în cap. *2*, 9.

[45] Stăpînul casei din cămara sa scoate noi şi vechi (cf. şi *Matei*, XIII, 52). Exemple de expresii polare se găsesc nenumărate: rob şi slobod, vii şi morţi, dulce şi amar, alb şi negru, gras şi slab *(Deuteronom*, XXXII, 36; III-*Regi*, XIV, 10; XXI, 21; IV-*Regi*, IX, 8; XIV, 26). Limbajul este concret, real, referindu-se la natură nu ca simbol, mitic, ci la simpla şi zilnica şi cu atît mai greu de cuprins realitate a lumii ce se înnoieşte cu anotimpurile, înfloreşte şi aduce roadă, creşte şi se desăvîrşeşte în pace şi deplină armonie. Că realitatea lumii în cea

mai simplă manifestare a ei universală, vegetală sau de ființă vie este atît de nobilă și plină de frumusețe, aceasta nu poate fi tăgăduit. Că o grădină, o viță-de-vie, un drum pe cîmp cînd toate au dat în floare pentru perechea iubită poate fi prilej de analogii cu alte literaturi și înțelesuri mitologice erotice, aceasta nu întunecă întru nimic nobila frumusețe admirativă a acestui imn al bucuriei și seninătății.

8

[1] כְּאָח (kăah), „precum un frate". În *Septuaginta* fără כ (kă). Acest vers accentuează încă o dată dragostea curată. Dorința fetei este ca mirele să-l poată avea ca frate, de a-i fi mereu aproape fără eros.

[2] לֹא יָבֻזוּ לִי (lo iabuzu li), „ei nu mă vor prigoni". Numai o femeie de moravuri ușoare sărută oameni străini pe drum (*Proverbe*, VII, 12).

[3] תְּלַמְּדֵנִי (tălamdeini), „tu ai să mă înveți" pe mine. Nu-i limpede, însă e persoana a 2-a sau a 3-a. Cuvîntul poate avea semnificație erotică. În *Ieremia*, XIII, 21 cuvîntul are o astfel de semnificație.

[4] עָסִיס (asis), de la עָסַס (asos), „a presa" — înseamnă must (*Isaia*, XLIX, 26).

[5] Unele manuscrise, precum și *Septuaginta* au jurămîntul mai lung, precum în *2*, 7 și *3*, 5.

[6] Întrebarea de aici amintește cap. *3*, 6—8.

[7] *Septuaginta*, în loc de „pustie", λελευκανθισμένε. *Vulgata*: *candida*, înțelegînd מִבְהִירָה (mabhirah), „strălucind" (Rudolph), în loc de הַמִּדְבָּר (hamidbar), „pustie".

E vorba de mire și mireasă în ceasul nunții lor; numai ei puteau apare într-o astfel de blîndă intimitate.

[8] *Septuaginta* a înțeles sufix feminin.

[9] חִבְּלִים (habalim), „în dureri", ca în *Psalmi*, VII, 15 — te-a născut. חָבַל (habal), „a zace în dureri". *Vulgata* a înțeles חָבַל (habal), „a corupe": *ibi corrupta est mater tua, ibi violata est genitrix tua*. Unii socot că-i vorba de amintirea Evei sub pom în paradis în ceasul corupției, întrucît *mālum* — „măr" și *mălum* — „rău" sînt atît de aproape

ca expresii. În vechea simbolică creştină, mărul este simbolul crucii: *cibus suavis, cibus salutis.*

[10] *Septuaginta*: ἡ τεκοῦσα σου — יֹלַדְתֵּךְ (ioladăteih).

[11] כַּצָּמִיד (kaţamid), „precum o pecete". Şi a doua oară e vorba de pecete. Pecetea legată cu un şnur se purta în jurul gîtului ascunsă. Acelaşi cuvînt din primul vers a doua oară este referinţă la pecetea-inel purtat pe mînă Nu-i vorba de o brăţară care-i mai mult o podoabă decît un obiect important de care un demnitar nu se desparte nicicînd. Aici vorbeşte mireasa. Se recunoaşte după sufix (S. Moscati, *I sigilli nell' Antico Testamento*, 1949).

[12] Dacă aceste metafore despre iubire le rosteşte mireasa sau mirele nu se poate limpede şti. Ele au caracter general valabil şi le-ar fi putut spune oricare dintre ei. Iubirea este cea mai personală proprietate şi cea mai puternică, cea care îl individualizează pe om în modul cel mai adînc. Imaginile cresc, amplificînd cosmic realitatea ei. Imaginile sînt curate, lipsite de orice dulcegării ca focul şi fulgerul, elementare şi convingătoare.

Iubirea este puternică precum moartea. O realitate mistuitoare de care nu poţi fugi ca de moarte. Ea este tot atît de puternică precum duşmanul cel mai cumplit: moartea. Se va dovedi că e mai puternică decît moartea. Deocamdată e cît ea de feroce. Curînd o va birui, va fi invincibilă în faţa ei.

[13] מָוֶת — שְׁאוֹל (Şeol-mavet), „moartea", „Şeolul" — lumea morţilor, cele mai groaznice puteri ale lumii vechi sînt puse pe celălalt taler al balanţei; iubirea este tot atît de grea ca şi moartea.

[14] קִנְאָה (chinah), „pasiunea", „gelozia" este faţă de אַהֲבָה (ahabah), „iubirea", o treaptă mai sus în sensul plenarei ei vieţuiri în vederea înnobilării persoanei.

[15] שַׁלְהֶבֶתְיָה (şalhebet-iah), cuvînt compus, „flacăra lui Iahve", focul mistuitor al lui Iahve este iubirea. Aici *Cântarea cântărilor* atinge culmea lăuntrică a dimensiunii sale. Iubirea este smulsă din dimensiunea erotică în văzduhul puternic al vieţii plenare, devenind principiul dinamic ce ţine lumile şi păstrează legătura interioară. יָהּ (iah) înseamnă „viaţă", ceea ce este forma prescurtată a tetragramei: יהוה, ceea ce *Septuaginta* traduce τὸ ὄν, fiinţătorul. Iubirea este un astfel de fulger al vieţii depline ce sălăşluieşte în fiinţa umană. Ea te poartă spre origini. Scînteia aprinderii acestui foc mistuitor este fiinţa miresei. Ea, nunta, este prilejul declanşării acestui foc cosmic mistuitor mai puternic decît moartea şi Şeolul.

16 Acest foc mistuitor nu-l pot stinge apele revărsate, fluviile ieşindu-şi din matcă nu-i pot potoli mistuitoarea ardoare întru desăvîrşire. Nici avuţiile nu folosesc la nimic; ea nu poate fi preţuită, cumpărată cu nimic din toate avuţiile lumii; ea este mai presus de toate acestea. Ea nu-i de o origine cu avuţiile, e mai presus de toate, este focul mistuitor, biruitorul tuturor vremelniciilor. Ea smulge pe mire din casa părinţilor ca şi pe mireasă şi-i adună în orînduiala spirituală întru perpetuarea neamului omenesc, pe de o parte, iar pe de alta întru înnoirea şi curăţirea cerută de acest foc sălăşluit în viaţa de toate zilele.

17 כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ (kol-hon beito), „toată averea casei sale", tot ce are. *Septuaginta*: τὸν πάντα βίον αὐτοῦ. Βίος pentru הוֹן (hon), tot ce ţine de viaţă, de întreţinerea vieţii Acest vers ca un proverb spune pe scurt acest adevăr al neasemănării iubirii cu nici una din celelalte bunuri omeneşti. Ea este altceva decît averea, ea este dar, ea nu-i avuţie; omul nu şi-o poate procura, nu stă în puterile lui să ajungă să o poată avea. Nu-i posesie, nu poate fi posedată pe nici o cale.

18 הָבוֹז (haboz), înţeles de unii ca întrebare: n-or fi dispreţuit?

19 Versurile 8—10 par a fi o poezie de sine despre sora mai mică. Dacă tatăl nu mai era în viaţă, fraţii trebuiau să ocrotească pe sora lor pînă se mărita. Fraţii trebuie să i ocrotească fecioria, să o apere de toate ispitirile De regulă o fată putea fi măritată la doisprezece ani şi şase luni. Cuvîntul pentru această vîrstă este נַעֲרָה (naarah), fată. Aici vorbesc fraţii fetei. Rostul fraţilor la căsătoria surorilor lor, vezi *Geneză*, XXIV, 50, 55; XXXIV, 11.

20 דֻּבַּר בָּאִשָּׁה (dibeir băişah), „a fi peţită ca femeie" (I — *Samuel*, XXV, 39) — se va vorbi pentru ea, se va face un fel de sfătuire pentru a deveni soţie *Septuaginta*: λαληθῇ ἐν αὐτῇ.

21 Urmează două propoziţii condiţionale. — חוֹמָה (homah), „zid", de cetate sau de clădire Zidul ca simbolul vîrstei mature apare şi în *Ieremia*, I, 18; XV, 20, *Iezechiel*, XXII, 30. Sensul aici este: dacă fata la vîrsta măritişului va fi bine crescută, va primi o coroană de argint, adică poate păşi pragul nunţii Dacă însă va fi mai puţin crescută, atunci trebuie amînat măritişul pînă va mai creşte. Asta înseamnă uşa închisă. Zidul înseamnă şi virtute, iar uşa uşurătate în virtute, stăpînit de simţuri. Dacă fata va fi una virtuoasă va fi încoronată; de va fi înclinată spre uşurătate, fraţii sînt hotărîţi să-i reteze această slăbiciune. Fata însă spune că este una virtuoasă ca un zid.

[22] Verbul יָצָא (iața), „a găsi“ și שָׁלוֹם (șalom) care înseamnă în cazul de față: „milă“, „îndurare“ — este pacea iubirii.

[23] *Septuaginta* — în locul numelui propriu: ἐν ἔχοντι πλῆθος. Baal-Hamon e greu de identificat. Unii cred că-i vorba de Βαλαμών lîngă Dotain din *Iudita*, VIII, 3. E vorba de o vie reală a lui Solomon în această localitate. Alții cred că Baal-Hamon este un alt nume metaforic al Ierusalimului (Rudolph). Aici vorbește fata.

[24] אִישׁ (iș) — este subiectul propoziției, fiecare „om“, nu se referă la veghetori.

[25] כֶּסֶף (kesef), în loc de שֶׁקֶל־כֶּסֶף (șechel-kesef), precum în *Geneză*, XX, 16; XXIII, 15.

[26] לְפָנָי (lăfanai), „înaintea feței mele“, adică în ocrotirea mea ca în *Proverbe*, IV, 3. Via este simbolul miresei.

[27] *Septuaginta*: ὁ καθήμενος.

[28] *Septuaginta*: ἕτεροι, e vorba de חֲבֵרִים (habeirim), „prieteni“, „camarazi“. — גַּנִּים (ganim), plural general, e vorba de fată ca viețuitoare a viilor.

[29] קוֹלֵךְ רַק אָנִי (coleih rac ani) „„lasă vocea ta numai pe mine s-o ascult“, vorbește mirele.

[30] *Septuaginta* a înțeles ca în *2*, 17: סֹב (sob). E vorba de verbul בָּרַח (barah), „a merge în grabă“, ca în *Amos*, VII, 12; *Isaia*, XLVIII, 20.

[31] Ca în cap. *2*, 17. *Septuaginta*: κοιλωμάτων. Ultimul cuvînt este chemarea miresei în munții de balsam. Este exprimată dorința comuniunii eterne în munții fericiți. Mirele e chemat să vină din munții viei pentru a pleca spre munții de balsam, munții nevăzuți ai înmiresmării nemuritoare.

VERSIUNI
ALE
CÂNTĂRII CÂNTĂRILOR

שִׁיר הַשִּׁירִים*

CANTICUM CANTICORUM.

CAPUT I. א

שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה׃ יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי־ א 2
טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן׃ לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ 3
עַל־כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ׃ מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה הֱבִיאַנִי 4
הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן
מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ׃ שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם ה
כְּאָהֳלֵי קֵדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה׃ אַל־תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת 6
שֶׁשֱּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ־בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת־
הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי׃ הַגִּידָה לִּי שֶׁאָהֲבָה 7
נַפְשִׁי אֵיכָה תִרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם שַׁלָּמָה אֶהְיֶה
כְּעֹטְיָה עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ׃ אִם־לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים 8
צְאִי־לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת־גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת
הָרֹעִים׃ לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי׃ נָאווּ 9 י
לְחָיַיִךְ בַּתֹּרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים׃ תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה־לָּךְ 11
עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף׃ עַד־שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ׃ 12
צְרוֹר הַמֹּר ׀ דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין׃ אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר ׀ דּוֹדִי 13 14
לִי בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי׃ הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים׃ טו
הִנְּךָ יָפֶה דוֹדִי אַף נָעִים אַף־עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה׃ קֹרוֹת בָּתֵּינוּ 16 17
אֲרָזִים רַחִיטֵנוּ בְּרוֹתִים׃

ב CAP. II. ב

אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים׃ כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין א 2

הַחוֹחִים

v. 17. רחיטנו קרי   v. 1. ש׳ רבתא

* Text reprodus după ספר תורה נביאים וכתובים מדויק היטב
על פי המסורה הוגה בעיון נמרץ על ידי החכם המובהק מאיר הלוי לעטערים
ברלין בדפוס טראוויטצש ובנו שנת ה״תרפ״ה ליצירה

3 הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת׃ כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן
דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי׃
4 ה הֱבִיאַנִי אֶל־בֵּית הַיָּיִן וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה׃ סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת
רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי־חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי׃ שְׂמֹאלוֹ תַּחַת
6 7 לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַםִ
בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם־תָּעִירוּ ׀ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ
8 אֶת־הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃ קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה־זֶה בָּא מְדַלֵּג
9 עַל־הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל־הַגְּבָעוֹת׃ דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי אוֹ
לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה־זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ מִן
י הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן־הַחֲרַכִּים׃ עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי קוּמִי
11 לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי־לָךְ׃ כִּי־הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר הַגֶּשֶׁם
12 חָלַף הָלַךְ לוֹ׃ הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל
13 הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ׃ הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים
14 סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ קוּמִי לָכִי רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי־לָךְ׃ יוֹנָתִי
בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה הַרְאִינִי אֶת־מַרְאַיִךְ
טו הַשְׁמִיעִנִי אֶת־קוֹלֵךְ כִּי־קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה׃ אֶחֱזוּ
לָנוּ שֻׁעָלִים קְטַנִּים מְחַבְּלִים כְּרָמִים וּכְרָמֵינוּ
16 17 סְמָדַר׃ דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ עַד שֶׁיָּפוּחַ
הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים סֹב דְּמֵה־לְךָ דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר
הָאַיָּלִים עַל־הָרֵי בָתֶר׃

CAP. III. ג

ג

א עַל־מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו
2 וְלֹא מְצָאתִיו׃ אָקוּמָה נָּא וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים
וּבָרְחֹבוֹת אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא
3 מְצָאתִיו׃ מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר אֵת
4 שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם׃ כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד
שֶׁמָּצָאתִי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד

שהביאתיו

ב v. 4. קמץ בז״ק   v. 11. הסתו קרי   v. 13. לך קרי   v. 14. יחיד ה   v. 15. כ״א פתח בס״ף

ה שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל־בֵּית אִמִּי וְאֶל־חֶדֶר הוֹרָתִי׃ הִשְׁבַּעְתִּי
אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם־
6 תָּעִירוּ ׀ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה עַד־שֶׁתֶּחְפָּץ׃ מִי זֹאת
עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל
7 אַבְקַת רוֹכֵל׃ הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב
8 לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל׃ כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה
9 אִישׁ חַרְבּוֹ עַל־יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת׃ אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ
י הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן׃ עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף רְפִידָתוֹ
זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם׃
11 צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה־
לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ׃

ד Cap. IV. ד

א הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ
2 שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד׃ שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר
הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן־הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה
3 אֵין בָּהֶם׃ כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵיךְ נָאוֶה כְּפֶלַח
4 הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃ כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי
לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבֹּרִים׃
ה שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה הָרוֹעִים בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃
6 עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים אֵלֶךְ לִי אֶל־הַר הַמּוֹר
7 8 וְאֶל־גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה׃ כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ׃ אִתִּי
מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי ׀ מֵרֹאשׁ אֲמָנָה
מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת מֵהַרְרֵי נְמֵרִים׃
9 לִבַּבְתִּנִי אֲחֹתִי כַלָּה לִבַּבְתִּינִי בְּאַחַד מֵעֵינַיִךְ בְּאַחַד עֲנָק
י מִצַּוְּרֹנָיִךְ׃ מַה־יָּפוּ דֹדַיִךְ אֲחֹתִי כַלָּה מַה־טֹּבוּ דֹדַיִךְ מִיַּיִן
11 וְרֵיחַ שְׁמָנַיִךְ מִכָּל־בְּשָׂמִים׃ נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה
דְּבַשׁ וְחָלָב תַּחַת לְשׁוֹנֵךְ וְרֵיחַ שַׂלְמֹתַיִךְ כְּרֵיחַ לְבָנוֹן׃

נז

ד v. 8 [illegible] v. 9 אחת קר׳

12 13 גַּן ׀ נָעוּל אֲחֹתִי כַלָּה גַּל ׀ נָעוּל מַעְיָן חָתוּם׃ שְׁלָחַיִךְ
14 פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים עִם פְּרִי מְגָדִים כְּפָרִים עִם־נְרָדִים׃ נֵרְדְּ ׀
וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן עִם כָּל־עֲצֵי לְבוֹנָה מֹר וַאֲהָלוֹת עִם
טו כָּל־רָאשֵׁי בְשָׂמִים׃ מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנֹזְלִים
16 מִן־לְבָנוֹן׃ עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְּלוּ בְשָׂמָיו
יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו׃

CAP. V. ה

ה

א בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם־בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי
יַעְרִי עִם־דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם־חֲלָבִי אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ
2 וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים׃ אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל ׀ דּוֹדִי דוֹפֵק
פִּתְחִי־לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא־טָל
3 קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה׃ פָּשַׁטְתִּי אֶת־כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה
4 רָחַצְתִּי אֶת־רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם׃ דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן
ה הַחוֹר וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו׃ קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי וְיָדַי
6 נָטְפוּ־מוֹר וְאֶצְבְּעֹתַי מוֹר עֹבֵר עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל׃ פָּתַחְתִּי
אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ בִּקַּשְׁתִּיהוּ
7 וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי׃ מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים
הַסֹּבְבִים בָּעִיר הִכּוּנִי פְצָעוּנִי נָשְׂאוּ אֶת־רְדִידִי מֵעָלַי
8 שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם אִם־
9 תִּמְצְאוּ אֶת־דּוֹדִי מַה־תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי׃ מַה־
דּוֹדֵךְ מִדּוֹד הַיָּפָה בַּנָּשִׁים מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד שֶׁכָּכָה
11 הִשְׁבַּעְתָּנוּ׃ דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם דָּגוּל מֵרְבָבָה׃ רֹאשׁוֹ כֶּתֶם
12 פָּז קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב׃ עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל־
13 אֲפִיקֵי מָיִם רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב יֹשְׁבוֹת עַל־מִלֵּאת׃ לְחָיָו
כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים
14 נֹטְפוֹת מוֹר עֹבֵר׃ יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ
טו מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת סַפִּירִים׃ שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ

מְיֻסָּדִים

ד׳ v. 14. וצי הסמך בספרים ה׳ v. 2. דר בחט׳

מְיֻסָּדִים עַל־אַדְנֵי־פָז מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר כָּאֲרָזִים׃
16 חִכּוֹ מַמְתַקִּים וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי בְּנוֹת
יְרוּשָׁלָ͏ִם׃

CAP. VI. ו

א אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ
2 עִמָּךְ׃ דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרוּגוֹת הַבֹּשֶׂם לִרְעוֹת בַּגַּנִּים
3 וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים׃ אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃
4 יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה נָאוָה כִּירוּשָׁלָ͏ִם אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃
ה הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים
6 שֶׁגָּלְשׁוּ מִן־הַגִּלְעָד׃ שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן
7 הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם׃ כְּפֶלַח
8 הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃ שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וּשְׁמֹנִים
9 פִּילַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר׃ אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַמָּתִי
אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ רָאוּהָ בָנוֹת
י וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ׃ מִי־זֹאת הַנִּשְׁקָפָה
כְּמוֹ־שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃
11 אֶל־גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל לִרְאוֹת הֲפָרְחָה
12 הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים׃ לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת
עַמִּי נָדִיב׃

CAP. VII. ז

א שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה־בָּךְ מַה־תֶּחֱזוּ
2 בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם׃ מַה־יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים
בַּת־נָדִיב חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן׃
3 שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל־יֶחְסַר הַמָּזֶג בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים
4 סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תָּאֳמֵי צְבִיָּה׃
ה צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל־שַׁעַר בַּת־
6 רַבִּים אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן צוֹפֶה פְּנֵי דַמָּשֶׂק׃ רֹאשֵׁךְ
עליך

ז v. 3. ב״א אגן א׳ אגן

עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים׃
7 8 מַה־יָּפִית וּמַה־נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים׃ זֹאת קוֹמָתֵךְ
9 דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת׃ אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר
אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו וְיִהְיוּ־נָא שָׁדַיִךְ כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ
י אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים׃ וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים
11 12 דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים׃ אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ׃ לְכָה דוֹדִי
13 נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים׃ נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה
אִם־פָּרְחָה הַגֶּפֶן פִּתַּח הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים שָׁם אֶתֵּן
14 אֶת־דֹּדַי לָךְ׃ הַדּוּדָאִים נָתְנוּ־רֵיחַ וְעַל־פְּתָחֵינוּ כָּל־מְגָדִים
חֲדָשִׁים גַּם־יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ׃

CAP. VIII. ח

ח

א מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ אֶשָּׁקְךָ
2 גַּם לֹא־יָבֻזוּ לִי׃ אֶנְהָגֲךָ אֲבִיאֲךָ אֶל־בֵּית אִמִּי תְּלַמְּדֵנִי
3 אַשְׁקְךָ מִיַּיִן הָרֶקַח מֵעֲסִיס רִמֹּנִי׃ שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי
4 וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָםִ מַה־תָּעִירוּ
ה וּמַה־תְּעֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃ מִי זֹאת עֹלָה
מִן־הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל־דּוֹדָהּ תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ
6 שָׁמָּה חִבְּלַתְךָ אִמֶּךָ שָׁמָּה חִבְּלָה יְלָדַתְךָ׃ שִׂימֵנִי כַחוֹתָם
עַל־לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל־זְרוֹעֶךָ כִּי־עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה
7 כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָה׃ מַיִם רַבִּים
לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת־הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם־
8 יִתֵּן אִישׁ אֶת־כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ׃ אָחוֹת
לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ מַה־נַּעֲשֶׂה לַאֲחֹתֵנוּ בַּיּוֹם
9 שֶׁיְּדֻבַּר־בָּהּ׃ אִם־חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת כָּסֶף
י וְאִם־דֶּלֶת הִיא נָצוּר עָלֶיהָ לוּחַ אָרֶז׃ אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי
11 כַּמִּגְדָּלוֹת אָז הָיִיתִי בְעֵינָיו כְּמוֹצְאֵת שָׁלוֹם׃ כֶּרֶם הָיָה
לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת־הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבִא

בפריו

ח v. 6. מלה הוא לכן אשר והה רפה

בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף׃ כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנָי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה 12
וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת־פִּרְיוֹ׃ הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים 13
מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעִנִי׃ בְּרַח ׀ דּוֹדִי וּדְמֵה־לְךָ לִצְבִי 14
אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל הָרֵי בְשָׂמִים׃

סכום פסוקי דשיר השירים מאה ושבעה עשר. וסימנו אשר דבר
טוב על המלך. וחציו נרד וכרכום:

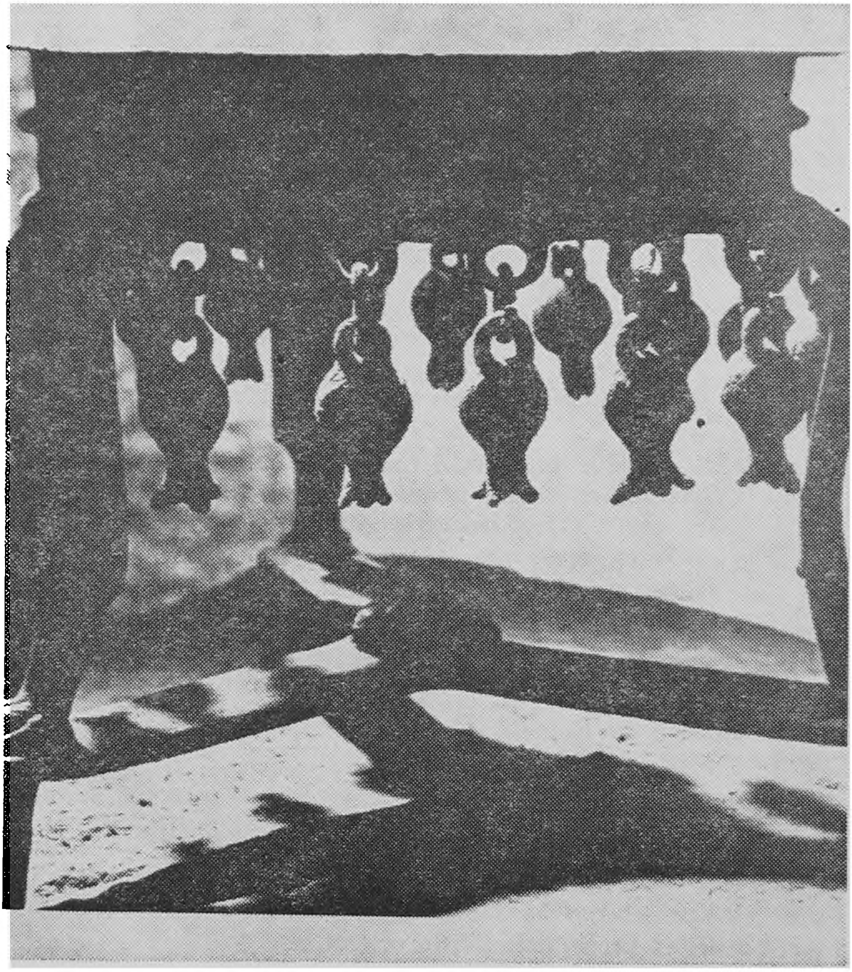

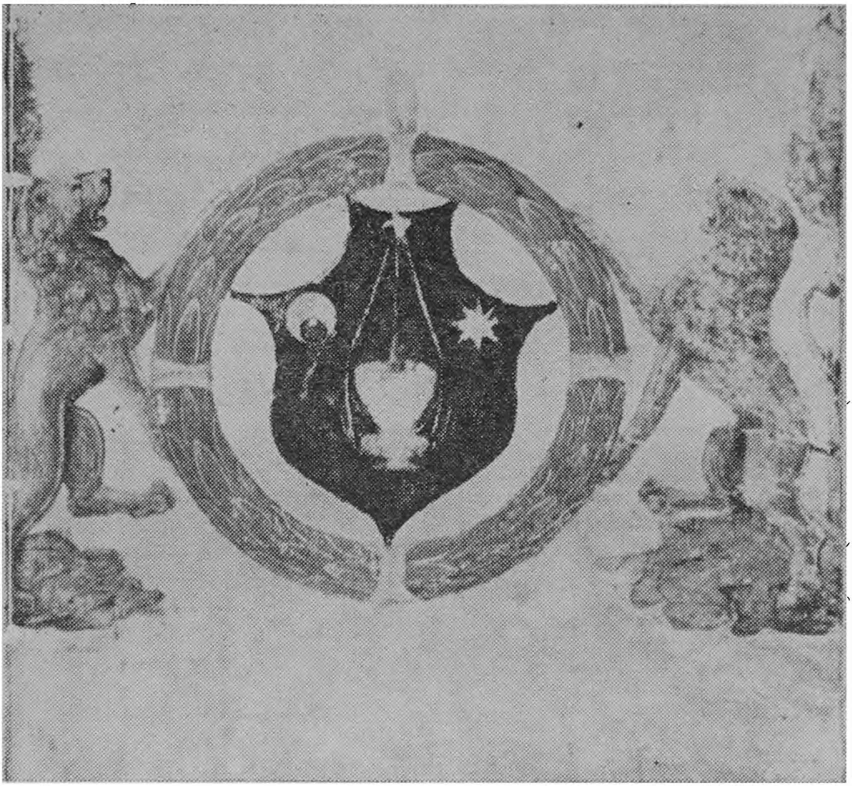

ΑΣΜΑ*

1 1 ᾎΑισμα ᾀσμάτων, ὅ ἐστιν τῷ Σαλωμων.
2 Φιλησάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ,
ὅτι ἀγαθοὶ μαστοί σου ὑπὲρ οἶνον,
3 καὶ ὀσμὴ μύρων σου ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα,
μύρον ἐκκενωθὲν ὄνομά σου.
διὰ τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε,

Cant.: BSA. — O = Sy.
Inscr. ασμα B] + ασματων S, ασματα ασματων A
1 1 σαλομων S hoc loco, sed in 5 3 7. 9. 11 8 11. 12 S σολομων; BA ubique σαλωμων: cf. Regn. III 1 10 || 3² σου] σοι A

*Text reprodus după SEPTUAGINTA

Id est *Vetus Testamentum* graecae iuxta LXX interpretes edidit Alfred Rahlfs, Württembergische Bibelanstalt, Stuttgart, 1965. Volumen II. Libri poetici et prophetici. Editio octava.

4 εἵλκυσάν σε,
ὀπίσω σου εἰς ὀσμὴν μύρων σου δραμοῦμεν.
Εἰσήνεγκέν με ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ταμίειον αὐτοῦ.
Ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν σοί,
ἀγαπήσομεν μαστούς σου ὑπὲρ οἶνον·
εὐθύτης ἠγάπησέν σε.
5 Μέλαινά εἰμι καὶ καλή, θυγατέρες Ιερουσαλημ,
ὡς σκηνώματα Κηδαρ, ὡς δέρρεις Σαλωμων.
6 μὴ βλέψητέ με, ὅτι ἐγώ εἰμι μεμελανωμένη,
ὅτι παρέβλεψέν με ὁ ἥλιος·
υἱοὶ μητρός μου ἐμαχέσαντο ἐν ἐμοί,
ἔθεντό με φυλάκισσαν ἐν ἀμπελῶσιν·
ἀμπελῶνα ἐμὸν οὐκ ἐφύλαξα.
7 Ἀπάγγειλόν μοι, ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου,
ποῦ ποιμαίνεις, ποῦ κοιτάζεις ἐν μεσημβρίᾳ,
μήποτε γένωμαι ὡς περιβαλλομένη ἐπ' ἀγέλαις ἑταίρων σου.
8 Ἐὰν μὴ γνῷς σεαυτήν, ἡ καλὴ ἐν γυναιξίν,
ἔξελθε σὺ ἐν πτέρναις τῶν ποιμνίων
καὶ ποίμαινε τὰς ἐρίφους σου
ἐπὶ σκηνώμασιν τῶν ποιμένων.
9 Τῇ ἵππῳ μου ἐν ἅρμασιν Φαραω
ὡμοίωσά σε, ἡ πλησίον μου.
10 τί ὡραιώθησαν σιαγόνες σου ὡς τρυγόνες,
τράχηλός σου ὡς ὁρμίσκοι;
11 ὁμοιώματα χρυσίου ποιήσομέν σοι
μετὰ στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου.
12 Ἕως οὗ ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλίσει αὐτοῦ,
νάρδος μου ἔδωκεν ὀσμὴν αὐτοῦ.
13 ἀπόδεσμος τῆς στακτῆς ἀδελφιδός μου ἐμοί,
ἀνὰ μέσον τῶν μαστῶν μου αὐλισθήσεται·
14 βότρυς τῆς κύπρου ἀδελφιδός μου ἐμοὶ
ἐν ἀμπελῶσιν Εγγαδδι.
15 Ἰδοὺ εἶ καλή, ἡ πλησίον μου,
ἰδοὺ εἶ καλή, ὀφθαλμοί σου περιστεραί.
16 Ἰδοὺ εἶ καλός, ὁ ἀδελφιδός μου, καί γε ὡραῖος·
πρὸς κλίνη ἡμῶν σύσκιος,
17 δοκοὶ οἴκων ἡμῶν κέδροι,

4^{1}] cum 3^{3} iungit B, cum 4^{2} iungit S, est stichus singularis in A | 4^{5} αγαπησωμεν B* || 5^{1} ιερουσ.] ισραηλ B† | 5^{3} δερρις BA || 6^{1} με] μοι S† | 6^{5} εφυλαξαν A† || 7^{2} ποιμανεις A† | 7^{3} αγελας B† || 8^{3} και > S*† | 8^{4} ποιμ.] + σου A† || 9^{1} εν] επ A† || 10^{2} ορμισκος A† || 11^{1} ομοιωμα S*† || 13^{2} 14^{1} > B† || 16^{1} ο > B || 17^{1} οικων > S*

φατνώματα ἡμῶν κυπάρισσοι.

2 1 ʹ Ἐγὼ ἄνθος τοῦ πεδίου,
κρίνον τῶν κοιλάδων.
2 Ὡς κρίνον ἐν μέσῳ ἀκανθῶν,
οὕτως ἡ πλησίον μου ἀνὰ μέσον τῶν θυγατέρων.
3 Ὡς μῆλον ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ,
οὕτως ἀδελφιδός μου ἀνὰ μέσον τῶν υἱῶν·
ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύμησα καὶ ἐκάθισα,
καὶ καρπὸς αὐτοῦ γλυκὺς ἐν λάρυγγί μου.
4 Εἰσαγάγετέ με εἰς οἶκον τοῦ οἴνου,
τάξατε ἐπ᾽ ἐμὲ ἀγάπην.
5 στηρίσατέ με ἐν ἀμόραις,
στοιβάσατέ με ἐν μήλοις, ὅτι τετρωμένη ἀγάπης ἐγώ.
6 εὐώνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου,
καὶ ἡ δεξιὰ αὐτοῦ περιλήμψεταί με.
7 ὥρκισα ὑμᾶς, θυγατέρες Ιερουσαλημ,
ἐν ταῖς δυνάμεσιν καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσιν τοῦ ἀγροῦ,
ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην, ἕως οὗ θελήσῃ.
8 Φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου·
ἰδοὺ οὗτος ἥκει πηδῶν ἐπὶ τὰ ὄρη
διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς.
9 ὅμοιός ἐστιν ἀδελφιδός μου τῇ δορκάδι
ἢ νεβρῷ ἐλάφων ἐπὶ τὰ ὄρη Βαιθηλ.
ἰδοὺ οὗτος ἕστηκεν ὀπίσω τοῦ τοίχου ἡμῶν
παρακύπτων διὰ τῶν θυρίδων
ἐκκύπτων διὰ τῶν δικτύων.
10 ἀποκρίνεται ἀδελφιδός μου καὶ λέγει μοι
Ἀνάστα ἐλθέ, ἡ πλησίον μου, καλή μου, περιστερά μου,
11 ὅτι ἰδοὺ ὁ χειμὼν παρῆλθεν,
ὁ ὑετὸς ἀπῆλθεν, ἐπορεύθη ἑαυτῷ,
12 τὰ ἄνθη ὤφθη ἐν τῇ γῇ,
καιρὸς τῆς τομῆς ἔφθακεν,
φωνὴ τοῦ τρυγόνος ἠκούσθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν,
13 ἡ συκῆ ἐξήνεγκεν ὀλύνθους αὐτῆς,
αἱ ἄμπελοι κυπρίζουσιν, ἔδωκαν ὀσμήν.
ἀνάστα ἐλθέ, ἡ πλησίον μου, καλή μου, περιστερά μου,
14 καὶ ἐλθὲ σύ, περιστερά μου ἐν σκέπῃ τῆς πέτρας

2 5^{1} αμοραις Gra. (cf. Par. I 16 3)] μυροις mss. | 5^{2} με > A || 7^{2} ταις bis (cf. 3 5 5 8 8 4)] > B | 7^{3} ου] αν S†: ex 3 5 8 4 || 9^{2} τα > S† | 9^{3} εστηκεν] > BS*†, post ημων tr. S^{c}V† || 10^{1} μοι > S† | 10^{2} η > S†: cf. 4 1.7 6 4 et 1 9.15 2 13 5 2 || 11^{1} ιδου > S*† || 12^{2} εφθασεν S | 12^{3} της τρυγ. S^{c} || 14^{1} και ελθε συ ad 13 trahit 𝔐

ἐχόμενα τοῦ προτειχίσματος,
δεῖξόν μοι τὴν ὄψιν σου
καὶ ἀκούτισόν με τὴν φωνήν σου,
ὅτι ἡ φωνή σου ἡδεῖα, καὶ ἡ ὄψις σου ὡραία.
15 Πιάσατε ἡμῖν ἀλώπεκας
μικροὺς ἀφανίζοντας ἀμπελῶνας,
καὶ αἱ ἄμπελοι ἡμῶν κυπρίζουσιν.
16 Ἀδελφιδός μου ἐμοί, κἀγὼ αὐτῷ,
ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις,
17 ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί.
ἀπόστρεψον ὁμοιώθητι σύ, ἀδελφιδέ μου,
τῷ δόρκωνι ἢ νεβρῷ ἐλάφων
ἐπὶ ὄρη κοιλωμάτων.
3 1 Ἐπὶ κοίτην μου ἐν νυξὶν
ἐζήτησα ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου,
ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν,
ἐκάλεσα αὐτόν, καὶ οὐχ ὑπήκουσέν μου.
2 ἀναστήσομαι δὴ καὶ κυκλώσω ἐν τῇ πόλει
ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ ἐν ταῖς πλατείαις
καὶ ζητήσω ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου·
ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν.
3 εὕροσάν με οἱ τηροῦντες οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει
Μὴ ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου εἴδετε;
4 ὡς μικρὸν ὅτε παρῆλθον ἀπ' αὐτῶν,
ἕως οὗ εὗρον ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου·
ἐκράτησα αὐτὸν καὶ οὐκ ἀφήσω αὐτόν,
ἕως οὗ εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς οἶκον μητρός μου
καὶ εἰς ταμίειον τῆς συλλαβούσης με.
5 ὥρκισα ὑμᾶς, θυγατέρες Ιερουσαλημ,
ἐν ταῖς δυνάμεσιν καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσιν τοῦ ἀγροῦ,
ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην, ἕως ἂν θελήσῃ.
6 Τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα ἀπὸ τῆς ἐρήμου
ὡς στελέχη καπνοῦ τεθυμιαμένη
σμύρναν καὶ λίβανον ἀπὸ πάντων κονιορτῶν μυρεψοῦ;
7 ἰδοὺ ἡ κλίνη τοῦ Σαλωμων,
ἑξήκοντα δυνατοὶ κύκλῳ αὐτῆς
ἀπὸ δυνατῶν Ισραηλ,
8 πάντες κατέχοντες ῥομφαίαν

15^{3} και > S*† | κυπριζουσαι B || 17^{1} η > A | 17^{3} μου > B†
3 2^{1} και > A† | post 2^{4} = 1^{3} repetunt omn. exc. BSO† stichum 1^{4} || 4^{3}] pr. ευρουσα αυτον S†: ex inscriptione huius stichi (cf. corollarium in fine libri) repet. | αφηκα BS

δεδιδαγμένοι πόλεμον,
ἀνὴρ ῥομφαία αὐτοῦ ἐπὶ μηρὸν αὐτοῦ
ἀπὸ θάμβους ἐν νυξίν.
9 φορεῖον ἐποίησεν ἑαυτῷ ὁ βασιλεὺς Σαλωμων
ἀπὸ ξύλων τοῦ Λιβάνου,
10 στύλους αὐτοῦ ἐποίησεν ἀργύριον
καὶ ἀνάκλιτον αὐτοῦ χρύσεον,
ἐπίβασις αὐτοῦ πορφυρᾶ,
ἐντὸς αὐτοῦ λιθόστρωτον,
ἀγάπην ἀπὸ θυγατέρων Ιερουσαλημ.
11 ἐξέλθατε καὶ ἴδετε
ἐν τῷ βασιλεῖ Σαλωμων
ἐν τῷ στεφάνῳ, ᾧ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ
ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ
καὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐφροσύνης καρδίας αὐτοῦ.
4 1 Ἰδοὺ εἶ καλή, ἡ πλησίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή·
ὀφθαλμοί σου περιστεραὶ
ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου.
τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν,
αἳ ἀπεκαλύφθησαν ἀπὸ τοῦ Γαλααδ.
2 ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων,
αἳ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ,
αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι,
καὶ ἀτεκνοῦσα οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς.
3 ὡς σπαρτίον τὸ κόκκινον χείλη σου,
καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία.
ὡς λέπυρον τῆς ῥόας μῆλόν σου
ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου.
4 ὡς πύργος Δαυιδ τράχηλός σου
ὁ ᾠκοδομημένος εἰς θαλπιωθ·
χίλιοι θυρεοὶ κρέμανται ἐπ' αὐτόν,
πᾶσαι βολίδες τῶν δυνατῶν.
5 δύο μαστοί σου ὡς δύο νεβροὶ δίδυμοι δορκάδος
οἱ νεμόμενοι ἐν κρίνοις.
6 ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί,
πορεύσομαι ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄρος τῆς σμύρνης
καὶ πρὸς τὸν βουνὸν τοῦ Λιβάνου.

8³ ρουφαιαν S || 9² ξυλου S† || 10² χρυσιον S || 11¹·² (in S unus stichus): sic BS*†; post 11¹ add. A, post 11² add. S^c V† θυγατερες σιων
4 1¹ η > BV†: cf. 2 10 | 1⁶ απο] εκ S*† || 3³ το BS†] > rel. | 3³ της > BS† || 4² εις] εν S* | θαλφιωθ A | 4⁴ πασαι] + αι S || 6¹ ου > A | η > S* | 6³ τον > B^c

7 ὅλη καλὴ εἶ, ἡ πλησίον μου, καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί.
8 Δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου, νύμφη, δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου·
ἐλεύσῃ καὶ διελεύσῃ ἀπὸ ἀρχῆς πίστεως,
ἀπὸ κεφαλῆς Σανιρ καὶ Ερμων,
ἀπὸ μανδρῶν λεόντων, ἀπὸ ὀρέων παρδάλεων.
9 Ἐκαρδίωσας ἡμᾶς, ἀδελφή μου νύμφη,
ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἑνὶ ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου,
ἐν μιᾷ ἐνθέματι τραχήλων σου.
10 τί ἐκαλλιώθησαν μαστοί σου, ἀδελφή μου νύμφη,
τί ἐκαλλιώθησαν μαστοί σου ἀπὸ οἴνου;
καὶ ὀσμὴ ἱματίων σου ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα.
11 κηρίον ἀποστάζουσιν χείλη σου, νύμφη,
μέλι καὶ γάλα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν σου,
καὶ ὀσμὴ ἱματίων σου ὡς ὀσμὴ Λιβάνου.
12 Κῆπος κεκλεισμένος ἀδελφή μου νύμφη,
κῆπος κεκλεισμένος, πηγὴ ἐσφραγισμένη·
13 ἀποστολαί σου παράδεισος ῥοῶν μετὰ καρποῦ ἀκροδρύων,
κύπροι μετὰ νάρδων,
14 νάρδος καὶ κρόκος,
κάλαμος καὶ κιννάμωμον
μετὰ πάντων ξύλων τοῦ Λιβάνου,
σμύρνα αλωθ μετὰ πάντων πρώτων μύρων,
15 πηγὴ κήπων, φρέαρ ὕδατος ζῶντος
καὶ ῥοιζοῦντος ἀπὸ τοῦ Λιβάνου.
16 Ἐξεγέρθητι, βορρᾶ, καὶ ἔρχου, νότε,
διάπνευσον κῆπόν μου, καὶ ῥευσάτωσαν ἀρώματά μου·
καταβήτω ἀδελφιδός μου εἰς κῆπον αὐτοῦ
καὶ φαγέτω καρπὸν ἀκροδρύων αὐτοῦ.
5 1 Εἰσῆλθον εἰς κῆπόν μου, ἀδελφή μου νύμφη,
ἐτρύγησα σμύρναν μου μετὰ ἀρωμάτων μου,
ἔφαγον ἄρτον μου μετὰ μέλιτός μου,
ἔπιον οἶνόν μου μετὰ γάλακτός μου·
φάγετε, πλησίοι, καὶ πίετε καὶ μεθύσθητε, ἀδελφοί.
2 Ἐγὼ καθεύδω, καὶ ἡ καρδία μου ἀγρυπνεῖ.
φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου, κρούει ἐπὶ τὴν θύραν

7 καλη ει] tr. S†: cf. 1 | ει > V, η > B: cf. 2 10 || 8^{3} σανιειρ S | αερμων SA: cf. Ps. 132 3 || 9^{2} ενι] εν (sic) A†, εν ενι V† | 9^{3} μια] ενι S^{c}V | τραχηλου SA || 10$^{1.2}$ μαστοι σου 1° ⌒ 2° B*† | 10^{2} τι] οτι S† | 10^{3} ιματ.] μυρων S† | τα > B† || 13^{1} ροων > BS*A^{c} || 14^{4} αλοη S (pr. και S^{c}†) | πρωτων] των A*† || 15^{1} κηπου B | φρεαρ] pr. και B || 16^{2}] pr. και BS | 16^{3} αυτου] μου A†: cf. 6 2
5 1^{1} μου 1° > BS*† | 1^{2} σμυρναν] σταφυλην S† | 1^{5} πλησιοι BS*†] οι πλησιον A, οι πλησιον μου S^{c}V

Ἄνοιξόν μοι, ἀδελφή μου, ἡ πλησίον μου,
περιστερά μου, τελεία μου,
ὅτι ἡ κεφαλή μου ἐπλήσθη δρόσου
καὶ οἱ βόστρυχοί μου ψεκάδων νυκτός.
3 Ἐξεδυσάμην τὸν χιτῶνά μου, πῶς ἐνδύσωμαι αὐτόν;
ἐνιψάμην τοὺς πόδας μου, πῶς μολυνῶ αὐτούς;
4 ἀδελφιδός μου ἀπέστειλεν χεῖρα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀπῆς,
καὶ ἡ κοιλία μου ἐθροήθη ἐπ᾽ αὐτόν.
5 ἀνέστην ἐγὼ ἀνοῖξαι τῷ ἀδελφιδῷ μου,
χεῖρές μου ἔσταξαν σμύρναν,
δάκτυλοί μου σμύρναν πλήρη
ἐπὶ χεῖρας τοῦ κλείθρου.
6 ἤνοιξα ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου,
ἀδελφιδός μου παρῆλθεν·
ψυχή μου ἐξῆλθεν ἐν λόγῳ αὐτοῦ,
ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν,
ἐκάλεσα αὐτόν, καὶ οὐχ ὑπήκουσέν μου.
7 εὕροσάν με οἱ φύλακες οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει,
ἐπάταξάν με, ἐτραυμάτισάν με,
ἦραν τὸ θέριστρόν μου ἀπ᾽ ἐμοῦ φύλακες τῶν τειχέων.
8 ὥρκισα ὑμᾶς, θυγατέρες Ιερουσαλημ,
ἐν ταῖς δυνάμεσιν καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσιν τοῦ ἀγροῦ,
ἐὰν εὕρητε τὸν ἀδελφιδόν μου, τί ἀπαγγείλητε αὐτῷ;
ὅτι τετρωμένη ἀγάπης εἰμὶ ἐγώ.
9 Τί ἀδελφιδός σου ἀπὸ ἀδελφιδοῦ, ἡ καλὴ ἐν γυναιξίν,
τί ἀδελφιδός σου ἀπὸ ἀδελφιδοῦ, ὅτι οὕτως ὥρκισας ἡμᾶς;
10 Ἀδελφιδός μου λευκὸς καὶ πυρρός,
ἐκλελοχισμένος ἀπὸ μυριάδων·
11 κεφαλὴ αὐτοῦ χρυσίον καὶ φαζ,
βόστρυχοι αὐτοῦ ἐλάται, μέλανες ὡς κόραξ,
12 ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς περιστεραὶ ἐπὶ πληρώματα ὑδάτων
λελουσμέναι ἐν γάλακτι
καθήμεναι ἐπὶ πληρώματα ὑδάτων,
13 σιαγόνες αὐτοῦ ὡς φιάλαι τοῦ ἀρώματος φύουσαι μυρεψικά,
χείλη αὐτοῦ κρίνα στάζοντα σμύρναν πλήρη,
14 χεῖρες αὐτοῦ τορευταὶ χρυσαῖ πεπληρωμέναι θαρσις,

2^8 οι > S*† ‖ 5^1 εγω ανοιξαι] tr. S† | 5^2] pr. αι A$^{(c?)}$† | 5^4 cum 6^1 iungunt BS ‖ 6^5] pr. η A | απηλθεν S† | 6^3 ουκ επηκουσεν A ‖ 7^3 μου > S ‖ 8^3 αδελφον S*†: cf. 6 2 | τι απαγγ.] απαγγειλατε S | 8^4 τετρ. αγ.] tr. S† (S*† τετρωμενης) | ειμι εγω] εγω B*, ειμι B^c† | 10^2 απο] εκ S*† ‖ 12^1] pr. οι SV† | 12^2 λελουσμ.] σ > SA: cf. Thack. p. 220 | 12^3 υδατων] > B†, in O sub ÷ (÷ in O per errorem ante 12^1 υδατων)

Zeiţă din mileniul II î.e.n. mult cinstită în Canaan. Ţine în mîini o floare de lotus. Aminteşte de zeiţa egipteană Hathor

Oameni care aduc jertfă pe un loc înalt la răsăritul soarelui. Model de bronz din secolul XII î.e n. la Susa *(Muzeul Louvre)*

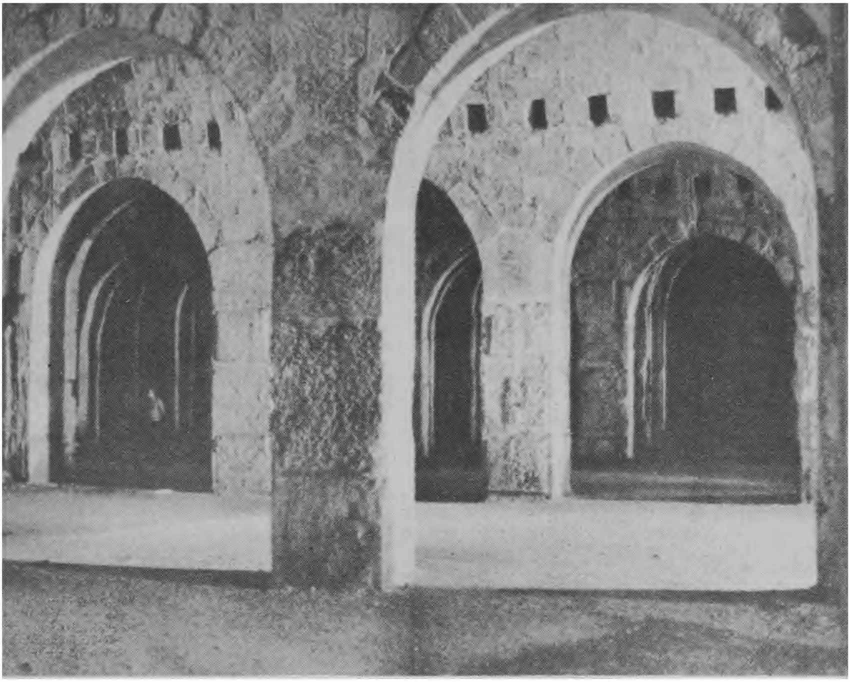

Pridvoarele subterane ale lui Solomon, în forma actuală din timpul Cruciadelor

Cântăreț la psaltirion — instrument a cărui melodie se varsă în sus cu deschidere spre stele. Relief arhaic

Jan Vermeer van Delft. Fată citind scrisoare la fereastră deschisă *(Muzeul din Dresda)*

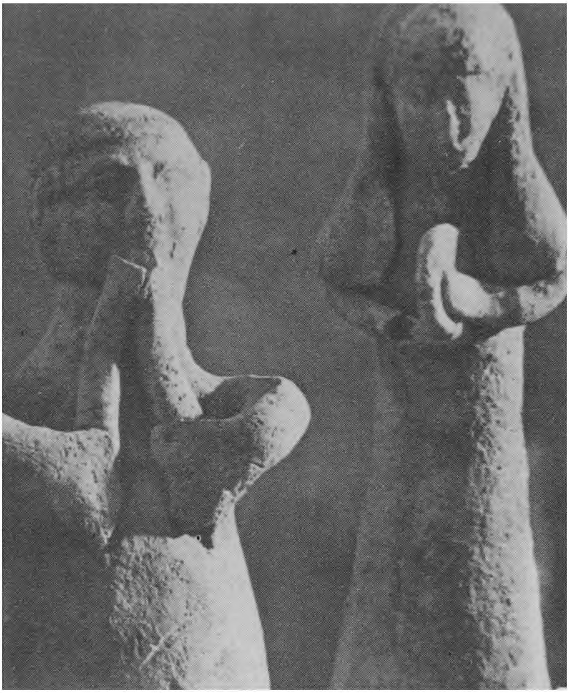

Ceramică feniciană din epoca de fier La-Tène, 450 î.e.n O femeie cu o tamburină

Zeitate feniciană de influenţă egipteană; poartă pe cap soarele. Din secolul V î e n *(Muzeul Louvre)* ⟶

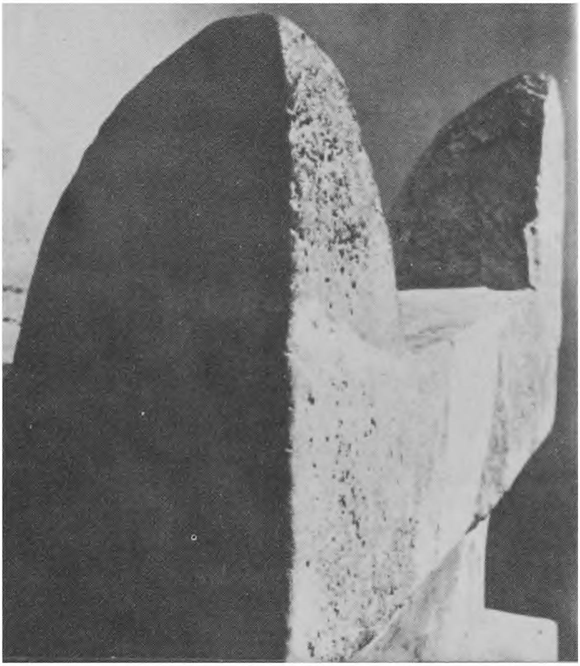

Partea de sus a unui jertfelnic din calcar găsit la Megiddo (secolul X—IX î e.n) Altar numit cu coarne; în fiecare colţ este un corn simbol al divinului. Cei urmăriţi ajunşi cu mîna la corn scăpau de pe deapsă

Rembrandt. Saskia cu o floare roşie *(Muzeul din Dresda)*

Rembrandt. Samson la masa de nuntă *(Muzeul din Dresda)*

Palma Vecchio Iacob și Rahel *(Muzeul din Dresda)*

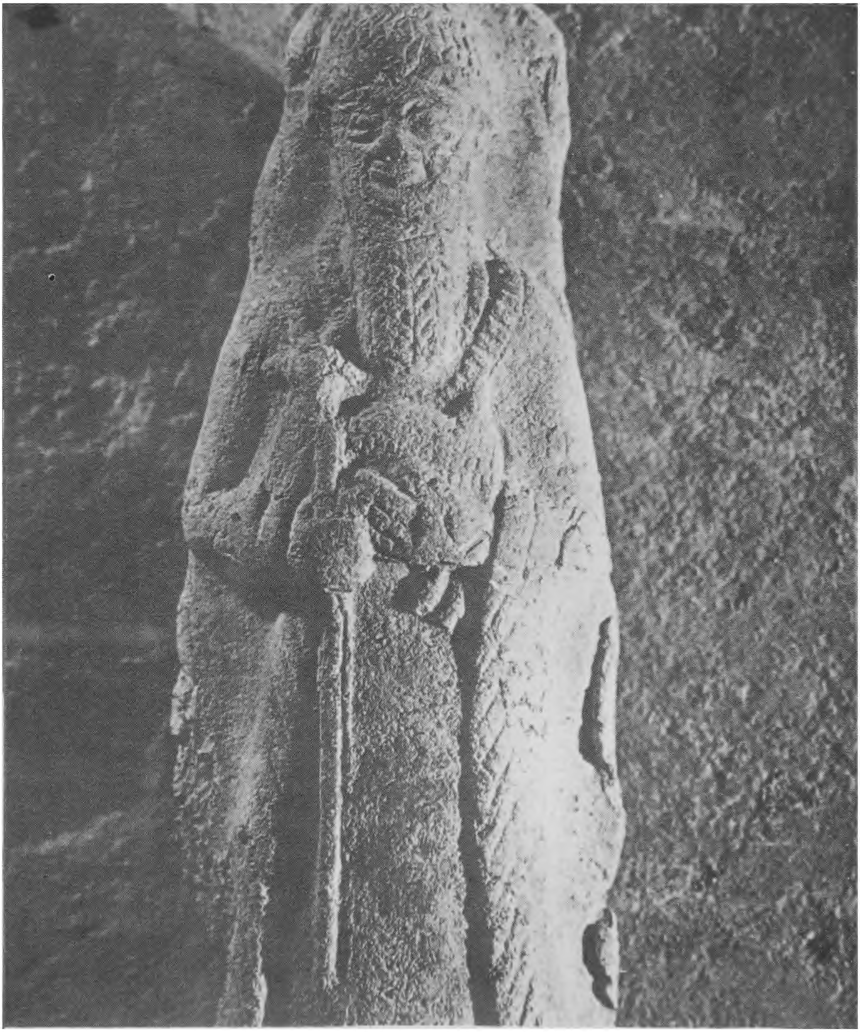

Păstor. Statuie din lut din timpul pribegiei lui Abraham în Canaan (secolul XVIII î.e n.)

κοιλία αὐτοῦ πυξίον ἐλεφάντινον ἐπὶ λίθου σαπφείρου,
15 κνῆμαι αὐτοῦ στῦλοι μαρμάρινοι
τεθεμελιωμένοι ἐπὶ βάσεις χρυσᾶς,
εἶδος αὐτοῦ ὡς Λίβανος, ἐκλεκτὸς ὡς κέδροι,
16 φάρυγξ αὐτοῦ γλυκασμοὶ καὶ ὅλος ἐπιθυμία·
οὗτος ἀδελφιδός μου,
καὶ οὗτος πλησίον μου, θυγατέρες Ιερουσαλημ.
6 1 Ποῦ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφιδός σου, ἡ καλὴ ἐν γυναιξίν;
ποῦ ἀπέβλεψεν ὁ ἀδελφιδός σου;
καὶ ζητήσομεν αὐτὸν μετὰ σοῦ.
2 Ἀδελφιδός μου κατέβη εἰς κῆπον αὐτοῦ
εἰς φιάλας τοῦ ἀρώματος
ποιμαίνειν ἐν κήποις καὶ συλλέγειν κρίνα·
3 ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου, καὶ ἀδελφιδός μου ἐμοὶ
ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις.
4 Καλὴ εἶ, ἡ πλησίον μου, ὡς εὐδοκία,
ὡραία ὡς Ιερουσαλημ,
θάμβος ὡς τεταγμέναι.
5 ἀπόστρεψον ὀφθαλμούς σου ἀπεναντίον μου,
ὅτι αὐτοὶ ἀνεπτέρωσάν με.
τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν,
αἳ ἀνεφάνησαν ἀπὸ τοῦ Γαλααδ.
6 ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων,
αἳ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ,
αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι,
καὶ ἀτεκνοῦσα οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς.
7 ὡς σπαρτίον τὸ κόκκινον χείλη σου,
καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία.
ὡς λέπυρον τῆς ῥόας μῆλόν σου
ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου.
8 Ἑξήκοντά εἰσιν βασίλισσαι, καὶ ὀγδοήκοντα παλλακαί,
καὶ νεάνιδες ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.
9 μία ἐστὶν περιστερά μου, τελεία μου,
μία ἐστὶν τῇ μητρὶ αὐτῆς,
ἐκλεκτή ἐστιν τῇ τεκούσῃ αὐτῆς.
εἴδοσαν αὐτὴν θυγατέρες καὶ μακαριοῦσιν αὐτήν,
βασίλισσαι καὶ παλλακαὶ καὶ αἰνέσουσιν αὐτήν.

6 2^1 αδελφος B†: cf. 5 8 | αυτου] μου A†: cf. 4 16 || 3^1 αδελφιδος] pr. ο
SA || 4^1 ει > S | η > B†: cf. 2 10 || 5^1 οφθ. σου / απ. μου] tr. S† | 5
ανεφαν.] ανεβησαν S: cf. 6^2 || 7$^{1.2}$ = 4 3$^{1.2}$ | 7^1 το B†] > rel. | 7^3 της >
B* || 9^3 εστιν > S* | αυτης BS*A†] -την rel.: cf. 8 5 | 9^4 και 1^0] + γε B
S† | και ult. > S

10 Τίς αὕτη ἡ ἐκκύπτουσα ὡσεὶ ὄρθρος,
καλὴ ὡς σελήνη, ἐκλεκτὴ ὡς ὁ ἥλιος,
θάμβος ὡς τεταγμέναι;
11 Εἰς κῆπον καρύας κατέβην ἰδεῖν ἐν γενήμασιν τοῦ χειμάρρου,
ἰδεῖν εἰ ἤνθησεν ἡ ἄμπελος,
ἐξήνθησαν αἱ ῥόαι·
ἐκεῖ δώσω τοὺς μαστούς μου σοί.
12 οὐκ ἔγνω ἡ ψυχή μου· ἔθετό με ἅρματα Αμιναδαβ.
7 1 Ἐπίστρεφε ἐπίστρεφε, ἡ Σουλαμῖτις,
ἐπίστρεφε ἐπίστρεφε, καὶ ὀψόμεθα ἐν σοί.
Τί ὄψεσθε ἐν τῇ Σουλαμίτιδι;
ἡ ἐρχομένη ὡς χοροὶ τῶν παρεμβολῶν.
2 Τί ὡραιώθησαν διαβήματά σου ἐν ὑποδήμασιν,
θύγατερ Ναδαβ;
ῥυθμοὶ μηρῶν σου ὅμοιοι ὁρμίσκοις
ἔργῳ χειρῶν τεχνίτου·
3 ὀμφαλός σου κρατὴρ τορευτὸς
μὴ ὑστερούμενος κρᾶμα·
κοιλία σου θιμωνιὰ σίτου πεφραγμένη ἐν κρίνοις·
4 δύο μαστοί σου ὡς δύο νεβροὶ δίδυμοι δορκάδος·
5 τράχηλός σου ὡς πύργος ἐλεφάντινος·
ὀφθαλμοί σου ὡς λίμναι ἐν Εσεβων
ἐν πύλαις θυγατρὸς πολλῶν·
μυκτήρ σου ὡς πύργος τοῦ Λιβάνου
σκοπεύων πρόσωπον Δαμασκοῦ·
6 κεφαλή σου ἐπὶ σὲ ὡς Κάρμηλος,
καὶ πλόκιον κεφαλῆς σου ὡς πορφύρα,
βασιλεὺς δεδεμένος ἐν παραδρομαῖς.
7 Τί ὡραιώθης καὶ τί ἡδύνθης,
ἀγάπη, ἐν τρυφαῖς σου;
8 τοῦτο μέγεθός σου ὡμοιώθη τῷ φοίνικι
καὶ οἱ μαστοί σου τοῖς βότρυσιν.
9 εἶπα Ἀναβήσομαι ἐν τῷ φοίνικι,
κρατήσω τῶν ὕψεων αὐτοῦ,
καὶ ἔσονται δὴ μαστοί σου ὡς βότρυες τῆς ἀμπέλου
καὶ ὀσμὴ ῥινός σου ὡς μῆλα

10^{2} ο > S | 10^{3} τεταγμενη B*† || 11^{1} γενηματι SA | 11^{3} εξηνθησαν] ειηνθ. A: cf. 7 13^{2} | 11^{4} = 7 13^{4} || 12 η > S†

7 1^{1} σουμανειτις et 1^{3} σουμανειτιδι B(†): cf. Regn. III 1 15 IV 4 12 || 2^{1} τι (cf. 7^{1}) > BS | 2^{2} θυγ. αμιναδαβ A | 2^{4} εργον B, εργων S† | χειρων > BS† || 3^{2} κραματος SA || 5^{1}] pr. ο B | 5^{2}] pr. οι B || 7^{1} ηδυνηθης S† || 8^{1} ωμοιωθη] -θης B, ομοιωθητι S† || 9^{1} εν] επι BS | 9^{2}] pr. και S* | 9^{3} και > S*†

10 καὶ λάρυγξ σου ὡς οἶνος ὁ ἀγαθὸς
πορευόμενος τῷ ἀδελφιδῷ μου εἰς εὐθύτητα
ἱκανούμενος χείλεσίν μου καὶ ὀδοῦσιν.
11 Ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου,
καὶ ἐπ' ἐμὲ ἡ ἐπιστροφὴ αὐτοῦ.
12 ἐλθέ, ἀδελφιδέ μου, ἐξέλθωμεν εἰς ἀγρόν,
αὐλισθῶμεν ἐν κώμαις·
13 ὀρθρίσωμεν εἰς ἀμπελῶνας,
ἴδωμεν εἰ ἤνθησεν ἡ ἄμπελος,
ἤνθησεν ὁ κυπρισμός, ἤνθησαν αἱ ῥόαι·
ἐκεῖ δώσω τοὺς μαστούς μου σοί.
14 οἱ μανδραγόραι ἔδωκαν ὀσμήν,
καὶ ἐπὶ θύραις ἡμῶν πάντα ἀκρόδρυα,
νέα πρὸς παλαιά, ἀδελφιδέ μου, ἐτήρησά σοι.
8 1 Τίς δῴη σε ἀδελφιδόν μου θηλάζοντα μαστοὺς μητρός μου;
εὑροῦσά σε ἔξω φιλήσω σε, καί γε οὐκ ἐξουδενώσουσίν μοι.
2 παραλήμψομαί σε, εἰσάξω σε εἰς οἶκον μητρός μου
καὶ εἰς ταμίειον τῆς συλλαβούσης με·
ποτιῶ σε ἀπὸ οἴνου τοῦ μυρεψικοῦ,
ἀπὸ νάματος ῥοῶν μου.
3 Εὐώνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου,
καὶ ἡ δεξιὰ αὐτοῦ περιλήμψεταί με.
4 ὥρκισα ὑμᾶς, θυγατέρες Ιερουσαλημ,
ἐν ταῖς δυνάμεσιν καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσιν τοῦ ἀγροῦ,
τί ἐγείρητε καὶ τί ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην, ἕως ἂν θελήσῃ.
5 Τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα λελευκανθισμένη
ἐπιστηριζομένη ἐπὶ τὸν ἀδελφιδὸν αὐτῆς;
Ὑπὸ μῆλον ἐξήγειρά σε·
ἐκεῖ ὠδίνησέν σε ἡ μήτηρ σου,
ἐκεῖ ὠδίνησέν σε ἡ τεκοῦσά σου.
6 Θές με ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου,
ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὸν βραχίονά σου·
ὅτι κραταιὰ ὡς θάνατος ἀγάπη,
σκληρὸς ὡς ᾅδης ζῆλος·
περίπτερα αὐτῆς περίπτερα πυρός, φλόγες αὐτῆς·
7 ὕδωρ πολὺ οὐ δυνήσεται σβέσαι τὴν ἀγάπην,

10[1] λαρ.] pr. ο BA[c] | ο > A pl. | 10[2] χειλ.] pr. εν A ‖ 14[1]] + αυτων S
8 1[1] αδελφιδον BS†] -φιδουν V† (V† ubique ου pro ο), -φιδε rel. | 1[2] μοι]
με AS[c] ‖ 2[4] μου] σου B*† ‖ 3[2] η (cf. 2 6)] > A† ‖ 4[2] τι εγ. και τι (>
S*†) εξεγ.] εαν εγ. και εξεγ. B: ex 2 7 3 5 ‖ 5[1] λελευκανθ.] ν > B† | 5[2] σου
B*S*†] σε rel.: cf. 6 9 ‖ 6[4] σκληρον A† | 6[5] πυρος] + ανθρακες πυρος S[c]V
| φλογος S*†

καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσιν αὐτήν·
ἐὰν δῷ ἀνὴρ τὸν πάντα βίον αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ,
ἐξουδενώσει ἐξουδενώσουσιν αὐτόν.
8 Ἀδελφὴ ἡμῖν μικρὰ καὶ μαστοὺς οὐκ ἔχει·
τί ποιήσωμεν τῇ ἀδελφῇ ἡμῶν
ἐν ἡμέρᾳ, ᾗ ἐὰν λαληθῇ ἐν αὐτῇ;
9 εἰ τεῖχός ἐστιν, οἰκοδομήσωμεν ἐπ' αὐτὴν ἐπάλξεις ἀργυρᾶς·
καὶ εἰ θύρα ἐστίν, διαγράψωμεν ἐπ' αὐτὴν σανίδα κεδρίνην.
10 Ἐγὼ τεῖχος, καὶ μαστοί μου ὡς πύργοι·
ἐγὼ ἤμην ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ὡς εὑρίσκουσα εἰρήνην.
11 Ἀμπελὼν ἐγενήθη τῷ Σαλωμων ἐν Βεελαμων·
ἔδωκεν τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ τοῖς τηροῦσιν,
ἀνὴρ οἴσει ἐν καρπῷ αὐτοῦ χιλίους ἀργυρίου.
12 ἀμπελών μου ἐμὸς ἐνώπιόν μου·
οἱ χίλιοι σοί, Σαλωμων, καὶ οἱ διακόσιοι
τοῖς τηροῦσι τὸν καρπὸν αὐτοῦ.
13 Ὁ καθήμενος ἐν κήποις,
ἑταῖροι προσέχοντες τῇ φωνῇ σου· ἀκούτισόν με.
14 Φύγε, ἀδελφιδέ μου, καὶ ὁμοιώθητι τῇ δορκάδι
ἢ τῷ νεβρῷ τῶν ἐλάφων ἐπὶ ὄρη ἀρωμάτων.

Canticum canticorum Salomonis, quod hebraicae dicitur Sir hasirim*

Caput I

1. Osculetur me osculo oris sui: quia meliora sunt ubera tua vino,
2. Fragrantia unguentis optimis. Oleum effusum nomen tuum: ideo adescentulae dilexerunt te.
3. Trahe me: post te curremus in odorem unguentorum tuorum. Introduxit me rex in cellaria sua: exultabimus et laetabimur in te, memores uberum tuorum super vinum: recti diligunt te.
4. Nigra sum, sed formosa, filiae Jerusalem, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis.
5. Nolite me considerare quod fusca sim, quia decoloravit me sol: filii matris meae pugnaverunt contra me, posuerunt me custodem in vineis: vineam meam non custodivi.
6. Indica mihi, quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie, ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum.
7. Si ignoras te, o pulcherrima, inter mulieres, egredere, et abi post vestigia gregum, et pasce hoedos tuos juxta tabernacula pastorum.
8. Equitatui meo in curribus Pharaonis assimilavi te, amica mea.

*Text reprodus după *Biblia Sacra* iuxta Latinam Vulgatam Versionem, XI, *Proverbia, Ecclesiastes, Canticum Canticorum,* Roma, 1975.

9. Pulchrae sunt genae tuae sicut turturis: collum tuum sicut monilia.
10. Murenulas aureas faciemus tibi, vermiculatas argento.
11. Dum esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum.
12. Fasciculus myrrhae dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur.
13. Botrus cypri dilectus meus mihi, in vineis Engaddi.
14. Ecce tu pulchra es, amica mea, ecce tu pulchra es, oculi tui columbarum.
15. Ecce tu pulcher es, dilecte mi, et decorus. Lectulus noster floridus:
16. Tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra cypressina.

Caput II

1. Ego flos campi, et lilium convallium.
2. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias.
3. Sicut malus inter ligna silvarum, sic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius, quem desideraveram, sedi: et fructus ejus dulcis gutturi meo.
4. Introduxit me in cellam vinariam, ordinavit in me charitatem.
5. Fulcite me floribus, stipate me malis quia amore langueo.
6. Laeva ejus sub capite meo, et dextera illius amplexabitur me.
7. Adjuro vos, filiae Jerusalem, per capreas, cervosque camporum, ne suscitetis, neque evigilare faciatis dilectam, quoadusque ipsa velit.
8. Vox dilecti mei, ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles:
9. Similis est dilectus meus capreae hinnuloque cervorum: en ipse stat post parietem nostrum respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos.

10. En dilectus meus loquitur mihi: Surge, propera, amica mea, columba mea, formosa mea, et veni.
11. Jam enim hiems transiit, imber abiit, et recessit.
12. Flores apparuerunt in terra nostra, tempus putationis advenit: vox turturis audita est in terra nostra:
13. Ficus protulit grossos suos: vineae florentes dederunt odorem suum. Surge, amica mea, speciosa mea, et veni:
14. Columba mea in foraminibus petrae, in caverna maceriae, ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis: vox enim tua dulcis, et facies tua decora.
15. Capite nobis vulpes parvulas, quae demoliuntur vineas: nam vinea nostra floruit.
16. Dilectus meus mihi, et ego illi, qui pascitur inter lilia.
17. Donec aspiret dies, et inclinentur umbrae. Revertere: similis esto, dilecte mi, capreae, hinnuloque cervorum super montes Bether.

Caput III

1. In lectulo meo per noctes quaesivi quem diligit anima mea: quaesivi illum, et non inveni.
2. Surgam, et circuibo civitatem: per vicos et plateas quaeram quem diligit anima mea: quaesivi illum, et non inveni.
3. Invenerunt me vigiles, qui custodiunt civitatem: Num quem diligit anima mea, vidistis?
4. Paululum cum pertransissem eos, inveni quem diligit anima mea: tenui eum: nec dimittam donec introducam illum in domum matris meae, et in cubiculum genitricis meae.
5. Adjuro vos, filiae Jerusalem, per capreas, cervosque camporum, ne suscitetis, neque evigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit.
6. Quae est ista, quae ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhae, et thuris, et universi pulveris pigmentarii?

7. En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel:
8. Omnes tenentes gladios, et ad bella doctissimi: uniuscujusque ensis super femur suum propter timores nocturnos.
9. Ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis Libani:
10. Columnas ejus fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum: media charitate constravit propter filias Jerusalem:
11. Egredimini et videte, filiae Sion, regem Salomonem in diademate, quo coronavit illum mater sua in die desponsationis illius, et in die laetitiae cordis ejus.

Caput IV

1. Quam pulchra es, amica mea, quam pulchra es! Oculi tui columbarum, absque eo, quod intrinsecus latet. Capilli tui sicut greges caprarum, quae ascenderunt de monte Galaad.
2. Dentes tui sicut greges tonsarum, quae ascenderunt de lavacro, omnes gemellis foetibus, et sterilis non est inter eas.
3. Sicut vitta coccinea, labia tua: et eloquium tuum, dulce. Sicut fragmen mali punici, ita genae tuae, absque eo, quod intrinsecus latet.
4. Sicut turris David collum tuum, quae aedificata est cum propugnaculis: mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium.
5. Duo ubera tua, sicut duo hinnuli capreae gemelli, qui pascuntur in liliis.
6. Donec aspiret dies, et inclinentur umbrae, vadam ad montem myrrhae, et ad collem thuris.
7. Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te.
8. Veni de Libano, sponsa mea, veni de Libano, veni: coronaberis de capite Amana, de vertice Sanir et Hermon, de cubilibus leonum, de montibus pardorum.

9. Vulnerasti cor meum, soror mea sponsa, vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum, et in uno crine colli tui.

10. Quam pulchrae sunt mammae tuae, soror mea sponsa! pulchriora sunt ubera tua vino, et odor unguentorum tuorum super omnia aromata.

11. Favus distillans labia tua, sponsa, mel et lac sub lingua tua: et odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris.

12. Hortus conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus, fons signatus.

13. Emissiones tuae paradisus malorum punicorum cum pomorum fructibus. Cypri cum Nardo.

14. Nardus et crocus, fistula et cinnamomum cum universis lignis Libani, myrrha et aloe cum omnibus primis unguentis.

15. Fons hortorum: puteus aquarum viventium, quae fluunt impetu de Libano.

16. Surge, Aquilo, et veni Auster, perfla hortum meum, et fluant aromata illius.

Caput V

1. Veniat dilectus meus in hortum suum, et comedat fructum pomorum suorum. Veni in hortum meum, soror mea sponsa, messui myrrham meam cum aromatibus meis: comedi favum cum melle meo, bibi vinum meum cum lacte meo: comedite, amici, et bibite, et inebriamini, charissimi.

2. Ego dormio, et cor meum vigilat: vox dilecti mei pulsantis: Aperi mihi, soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea: quia caput meum plenum est rore, et cincinni mei guttis noctium.

3. Expoliavi me tunica mea, quomodo induar illa? lavi pedes meos, quomodo inquinabo illos?

4. Dilectus meus misit manum suam per foramen, et venter meus intremuit ad tactum ejus.

5. Surrexi, ut aperirem dilecto meo: manus meae stillaverunt myrrham, et digiti mei pleni myrrha probatissima.
6. Pessulum ostii mei aperui dilecto meo: at ille declinaverat, atque transierat. Anima mea liquefacta est, ut locutus est: quaesivi, et non inveni illum: vocavi, et non respondit mihi.
7. Invenerunt me custodes qui circumeunt civitatem: percusserunt me, et vulneraverunt me: tulerunt pallium meum mihi custodes murorum.
8. Adjuro vos, filiae Jerusalem, si inveneritis dilectum meum, ut nuncietis ei quia amore langueo.
9. Qualis est dilectus tuus ex dilecto, o pulcherrima mulierum? qualis est dilectus tuus ex dilecto, quia sic adjurasti nos?
10. Dilectus meus candidus et rubicundus, electus ex millibus.
11. Caput ejus aurum optimum: Comae ejus sicut elatae palmarum, nigrae quasi corvus.
12. Oculi ejus sicut columbae super rivulos aquarum, quae lacte sunt lotae, et resident juxta fluenta plenissima.
13. Genae illius sicut areolae aromatum consitae a pigmentariis. Labia ejus lilia distillantia myrrham primam.
14. Manus illius tornatiles aureae, plenae hyacinthis. Venter ejus eburneus, distinctus sapphiris.
15. Crura illius columnae marmoreae, quae fundatae sunt super bases aureas. Species ejus ut Libani, electus ut cedri.
16. Guttur illius suavissimum, et totus desiderabilis: talis est dilectus meus, et ipse est amicus meus, filiae Jerusalem.
17. Quo abiit dilectus tuus, o pulcherrima mulierum? quo declinavit dilectus tuus, et quaeremus eum tecum?

Caput VI

1. Dilectus meus descendit in hortum suum ad areolam aromatum, ut pascatur in hortis, et lilia colligat.
2. Ego dilecto meo, et dilectus meus mihi, qui pascitur inter lilia.

3. Pulchra es, amica mea, suavis, et decora sicut Jerusalem: terribilis ut castrorum acies ordinata.
4. Averte oculos tuos a me, quia ipsi me avolare fecerunt. Capilli tui sicut grex caprarum, quae apparuerunt de Galaad.
5. Dentes tui sicut grex ovium, quae ascenderunt de lavacro, omnes gemellis foetibus, et sterilis non est in eis.
6. Sicut cortex mali punici, sic genae tuae absque occultis tuis.
7. Sexaginta sunt reginae, et octoginta concubinae, et adolescentularum non est numerus.
8. Una est columba mea, perfecta mea, una est matris suae, electa genitrici suae. Viderunt eam filiae, et beatissimam praedicaverunt: reginae et concubinae, et laudaverunt eam.
9. Quae est ista, quae progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata?
10. Descendi in hortum nucum, ut viderem poma convallium, et inspicerem si floruisset vinea, et germinassent mala punica.
11. Nescivi: anima mea conturbavit me propter quadrigas Aminadab.
12. Revertere, revertere, Sulamitis: revertere, ut intueamur te.

Caput VII

1. Quid videbis in Sulamite, nisi choros castrorum? Quam pulchri sunt gressus tui in calceamentis, filia principis! Juncturae femorum tuorum, sicut monilia, quae fabricata sunt manu artificis.
2. Umbilicus tuus crater tornatilis, numquam indigens poculis. Venter tuus sicut acervus tritici, vallatus liliis.

3. Duo ubera tua, sicut duo hinnuli gemelli capreae.
4. Collum tuum sicut turris eburnea. Oculi tui sicut piscinae in Hesebon, quae sunt in porta filiae multitudinis. Nasus tuus sicut turris Libani, quae respicit contra Damascum.
5. Caput tuum ut Carmelus: et comae capitis tui, sicut purpura regis vincta canalibus.
6. Quàm pulchra es, et quàm decora charissima, in deliciis!
7. Statura tua assimilata est palmae, et ubera tua botris.
8. Dixi: Ascendam in palmam et apprehendam fructus ejus: et erunt ubera tua sicut botri vineae: et odor oris tui sicut malorum.
9. Guttur tuum sicut vinum optimum, dignum dilecto meo ad potandum, labiisque et dentibus illius ad ruminandum.
10. Ego dilecto meo, et ad me conversio ejus.
11. Veni, dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis.
12. Mane surgamus ad vineas, videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt, si floruerunt mala punica: ibi dabo tibi ubera mea.
13. Mandragorae dederunt odorem. In portis nostris omnia poma: nova et vetera, dilecte mi, servavi tibi.

Caput VIII

1. Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris meae, ut inveniam foris, et deosculer te, et jam me nemo despiciat?
2. Apprehendam te, et ducam in domum matris meae: ibi me docebis, et dabo tibi poculum ex vino condito, et mustum malorum granatorum meorum.
3. Laeva ejus sub capite meo, et dextera illius amplexabiter me.
4. Adjuro vos, filiae Jerusalem, ne suscitetis, neque evigilare faciatis dilectam donec ipsa velit.

5. Quae est ista, quae ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum? Sub arbore malo suscitavi te: ibi corrupta est mater tua, ibi violata est genitrix tua.
6. Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum: quia fortis est ut mors dilectio, dura sicut infernus aemulatio: lampades ejus lampades ignis atque flammarum.
7. Aquae multae non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina obruent illam: si dederit homo omnem substantiam domus suae pro dilectione, quasi nihil despiciet eam.
8. Soror nostra parva, et ubera non habet. Quid faciemus sorori nostrae in die quando alloquenda est.
9. Si murus est, aedificemus super eum propugnacula argentea: si ostium est, compingamus illud tabulis cedrinis.
10. Ego murus: et ubera mea sicut turris, ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens.
11. Vinea fuit pacifico in ea, quae habet populos: tradidit eam custodibus, vir affert pro fructu ejus mille argenteos.
12. Vinea mea coram me est. Mille tui pacifici, et ducenti his, qui custodiunt fructus ejus.
13. Quae habitas in hortis, amici auscultant: fac me audire vocem tuam.
14. Fuge, dilecte mi, et assimilare capreae, hinnuloque cervorum super montes aromatum.

TRADUCERI VECHI ROMÂNEȘTI

Traduceri românești

Cea dintîi tipăritură devenită clasică în limba română încă de la apariție care cuprinde și *Căntarea căntărilor* este *Biblia* de la București din anul 1688 a lui Șerban Cantacuzino. Reprodusă în ediția noastră, această traducere a *Căntării căntărilor* își păstrează cursivitatea, prospețimea limbii și profunzimea înțelesului pînă astăzi.

Aceasta este pe de o parte dovada maturității limbii cînd s-a făcut această traducere și pe de alta statornicia ei veacuri de-a rîndul.

După un secol (1795), Samuil Micu tipărește *Biblia* de la Blaj care cuprinde și *Cântarea lui Solomon* reprodusă și în ediția de față pentru aceeași frumusețe și prospețime a limbii.

În 1819 apare o reeditare, la Petersburg, a *Bibliei* de la Blaj.

În 1859 apare la Buzău, în cinci volume, o reeditare a *Bibliei* de la Blaj, deci și a *Cântării cântărilor*, prin grija episcopului Filotei. Fiecare carte din *Biblie* este însoțită de un Cuvînt înainte și cu unele îndreptări de limbă, folosindu-se *Biblia* lui Șerban. De aceea această ediție a fost socotită ca o sinteză a celor două mari traduceri existente.

În 1856—1858 Andrei Șaguna publică la Sibiu *Biblia* întreagă cu ilustrații și o Prefață. Despre limba acestei traduceri, Șaguna spune: „Limba *Bibliei* pentru un popor numai o dată se poate face; dacă s-a învins piedica cea mare a tra-

ducerii și dacă poporul au primit limba aceea așa zicînd în însăși ființa sa: atunci următorii n-au de a mai face alta, ci numai a o reînnoi și îndrepta așa după cum o ar fi rennoit și îndreptat traducătorul cel dintîi al *Bibliei* de ar fi trăit pînă în vremile lor ... Iar limba noastră e pom viu, care în toată primăvara se schimbă; ramurile bătrîne și fără suc se usucă și cad, mlădițe tinere ies și cresc, frunza vestejește și se scutură, dar alta nouă curînd îl împodobește — toate ale lui se fac și se prefac, numai trupina remîne totdeuna aceeași". Această traducere cuprinde și *Cântarea cântărilor* și de aceea comentăm: Un principiu valabil pentru orice limbă cînd e vorba de traducerea cărților fundamentale în limba vie a unui popor.

Ion Eliade Rădulescu scoate la Paris o traducere proprie a *Bibliei*, aplicînd norme lexicale și ortografice specifice altor limbi. Traducerea lui rămîne sub nivelul literar atins de edițiile precedente. Titlul *Bibliei* lui Eliade: *Biblia Sacra que coprinde Vechiul și Nuoul Testament.* Tradusă din hellenesce după A quellor septedeci de I. Heliade R. Paris, 1858. N-a scos însă decît un volum cuprinzînd 8 cărți din *Vechiul Testament.* Criticat acest volum, traducerea n-a apărut mai departe.

Tot slabă este traducerea lui C. Aristia din 1859, *Biblia Sacra...*, într-o limbă artificioasă și străină spiritului viu național al traducerilor anterioare.

Artificioasă rămîne și traducerea Societății biblice britanice.

O traducere mai nouă este cea din *Biblia* Sinodală din 1914; ni se pare cea care păstrînd frumusețea vechilor traduceri ține seamă și de unele înnoiri ale limbii.

De asemenea, de luat în seamă este cea a lui Gala Galaction și Vasile Radu, precum și traducerea *Cântării cântărilor* a Patriarhului Nicodim.

I. Al.

Cäntarea cäntärilor (în Biblia lui Şerban, 1688)

Cap. *a*

Särutemă dela sărutările gurii lui, căci mai bune-s ţâţele tale decît vinul. Şi mirosul mirurilor tale, mai mult decât toate miroasele, mir deşertat numele tău, pentru aceaia fecioarele te iubirâ. Traserăte dennapoia ta, la mirosul mirurilor tale.

Vom alerga, băgă-mă împăratul în cămara lui, bucuranevom şi ne vom veseli întru tine, iubivom ţâţele tale mai mult decît vinul, direptatea iubituteau. Neagră sînt eu şi frumoasă, featele ierusalimului ca sălaşele kidarului, ca corturile lui Solomon. Numă vedeţi căci eu sînt negrii dumă, căci mau ars soarele fiii maicii meale, sau învrăjbit întrumine, puserămă păzitoare în vii, viia mea nam păzit.

Povesteaştem pre carele au iubit sufletul mieu, unde paşti unde zaci înamiazăzi, ca nu doară sămă facă caceaia casă învaluiaşte pre cerezile priatenilor tăi. Denute vei cunoaşte presine, cea frumoasă întru fămei, eşti tu întru călcîile turmelor, şi paşte iadele tale spre sălaşurile păstorilor. Cu călărimea mea întru carele lui faraon, asemanatuteam ceaia ce eşti aproape de mine. Ce sau înfrumuseţat fălcile tale, ca ale turturealei, cerbicea ta ca nişte şiruri. Asămăniari de aur facevom ţie cu pistrituri de argint. Până unde iaste împăratul întru înduplecarea lui, nardul mieu datau mirosul lui. Legătura stactiei, iubitul mieu în mijlocul ţâţelor meale va pe-

treace. Strugur de kipru e fratele mieu miie învie îngadi. Iată ești frumoasă cea de aproapele mieu, iată ești frumoasă, okii tăi porumbi. Iată ești bun fratele mieu, și încă înfrumusețat, patul nostru umbros. Grinzile caselor noastre kedri podurile noastre kiparoși.

Cap. β

Eu floarea cîmpului, crinul văilor. Ca crinul în mijlocul spinilor, așa e iubitul mieu, înmijlocul featelor. Ca mărul în leamnele dumbravii, așa fratele mieu, între mijlocul fiilor în umbra lui am pohtit, și am șăzut, și roada lui e dulce în gâtlejul mieu. Băgați mă în casa vinului, grămădiți preste mine dragoste. Întăriți mă întru mirosituri clădiți mă în meri, căci ranită-s de dragoste eu. Stânga lui supt kapul mieu și direapta lui mă va cuprinde. Juratu v-am pre voi featele ierusalimului în puteri și în tăriile țarinei de veți scula și veți deștepta dragostea pănă unde va vrea glasul fratelui mieu, iata așa vine, sărind preste munți săltînd preste dealuri. Aseamene iaste frățiorul mieu cu căprioara sau cu puii de cerbi (preste munții lui vedzi-l) iată acesta stătu, dennapoia păreatelui nostru, privind pre firestri, plecându-se pren mreji. Răspunde frățiorul mieu, frumoasa porumbița mea. Că iată iarna au trecut ploaia să duse, mearse la sine. Florile să iviră pre pământ, vreamea pleavilii au sosit, glasul turturealii sau auzit în pământul nostru. Smochinul au scos ceale fără vreame smochinele lui, și viile înfloresc, deaderă miros, scoală vino cea de aproapele mieu, frumoasa mea (porumbița mea vino) și vino tu. Porumbița mea, în acoperământul pietrii, ţiindu-te de zidul denainte arată-mi fața ta, și fă mă să auz glasul tău, căci glasul tău dulce e, și fața ta frumoasă. Prindeți noao vulpi mici ștricând viile și viile noastre înfloresc.

Frățiorul mieu mie și eu lui, cel ce paște în crini. Până unde va înceta zioa, și se vor pleca umbrele te întoarce, asamână te tu frățiorul mieu cu căpriorul sau cu puiul cerbilor preste munții încunâ‹n›urărilor.

Cap. γ

În patul mieu noaptea am căutat pre carele au iubit sufletul mieu, cercatul am pre el și nul am aflat chemat am pre el și nu mau ascultat. Sculamăvoi dară și voiu înconjura în cetate în târguri și pren ulițe, și voiu cerca pre carele au iubit sufletul mieu cercatul am pre el și nam aflat pre el, chematul am pre el și nu mau ascultat. Aflatumau cei ce păzăsc cei ce încunjură încetate, au doară pre care au iubit sufletul mieu aț văzut?

Cât de puțin deaca trecuiu dela ei pănă unde aflaiu pre carele au iubit sufletul mieu ținutul am pre el și nu lam lăsat pănă unde lam[?] băgat pre el în casa mânemea, și la cămara ceiia ce mau zămislit. Jurat am pre voi featele ierusalimului întru puteare, și întru tăriile țarinii de veț rădica și veț scula dragostea pănă unde va vrea. Care e ac‹e›asta ce să sue den pustiiu ca buciumi de fum tămâiată cu smirnă și tămâie den toate prafurile făcătoriului de mir. Iată patul lui Solomon, 60, de putearnici împrejurul lui den cei tare ai lui Israil.

Toți țiind sabie învățați războiul om sabiia lui preste coapsa lui de spaima nopților. Nesilie au făcut lui împăratul Solomon den leamnele livanului. Stâlpii lui au făcut de argint și plecătoriul lui de aur, și pritblarea lui mohorâtă, înlăuntrul lui cu pietri așternut dragostea de la featele ierusalimului. Featele Sionului esiți și vedeți la împăratul Solomon întru cununa carea lau cununat pre dânsul maica lui în zioa ginerie lui, și în zioa veseliei inimii lui.

Cap. δ

Cât ești frumoasă cea de aproapele mieu iată ești frumoasă ochii tăi porumbițe afară den tăcearea ta, părul tău ca turmele caprelor carele sau descoperit de la galaad. Dinții tăi ca turmele celor tunse care sau suit de la bae toate cu geamene, și fără fiiu nu iaste întru iale. Ca funea cea proșie buzele tale și graiul tău frumos ca coaja rodiei mărul tău afară den tăcearea ta. Ca turnul lui David grumazul tău cel zidit la Θαλπïωθε,

de scuturi spânzurați sânt pre el toate svărliturile celor tari. Doao țâțe ale tale ca doi pui geameni ai căprioarii cei ce pasc în crini. Pănă unde va sufla zioa și se vor porni umbrele meargem voiu mie cătră măgura zmirnei și cătră gealul livanului. Toată ești frumoasă cea de aproapele mieu, și hulă nu iaste întru tine.

Vino de la livan mireasă vino de la livan veni vei și vei treace denceputul credinței de la Capul lui Saniir și Aermon de la stânile leilor, de la mângii pardoșilor.

Datu ne ai inimă sora noastră mireasă în dîrjitu ne ai pre noi cu unul dentru ochii tăi cu un șâr de la grumazul tău. Ce să înfrumusețară țâțele tale sora mea nevastă cesă înfrumusețară țâțele tale de vin, și mirosul hainelor tale mai mult decât toate mirosurile. Fagur pică buzele tale nevastă, miiare și lapte e supt limba ta și mirosul hainelor tale ca mirosul livanului, grădină închisă soru-mea nevastă. Grădină închisă, izvor pecetluit. Trimiterile tale grădină cu rodii, cu roadă den muguri kipri cu nardii. Nardu și șofran, trestie și scorțișoară de toate leamnele livanului, zmirnă aloi cu toate ceale defrunte mirosuri. Izvorul grădinii, și fântâna apei vii, și duduind de la livan. Scoală te crivețe, și vino austre și suflă spre grădina mea, și curgă mirosurile tale.

Cap. ε

Pogoare se frățiorul mieu la grădina lui, și sămănânce roada poamelor lui. Intraiu în grădina mea soru mea nevastă cules am zmirna mea, cu mirosurile meale mâncat am pâinea mea cu miiarea mea băut am vinul mieu cu laptele mieu, mâncați cei de aproape și beați și vă îmbătați fraților. Eu dormu și inima mea bdenuiaște, glasul frățiorului mieu bate la ușă deșchidem sora mea cea de aproapele mieu, porumbița mea deplina mea căce capul mieu să împlu de roao și părul mieu de răurări de noapte. Dezbrăcatu mam de cămașa mea cum mă voiu îmbrăca cu ia? Spalat am picioarele meale cum

voiu pângări pre iale. Frățiorul mieu, trimis au mâna lui pren gaură, și pântecele mieu că turbură spre el. Sculaiu mă eu să deșchiz fratelui mieu den mânile meale au picat zmirnă deagetele meale pline de zmirnă pre mânile încuitorii.

Deșchișu eu frățiorului mieu frățiorul mieu trecu, sufletul mieu eși cu cuvântul lui cercai ul pre el și nam aflat pre el chemai ul pre el și nau ascultat pre mine. Aflatumau păzitorii cei ce încunjură cetatea, loviră mă și mă răniră luarăm brobodealnicul mieu de la mine, păzitorii zidurilor. Jurat-am pre voi featele ierusalimului întru puteri, și întru tăriile țarinii, de veți afla pre frățiorul mieu vestiți lui, căce rănită de dragoste eu sînt. Ce e frățiorul tău, de la frățior cea frumoasă înmueri: ce e frățiorul tău de la frățior, căce așa ne ai jurat pre noi? Frățiorul mieu alb și rumen alesu dentru zeci de mii. Capul lui cap de aur, cosițele lui brazi neagri ca corbul. Ochii lui ca porumbițele preste împlerile apelor spălate cu lapte, șăzând la împlerile apelor. Fălcile lui ca năstrăpile mirosului odrăslind mirosituri buzele lui, crini picând zmirnă aleasă.

Mânile lui oable de aur, pline de tarsis, pântecele lui tablă de elefand preste piatră de zamfir. Pulpele lui stâlpi de marmură întemeiați pe cuiburi de aur chipul lui ca livanul ales ca kedrii. Gâtlejul lui îndulcire și tot pohtă, acesta e frățiorul mieu, și acesta e aproapele mieu, featele ierusalimului. Unde să duse frățiorul tău cea frumoasă întru mueri? Unde au privit frățiorul tău? Șil vom cerca pre el cu tine împreună.

Cap. ς

Frățiorul mieu pogoară se la grădina lui la năstrăpile mirosului să pască în grădini, și să adune crini. Eu frățiorulu mieu și frățiorul mieu, mie cel ce paște în crini. Frumoasă ești cea de aproapele mieu ca o bună vreare frumoasă ca ierusalimului spaimă ca ceale rânduite. Întoarce ochii măi den potriva mea, căce ei mau zburat părul tău ca turmele caprelor carele sau suit de la galaad. Dinții tăi ca turmele

celor tunse carele sau suit de la bae, toate cu geameni, şi nefăcând copii și nu iaste întru iale. Ca o ață roşie buzele tale şi graiul tău frumos, ca coaja rodiei, mărul tău afară den tacearea ta, 60, sînt împărătease, și 80, țiitoare, şi fecioare care nau număr. Una iaste porumbița mea, deplina mea una iaste maicii ei, aleasă iaste ceia ce au născut pre ia văzutu o au pre ia feate, și au fericit pre ia împărăteasa, și țiitorile și vor lăuda pre ia. Care e ac<e>asta carea să iveaşte ca zorile, frumoasă ca luna, aleasă ca soarele spaimă ca ceale rânduite. La grădina nucului am pogorât, să văz întru naşterea pârâului, să văz de au înflorit viia înflorit-au rodiile, acolo voiu da ţâţele meale ție. Nau cunoscut sufletul mieu, pusu mau întru carăle lui aminadab. Întoarce te întoarce te Sulamiteanco, întoarce te şi vom vedea întru tine.

Cap. 3

Ce veţi vedea la Sulamiteancă ceaia ce vine, ca horele taberilor ce sau înfrumusăţat paşii tăi cu încălţămintele tale fiica lui navad. Rândurile coapselor tale aseamene s cu șiarurile, lucru de mâni de meşter. Buricul tău clondiriu oblu, nu lipsinduse de amestecătură, pântecele tău stog de grâu îngrădit cu crini. Doao ţâţe ale tale ca doi pui geameni de căprior. Cerbicia ta ca un turn de elefand, ochii tăi ca iazere în esevon înporți de mulțime de feate, narea ta ca turnul livanului socotind fața damascului. Capul tău preste tine ca carmilul, și împletitura capului tău, ca mohorâtul împărat legat întru alergaturi. Ce teai înfrumusăţat şi ce teai îndulcit dragoste, întru desfătăciunile tale.

Ac<e>asta e mărimea ta asămănaşite finicului și ţâţele tale cu strugurii. Zişi sui mă voi preste finic ţineavoiu înălțimile lui, și vor fi dară ţâţele tale ca strugurii viei, și mirosul nasului tău ca mearele. Și gâtlejul tău ca vinul cel bun mergând la frățiorul mieu la îndreptări, destulindumă cu buzele meale și cu dinții. Eu frățiorului mieu și preste mine întoar-

cerea lui. Vino frăţiorul mieu să eşim la ţarină să mânem în sate. Sămânnecăm la vii să vedem de au înflorit via, înfloritau coacerea înfloritau rodiile, acolo voiu da ţâţele meale ţie. Mandragorile au dat miros, şi la uşile noastre toate roadele pomilor noao spre veki, frăţiorul mieu păzit am ţie.

Cap. Н

Cine ţi va da frăţiorul mieu, sugând ţâţele maicii meale, aflândute afară săruta te voiu, şi încă nu mă vor defăima. Lua te voiu băgate voiu casa maicii meale, şi la cămara cei ce mau zămislit, învăţa mei adăpate voiu de vinul cel mirositoriu de la curgerea rodiilor meale. Stânga lui supt capul mieu, şi direapta lui mă va lua pre mine. Jurat am pre voi featele ierusalimului, întru puteri şi întru tăriile ţarinei, ce rădicaţi şi ce sculaţi dragostea pănă unde va vrea? Cine e ac<e>asta ce să sue albită, înflorită, răzimându se pre frăţiorul ei? Supt măr am sculat, pre tine acolo te au chinuit maica ta, acolo te au chinuit ceaia ce te au născut. Pune mă ca o peceate pre braţul tău căci tare e, ca moartea dragostea, grea e ca iadul, răvnirea prejur peanele ei, ca prejur peanele focului, cărbuni de foc văpăile ei. Apă multă nu va putea să stingă dragostea, şi râurile nu vor potopi pre ia, de va da bărbatul toată avuţiia lui, îndragoste, cu defăimare îl vor defaima pre el. Soră noastră e mică, şi ţâţe n are, ce vom face surorii noastre în zioa carea să va grăi întru ia. De iaste zidu să zidim preste ia băşti de argint şi de iaste uşă să scriem pre ia, scândură de kedru. Eu zidu şi ţâţele meale ca turnurile, eu eram înaintea ochilor lui, aflând pace. Vie sau făcut lui Solomon, în Veelamon, dat au, viia lui celor ce păzesc, omul va aduce întru roada lui o mie de arginţi. Viia mea a mea e înaintea mea, cei o mie ai lui Solomon şi cei 200, celor ce păzesc roada lui. Cela ce şade îngrădini priiatenii luând aminte, glasului tău auzitîl fă mie. Fugi frăţiorul mieu, şi te asamănă cu căprioara, sau cu puiul cerbului preste munţii mirositurilor.

Cântarea lui Solomon

Cap. I

1. Sărute-mă cu sărutarea gurii sale, că mai bune sînt
țițele tale decît vinul.
2. Și mirosul mirurilor tale mai mult decît toate mirosurile.
Mir vărsat iaste numele tău, pentru aceaia te-au iubit
pre tine fecioarele, trasu-te-au dinnapoi.
3. La mirosul mirurilor tale vom alerga. Băgatu-m-au împă-
ratul în cămara sa, bucura-ne-vom, și ne vom veseli de
tine, iubi-vom țițele tale mai mult decît vinul, dreptatea
te-au iubit pre tine.
4. Neagră sînt, și frumoasă, featele Ierusalimului, ca săla-
șele lui Chidar, ca corturile lui Solomon.
5. Nu vă uitați la mine, că m-am înnegrit, că m-au ars soa-
rele, fiii maicii meale s-au războit asupra mea, pusu-m-au
păzitoare în vii, viia mea nu o am păzit.
6. Spune mie o tu, pre carele iubeaște sufletul mieu, unde
paşti? Unde ți-ai pus lăcașul întru amiiazăzi, ca să nu fiu,
ca ceaia ce rătăceaște după turmele priiatinilor tăi?
7. De nu te cunoşti pre tine, cea frumoasă întră mueri,
eşti tu pre urma turmelor, şi paşte iadele tale lîngă săla-
şele păstorilor.
8. Cu călărimea în carăle lui Faraon te-am asemănat pre
tine iubita mea.
9. Cît de frumoase sînt obrazele tale ca ale turturealei, gru-
mazul tău ca mărgealele scumpe.

10. Asemănări de aur vom face ție, cu flori de argint.
11. Pînă e împăratul în culcușul său, nardul mieu dat-au mirosul său.
12. Mănunchi de stactie, frățiorul mieu mie, întră țițele meale va petreace.
13. Strugur de Chipru e frățiorul mieu mie din viile Engadi.
14. Iată frumoasă ești iubita mea, iată frumoasă ești, ochii tăi porumbi.
15. Iată bun ești frățiorul mieu, și înfrumsățat.
16. Patul nostru iaste umbros, și grinzile noastre de chedru, podurile caselor noastre de chiparos.

Cap. II

1. Eu floarea cîmpului, crinul văilor.
2. Ca crinul întră spini, așea e iubita mea întră feate.
3. Ca mărul întră leamnele pădurii, așea e frățiorul mieu întră feciori, supt umbra lui am dorit, și am șezut, și dulce e rodul lui în gîtlejul mieu.
4. Băgați-mă în casa vinului, grămădiți preste mine dragoste.
5. Întăriți-mă cu miruri, clădiți-mă cu meri, că sînt rănită de dragoste.
6. Stînga lui supt capul mieu, și dreapta lui mă va îmbrățișea.
7. Juratu-v-am pre voi featele Ierusalimului pre puteri, și pre tăriile țarinii, să nu deșteptați, nici să sculați pre iubita, pînă cînd va vrea ea.
8. Glasul frățiorului mieu, iată el vine sărind preste munți săltînd preste dealuri.
9. Asemenea iaste frățiorul mieu căprioarei, sau puiului de cerb pre munții lui Vedil, iată el stă după păreatele nostru privind pre ferestri, uitîndu-să prin mreji.
10. Răspunde frățiorul mieu, și zice mie: scoală-te vino iubita mea, frumoasa mea, porumbița mea.
11. Că iată iarna au trecut, ploaia s-au dus, și au mers la sine.

12. Florile s-au ivit pre pămînt, vreamea pleavilii au sosit, glasul turturealii s-au auzit în pămîntul nostru.
13. Smochinul au scos mugurii săi, viile înfloresc, și dau miros, scoală, vino iubita mea, frumoasa mea, porumbița mea, și vino.
14. Tu porumbița mea întru acoperămîntul pietri, lîngă zidul cel dinainte, arată-mi fața ta, și mă fă să auz glasul tău, că dulce e glasul tău, și fața ta frumoasă.
15. Prindeți-ne noao vulpile ceale mici, care strică viile, și viile noastre înfloresc.
16. Frățiorul mieu mie, și eu lui, cel ce paște întră crini.
17. Pînă ce va înceta zioa, și să vor pleca umbrele, întoarce-te frățiorul mieu, și te aseamănă căpriorului, sau puiului de cerb în munții văilor.

Cap. III

1. În patul mieu noaptea am căutat, pre carele iubeaște sufletul mieu, căutatu-l-am, și nu l-am aflat, strigatu-l-am, și nu m-au auzit.
2. Scula-mă-voiu dară, și voiu încungiura cetatea, în tîrguri, și pre ulițe voiu căuta, pre carele iubeaște sufletul mieu, căutatu-l-am pre el, și nu l-am aflat, strigatu-l-am, și nu m-au auzit.
3. Aflatu-m-au străjile, care încungiură prin cetate, au doară ați văzut pre cel ce iubeaște sufletul mieu?
4. Puțin trecînd de la ei, am aflat, pre carele iubeaște sufletul mieu, ținutu-l-am, și nu l-am lăsat, pînă nu l-am băgat în casa maicii meale, și în cămara ceii ce m-au zămislit.
5. Juratu-v-am pre voi featele Ierusalimului, pre puteri, și pre tăriile țarinii, să nu deșteptați, nici să sculați pre iubita, pînă cînd va vrea ea.
6. Cine iaste acesta, care să sue din pustie, ca buciumul fumului tămîiată smirnă, și tămîie din toate pravurile făcătoriului de mir?

7. Iată patul lui Solomon: şeasăzeci de putearnici împregiurul lui din cei tari ai lui Israil.
8. Toţi ţiind sabie, învăţaţi la războiu, bărbatului sabiia sa preste coapsa sa pentru frica nopţii.
9. (a) Pat me-au făcut şi e împăratul Solomon din leamnele Livanului.
10. Stîlpii lui i-au făcut de argint, şi căpătîiul lui de aur, suişul lui de porfiră, înlăuntrul lui cu pietri aşternut dragostea de la featele Ierusalimului.
11. Eşiţi featele Sionului, şi vedeţi pre împăratul Solomon cu cununa, cu carea l-au încununat pre el muma lui în zioa nuntei lui, şi în zioa veseliei inimii lui.

Cap. IV

1. Iată frumoasă eşti iubita mea, iată frumoasă eşti, ochii tăi porumbiţă, afară de tăcearea ta. Părul tău ca turmele caprelor celor descoperite din Galaad.
2. Dinţii tăi ca turmele celor tunsă (a), caıe s-au suit din scăldătoare, toate geameni nasc, şi stearpă nu iaste întru iale.
3. Ca funia cea roşie buzele tale, şi vorba ta frumoasă, ca coajea rodului mărului tău (b), afară de tăcearea ta.
4. Grumazul tău, ca turnul lui David cel zidit în Talpiod, o mie de scuturi acăţate împrejurul lui, toate aruncăturile celor tari.
5. Doar ţiţe ale tale, ca doi pui geameni de căprioară, carii pasc în crini.
6. Pînă va lumina zioa, şi vor scădea umbrele, duce-mă-voiu la muntele smirnei, şi la dealul Livanului.

9 (a) Greci: Foreion, unii pat: alţii Tron, sau jilţ: alţii leptică sau lectică: alţii car domnesc tălmăcesc cuvîntul acesta iară din firea sa foreion însămnează ori pat, ori scaon, cu care te porţi.

2 (a) Oilor.

3 (b) Obrazul tău.

7. Toată frumoasă eşti iubita mea, şi întinăciune nu iaste întru tine.
8. Vino din Livan mireasă, vino din Livan, veni-vei, şi vei treace de la începutul credinţii, de la capul Sanirului, şi al Ermonului, de la peşterile leilor, de la munţii pardoşilor.
9. Prins-ai inima sora noastră mireasă, prins-ai inima cu unul din ochii tăi, şi cu un şir de la grumazii tăi.
10. Cît de frumoase s-au făcut ţiţele tale, sora mea mireasă! Mai frumoase sînt ţiţele tale decît vinul, şi mirosul hainelor tale mai mult decît toate mirosurile!
11. Fagur ce pică sînt buzele tale mireasă, miiare, şi lapte e supt limba ta, şi mirosul hainelor tale, ca mirosul Livanului.
12. Grădină închisă e sora mea mireasa, grădină închisă, izvor pecetluit.
13. Odraslele tale grădină cu rodii, cu rod din măguri, chipri cu narduri.
14. Nard, şi şofran, trestie, şi scorţişoară cu toate leamnele Livanului, smirnă, şi aloi cu toate mirosurile ceale de frunte.
15. Izvor de grădină, şi fîntînă de apă vie, carea cu răsunet curge din Livan.
16. Scoală-te vîntule cel de la miază-noapte, şi vino boarea cea de la miazăzi, şi suflă prin grădina mea, şi să curgă mirosurile.

Cap. V

1. Pogoară-să frăţiorul mieu în grădina sa, şi să mănînce din rodul poamelor sale.
2. Întrat-am în grădina mea, sora mea mireasă, cules-am smirna mea cu mirosurile meale, mîncat-am pîinea mea cu miiarea mea, beut-am vinul mieu cu laptele mieu: mîncaţi priiatini, şi beaţi, şi vă îmbătaţi fraţilor.

3. Eu dorm, și inima mea priveghiiază, glasul frățiorului mieu bate la ușă. Deșchide-mi sora mea, iubita mea, porumbița mea, săvîrșita mea, că s-au umplut capul mieu de roao, și părul mieu de picături de noapte.
4. Dezbrăcatu-m-am de haina mea, cum mă voiu îmbrăca cu ea? Spălat-am picioarele meale, cum le voiu întina?
5. Frățiorul mieu băgat-au mîna sa pre gaoră, și pîntecele mieu s-au turburat spre el.
6. Sculatu-m-am eu să deșchiz frățiorului mieu, din mîinile meale au picat smirnă, deagetele meale pline sînt de smirnă.
7. Pus-am mîinile meale pre încuetoare, și am deșchis frățiorului mieu, iară frățiorul mieu au trecut, sufletul mieu s-au topit de cuvîntul lui, căutatu-l-am pre el, și nu l-am aflat, strigatu-l-am, și nu m-au auzit.
8. Aflatu-m-au străjuitorii cei ce încunjură cetatea, bătutu-m-au, și m-au rănit, luatu-mi-au brobodealnicul mieu de la mine păzitorii zidurilor.
9. Juratu-v-am pre voi featele Ierusalimului, pre puteri, și pre tăriile țarinii, de veți afla pe frățiorul mieu, spuneți lui, că rănită de dragoste sînt eu.
10. Cum (a) frățiorul tău de frățior? cea frumoasă întră mueri? Cum frățiorul tău de frățior? Pentru că așea ne-ai jurat.
11. Frățiorul mieu e alb, și rumen, ales din zeci de mii.
12. Capul lui aur lămurit, părul lui brazi, negru ca corbul.
13. Ochii lui ca porumbițele la plinirea apelor, spălate cu lapte, șezînd la mulțimea apelor.
14. Obrazele lui ca năstrăpile ceale de miros, care slobod mirosuri, buzele lui crini, care pică smirnă plină.
15. Mînile lui verigi de aur pline de Tarsis, pîntecele lui tablă de Elefant preste piiatră de Sapfir.
16. Pulpele lui stîlpi de marmure în temeiuri de aur.

10 (a) Să osăbeaște.

17. Fața lui ca Livanul, aleasă ca chedrii, grumazii lui dulceață, şi tot dor. Acesta e frățiorul mieu, acesta e iubitul mieu, o featele Ierusalimului.
18. Unde s-au dus frățiorul tău, cea frumoasă întră mueri, încătro au căutat frățiorul tău, și-l vom căuta pre el împreună cu tine.

Cap. VI

1. Frățiorul mieu s-au pogorît în grădina sa la năstrăpile mirosului, să pască în grădini, și să culeagă crini.
2. Eu frățiorului mieu, și frățiorul mieu mie, cel ce paşte întră crini.
3. Frumoasă ești iubita mea, ca bunăvoința, mîndră ca Ierusalimul, cumplită, ca ceale rînduite (a).
4. Întoarce-ți ochii tăi de la mine, că ei mie-au dat aripi, părul tău ca turmele caprelor, care s-au suit de la Galaad.
5. Dinții tăi ca turmele celor tunse, care s-au suit de la scăldătoare, și toate au fii geameni, și stearpă nici una nu iaste întru iale.
6. Ca o funișoară roșie buzele tale, și graiul tău frumos, ca coajea rodiei mărului tău (b), afară de tăcearea ta.
7. Şeasăzeci sînt împărătease, și optzeci ţiitoare, și tinereale fără de număr.
8. Una iaste porumbița mea, cea desăvîrşită a mea, una iaste maicii sale, aleasă ceii ce o au născut, văzutu-o-au pre ea featele, şi s-au fericit, împărăteasele, şi ţiitoarele, și o vor lăuda pre ea.
9. Cine iaste aceasta, care să iveaşte ca zorile, frumoasă ca luna, aleasă ca soarele, cumplită (c) ca ceale rînduite.

3 (a) Taberile.
6 (b) Obrazul.
9 (c) Taberile.

10. În grădina nucului m-am pogorît, ca să văz odraslele părului, să văz, oare înflorit-au viia, înflorit-au rodiile, acolo voiu da ţiţele meale ţie.
11. Nu au cunoscut sufletul mieu, pusu-m-au în carăle lui Aminadav.
12. Întoarce-te, întoarce-te, Sunamiteancă, întoarce-te, şi să te vedem.

Cap. VII

1. De veţi vedea la Sunamiteanca, care vine, ca ceatele taberilor! Cît de frumoşi sînt paşii tăi cu încălţămintele tale fiica lui Nadav! Închieturile coastelor tale sînt aseamenea lanţurilor de aur ceale făcute de mîini de meşter.
2. Buricul tău clondiriu oblu nicidecum lipsindu-i amestecătură, pîntecele tău stog de grîu îngrădit cu crini.
3. Doao ţiţe ale tale, ca doi pui geameni de căprioară.
4. Grumazul tău ca un turn de Elefant, ochii tăi ca lacurile în Esevon, în nopţi de mulţime de feate, nasul tău ca turnul Livanului, care caută spre Damasc.
5. Capul tău preste tine ca carmilul, şi cosiţele capului ca mohorîciul împărat legat întru călătorii.
6. Cît de frumoasă eşti, şi cît de dulce, iubită, întru desfătăciunile tale!
7. Aceasta e mărimea ta, asemănatu-te-ai finicului, şi ţiţele tale strugurilor.
8. Zis-am, sui-mă-voiu în finic, ţinea-mă-voiu de vîrvurile lui, şi vor fi ţiţele tale ca strugurii viei, şi mirosul nasului tău ca mearele.
9. Şi gîtlejul tău ca vinul cel bun, cel ce mearge la frăţiorul mieu spre bună îndreptare, destulu-i buzelor meale, şi dinţilor.
10. Eu frăţiorului mieu, şi la mine întoarcerea lui.
11. Vino frăţiorul mieu să eşim la ţarină, să mînem în sate.

12. Să mînecăm la vii, să vedem de au înflorit viia, florile fac rod? Înflorit-au rodiile? Acolo voiu da țițele meale ție.
13. Mandragorele au dat miros, și la ușile noastre tot feliul de poame, noao, și vechi frățiorul mieu ț-am ținut ție.

Cap. VIII

1. Cine te va da mie pre tine frățiorul mieu, cel ce sugi țițele maicii meale, ca să te aflu afară, și să te sărut, și mai mult nime să nu mă defaime?
2. Apuca-te-voiu, și te voiu băga în casa maicii meale, și în cămara ceii ce m-au zemislit, acolo mă vei învăța, și te voiu adăpa cu vin mirositoriu de la curgerea rodiilor meale.
3. Stînga lui supt capul mieu, și dreapta lui mă va îmbrățișea pre mine.
4. Juratu-v-am pre voi featele Ierusalimului pre puteri, și pre tăriile țarinii, să nu deșteptați, și să nu sculați pre iubita mea, pînă ce va vrea ea.
5. Cine e aceasta, carea să sue albită, înflorită, răzămîndu-să pre frățiorul său? Supt măr te-au deșteptat pre tine, acolo cu dureri te-au născut maica ta, acolo au cuprins durerile nașterii pre ceaia ce te-au născut pre tine.
6. Pune-mă ca o peceate pre inima ta, ca o peceate pre brațul tău, că tare iaste ca moartea dragostea, grea ca iadul rîvna, aripile ei ca aripile focului, cărbuni înfocați flacările ei.
7. Apă multă nu va putea stînge dragostea, și rîurile nu o vor îneca pre ea, de va da omul toată avuția casii sale pentru dragoste (a) cu defăimare să va defăima.

7 (a) Aceasta ca o nimica nu să va socoti, ca cum ar zice, că toată bogăția mai puțin iaste decît dragostea, dragostea mai de mare preț iaste decît toată bogăția.

8. Sora noastră mică iaste, și țiţe nu are, ce vom face surorii noastre în zioa, în carea să va grăi pentru ea.
9. De iaste zid, să zidim preste el băşti de argint, și de iaste ușă să o blănim cu scînduri de chedru.
10. Eu sunt zid, şi ţiţele meale ca turnurile, eu eram înaintea ochilor lui aflînd pace.
11. Vie au avut Solomon în Veelamon, dat-au viia sa păzitorilor, omul va aduce pentru roada ei o mie de arginţi.
12. Viia mea e înaintea mea, o mie lui Solomon, şi doao sute celor ce păzesc rodul ei.
13. Cel ce şezi în grădini cînd priiatinii iau aminte, glasul tău auzit fă-l mie.
14. Fugi frățiorul mieu, și te aseamănă cu căprioare, sau cu puiul cerbului în munţii mirositurilor.

Tabla de materii

STUDIU INTRODUCTIV de *Zoe Dumitrescu-Bușulenga* 5
CÂNTAREA CÂNTĂRILOR 13
Cuvîntul traducătorului 15
Bibliografie 25
Studii speciale 27
Asupra liricii egiptene 28
Studii 28
Literatură babiloniană 28
Documentare 29
Reproducerile 30
Textul 31
NOTE 45
VERSIUNI ALE CÂNTĂRII CÂNTĂRILOR 81
שִׁיר הַשִּׁירִים — textul ebraic 83
ΑΣΜΑ — textul elin 90
Canticum canticorum Salomonis, quod hebraicae dicitur Sir hasirim — textul latin 101
TRADUCERI VECHI ROMÂNEȘTI 111
Traduceri românești 113
Căntarea căntărilor (în *Biblia lui Șerban*, 1688) 115
Cântarea lui Solomon — traducere de *Samuil Micu* (1795) 122

Redactor: IDEL SEGALL
Tehnoredactor: MIRCEA NASTA
Coli de tipar: 8,50; 20 pag. planșe
Tirajul: 31.700 ex.
Bun de tipar: 12.IX 1977

Tiparul executat sub comanda
nr. 1404 la
Întreprinderea Poligrafică
„13 Decembrie 1918"
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
București,
Republica Socialistă România

EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ